VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA FINANCÍ A ÚČETNICTVÍ

Katedra finančního účetnictví a auditingu

Hlavní specializace: **Účetnictví a finanční řízení podniku**

Petr Mac

Implementace Mezinárodních standardů účetního výkaznictví ve Velké Británii

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Marcela Žárová, CSc.**

2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně a veškerá použitá literatura a další prameny jsou uvedeny v seznamu.

V Praze dne .....

Poděkování

Rád bych poděkoval paní doc. Ing. Marcele Žárové, CSc. za přínosné a cenné rady, připomínky a také čas, který mi věnovala.

Úvod 5
1 Implementace IFRS ve Velké Británii obecně 8
1.1 Nařízení o používání IAS 8
1.2 Směrnice o užití reálné hodnoty k oceňování v účetnictví 13
1.3 Modernizační směrnice 15
1.4 Vymahatelnost dodržování IFRS 17
1.5 Daňové souvislosti 18
2 Regulace účetnictví ve Velké Británii 19
2.1 Rada účetního výkaznictví 19
2.1.1 Obecně 19
2.1.2 Historie 19
2.1.3 Organizační struktura FRC 21
2.1.4 Rada pro účetní standardy 22
2.1.5 Kontrolní komise pro oblast účetního výkaznictví 25
2.2 Kodex Corporate Governance 26
2.3 Zpráva o odměňování 28
2.4 Zhodnocení podnikatelské činnosti 29
3 Volba účetního rámce pro sestavování účetní závěrky 31
3.1 Obecná pravidla 31
3.1.1 Výjimky z obecných pravidel 32
3.2 UK GAAP 34
3.2.1 Povinné požadavky – stručná charakteristika 34
3.2.2 Doporučení – stručná charakteristika 34
3.2.3 Zákon o obchodních společnostech 35
3.2.4 Účetní standardy 36
3.2.5 Přehledy doporučených účetních postupů a pravidel 39
3.3 Změny v důsledku přijetí Nařízení o používání IAS 40
3.4 Budoucí vývoj účetního výkaznictví ve Velké Británii 42
4 Doporučení pro přípravu na implementaci IFRS 43
4.1 Obecně 43
4.2 Účetní pravidla 44
4.3 Komunikační strategie 46
4.3.1 Doporučení CESR 46
4.3.2 Obecná doporučení a poznatky 49
4.4 Studie připravenosti na implementaci IFRS 51
4.4.1 Rozdíly v připravenosti podle velikosti společnosti a odvětví 51
4.4.2 Projektové řízení a zajištění zdrojů 52
4.4.3 Komunikační strategie a vzdělávání 52
4.4.4 Účetní pravidla, informace, informační systémy, procesy a kontrolní mechanismy 53
4.4.5 Hlavní účetně-technické otázky 54
5 Zhodnocení procesu implementace 57
5.1 Zhodnocení procesu přípravy na implementaci IFRS 57
5.2 Obecný požadavek na „pravdivý a věrný" obraz 59
5.3 Volba účetního rámce pro sestavování individuální účetní závěrky 60
5.4 Vliv IFRS na čistý zisk a vlastní kapitál 61
5.5 Náklady na implementaci 65
5.6 Výhody plynoucí z implementace IFRS 66
5.6.1 Obecně 66
5.6.2 Uživatelské přínosy 67
5.6.3 Doplňkové studie 71
6 Odvětví maloobchodu a společnost Tesco 73
6.1 Zásadní účetní standardy v odvětví maloobchodu 73
6.2 Implementace IFRS z pohledu společnosti Tesco 77
6.2.1 Skupina Tesco 78
6.2.2 Příprava na implementaci IFRS 78
6.2.3 Změna účetních pravidel a volba z výjimek v IFRS 1 81
6.2.4 Dopad IFRS na čistý zisk a vlastní kapitál 83
6.2.5 Relevantnost závěrů ze studií 87
Závěr 91
Seznam zdrojů 95
Přílohy 99

Úvod

Rostoucí tempo globalizace s sebou přináší zvyšující se nároky na kvalitu a srovnatelnost vykazovaných informací. Toho je možné docílit pouze v případě, že společnosti budou mluvit „stejnou řečí“.

V rámci Evropské unie (dále jen EU) byla regulace účetnictví a výkaznictví upravena primárně: (1) čtvrtou směrnicí (78/660/ES), která je zaměřena na obsah roční účetní závěrky; (2) sedmou směrnicí (83/349/ES) věnovanou konsolidované účetní závěrce; (3) směrnicí (86/635/ES) upravující účetní závěrky bank a ostatních finančních institucí (dále jen bankovní směrnice); a (4) směrnicí (91/674/ES) upravující účetní závěrky pojišťoven.

Vydáním čtvrté a sedmé směrnice Evropská komise docílila: (1) zvýšení vypovídací schopnosti účetních závěrek sestavených podle národních standardů jednotlivých členských zemí EU; (2) zlepšení jejich srovnatelnosti s následným pozitivním efektem na přeshraniční spolupráci; a (3) zlepšení přístupu na regulované trhy v EU díky vzájemnému uznávání účetních závěrek.

S postupem času však výše zmíněné směrnice přestaly vyhovovat potřebám společností a uživatelů účetních závěrek. Důvodem bylo zejména velké množství kompromisních výjimek, které byly v době tvorby směrnic nezbytné pro jejich úspěšné schválení. Požadavky na účetní závěrky obsažené ve směrnicích nebyly schopny zabezpečit jejich srovnatelnost, která je nezbytnou podmínkou pro vytvoření jednotného kapitálového trhu v EU. Současně, účetní závěrky sestavené v souladu s těmito směrnicemi a příslušnými národními standardy nebyly akceptovány regulovanými trhy mimo EU, zejména ve Spojených státech amerických. Vezmeme-li v úvahu fakt, že americké kapitálové trhy patřily a stále patří k nejrozvinutějším a nejlikvidnějším trhům na světě, pak pro společnosti snažící se získat nový kapitál pro mezinárodní expanzi tato omezení působila značné komplikace. Společnosti musely kromě účetních závěrek dle národních standardů sestavovat navíc účetní závěrky v souladu s US GAAP. To pro ně znamenalo obrovské dodatečné náklady a samozřejmě ne všechny společnosti byly schopny nebo ochotny dané náklady nést.

Snaha urychlit dokončení tvorby jednotného kapitálového trhu a současně zlepšit přístup evropských společností na mezinárodní kapitálové trhy vedla k zásadnímu obratu v dosavadním procesu harmonizace účetního výkaznictví v EU. Namísto vytvoření nového systému účetních standardů bylo rozhodnuto o přechodu na již existující a průběžně se rozvíjející systém Mezinárodních standardů účetního výkaznictví (International Financial Reporting Standards, dále jen IFRS)

Implementace IFRS znamenala pro kótované společnosti v EU jednu z největších změn v oblasti účetního výkaznictví za poslední desetiletí. Složitost procesu přípravy na implementaci IFRS se měla lišit v závislosti na rozdílech IFRS od systémů účetního výkaznictví v jednotlivých členských zemích.

Během výměnného zahraničního studijního pobytu ve mně Prof. John R. M. Hand probudil zájem o oblast účetního výkaznictví, který dále rozvíjím i díky svému současnému zaměstnání v jedné z největších mezinárodních auditorských společností. Zde jsem měl možnost pochopit fungování IFRS a blíže se seznámit s širokým spektrem praktických problémů, na které společnosti v souvislosti se sestavováním účetních závěrek podle IFRS narážejí.

Primárně mě k výběru tématu diplomové práce vedla snaha pochopit problémy, kterým firmy musely čelit v rámci procesu přechodu na jiný účetní rámec. Tyto znalosti mohou být užitečné zejména v souvislosti s plánovaným přechodem amerických společností na IFRS od roku 2014.

Cílem této diplomové práce je seznámit její čtenáře se základy fungování systému účetního výkaznictví ve Velké Británii, přiblížit jim určité aspekty procesu přípravy na implementaci IFRS, zmapovat hlavní problémy v souvislosti s přechodem na IFRS a popsat dopady zavedení IFRS na účetní závěrky britských společností. V rámci této diplomové práce jsem vycházel v maximální možné míře z odborných článků, studií a průzkumů, přičemž jejich závěry se snažím porovnávat s očekáváními spojovanými s implementací IFRS.

Diplomová práce je rozdělena do šesti kapitol. V první kapitole jsou ve stručnosti popsány jednak hlavní dokumenty Evropského společenství, které se týkají

implementace IFRS, a jejich důsledky pro systém účetního výkaznictví ve Velké Británii a daňovou oblast, a dále systém dohledu nad dodržováním IFRS v EU.

Druhá kapitola se zabývá fungováním institucí působících v systému účetního výkaznictví ve Velké Británii. Podrobně je zde popsána role Rady účetního výkaznictví, jež zastřešuje oblast účetního výkaznictví, a jejich jednotlivých organizačních složek. Zejména Rady pro účetní standardy, která je zodpovědná za tvorbu účetních standardů, a Kontrolní komise, jež dohlíží na jejich dodržování. Dále je v této kapitole vysvětlena důležitost Kodexu Corporate Governance v systému účetního výkaznictví a některé součásti výroční zprávy, které jsou specifické pro Velkou Británii – Zpráva o odměňování a Zhodnocení podnikatelské činnosti.

Ve třetí kapitole jsou podrobně popsány požadavky týkající se sestavování a zveřejňování účetní závěrky v souladu s UK GAAP, změny těchto požadavků v důsledku implementace IFRS a budoucí vývoj účetního výkaznictví ve Velké Británii.

Čtvrtá kapitola obsahuje obecné rady týkající se určitých aspektů souvisejících s implementací IFRS – procesu aktualizace účetních politik a komunikační strategie vyplývající z povinnosti společností informovat uživatele o průběhu příprav na implementaci IFRS a předpokládaných dopadů na účetní závěrku. Na konci této kapitoly jsou uvedeny závěry ze studie provedené v prvním čtvrtletí roku 2004, která hodnotila připravenost společností na implementaci IFRS.

Pátá kapitola se zabývá obecným zhodnocením implementace IFRS, kde byly s použitím různých studií zhodnoceny implementace IFRS podle názoru vybraných britských společností, vliv IFRS na změnu ve výši vlastního kapitálu a čistého zisku, a na očekávání související s implementací IFRS.

V poslední kapitole jsou obecně popsány hlavní problémy, kterým mělo čelit odvětví maloobchodu, ve kterém působí společnost Tesco, na nichž budou sledovány určité aspekty implementace IFRS. A to příprava na implementaci IFRS, významné změny účetních pravidel a dopad na účetní závěrku za komparativní období. Na závěr je provedena analýza závěrů ze studií obsažených v předchozí kapitole z hlediska jejich platnosti na podmínky britských společností a společnosti Tesco.

1 Implementace IFRS ve Velké Británii obecně

1.1 Nařízení o používání IAS

Nařízení 1606/2002[1] o uplatňování Mezinárodních účetních standardů (dále jen Nařízení) bylo schváleno Evropskou komisí 7. června 2002. Ačkoliv jde co do rozsahu o poměrně stručný dokument, jeho důsledky pro vývoj účetního výkaznictví v EU jsou dalekosáhlé.

Nařízení stanovuje pravidla pro používání IFRS[2] v EU pro sestavování[3] jak individuálních, tak i konsolidovaných účetních závěrek a harmonogram jejich implementace.

Podle článku 4 Nařízení, společnosti, jejichž existence je upravena legislativou členských zemí, což je v případě Velké Británie Zákon o obchodních společnostech (the Companies Act)[4], a jejichž cenné papíry jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu kteréhokoliv členského státu EU[5] (dále jen kótované společnosti), mají povinnost sestavovat konsolidovanou účetní závěrku za období začínající 1. ledna 2005 v souladu s účetními standardy vydanými Radou pro mezinárodní účetní standardy (International Accounting Standards Board, dále jen IASB) a schválenými Evropskou komisí.

Článek 5 Nařízení dává členským zemím možnost požadovat nebo naopak umožnit:

- kótovaným společnostem sestavovat individuální účetní závěrku v souladu s IFRS;

[1] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 z 19. července 2002 o uplatňování mezinárodních účetních standardů. Dostupné z WWW:
< http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2002R1606:20080410:CS:PDF
[2] IFRS zahrnují: (1) Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS); (2) Mezinárodní účetní standardy (IAS); (3) Interpretace vydané Výborem pro interpretace mezinárodního účetního výkaznictví (IFRIC) nebo dřívějším Stálým interpretačním výborem (SIC).
[3] Pro dodržení konzistence bude v souvislosti s účetní závěrkou používán výraz „sestavovat“, jež je obsažen v překladu výše zmíněného nařízení. V oficiálním překladu IFRS jsou užívány v různých kontextech i jiné překlady, např. zpracovávat nebo připravovat.
[4] Nařízení o používání IAS se týká také některých společností, jejichž existence není upravena Zákonem o obchodních společnostech, avšak jsou uvedeny v tzv. Římské smlouvě. Jde o stavební spořitelny, svépomocné spolky, stavební družstva a tzv. kampeličky.
[5] Směrnice Rady 93/22/EHS ze dne 10. května 1993 o investičních službách v oblasti cenných papírů. čl. 1 odst. 13 Dostupné z www:
<http://europa.eu/legislation_summaries/internal_market/single_market_services/financial_services_banking/l24036c_en.htm>.

- jiným než kótovaným společnostem (dále jen nekótovaným společnostem) sestavovat jak individuální tak i konsolidovanou účetní závěrku v souladu s IFRS.

Na základě odborných konzultací[6] se zainteresovanými subjekty se vláda Velké Británie (dále jen vláda) rozhodla nepožadovat povinné používání IFRS nad rámec článku 4. Volbu IFRS jako účetního rámce, vyplývající z článku 5, pro sestavování účetních závěrek nechala na bázi dobrovolnosti (s výjimkou charitativních organizací, u nichž zůstala zachována povinnost souladu s UK GAAP).

V souladu s článkem 9 Nařízení, bylo umožněno členským státům odložit platnost daného nařízení o dva roky v případě:

- společností, jež mají na regulovaném trhu kótovány pouze dluhové cenné papíry;
- společností, jejichž cenné papíry jsou také přijaty k obchodování na regulovaných trzích mimo EU a které současně sestavují konsolidovanou účetní závěrku v souladu s některým z mezinárodně uznávaných účetní rámců, např. US GAAP.

To by znamenalo pro dané společnosti sestavovat konsolidovanou účetní závěrku v souladu s IFRS poprvé až za období začínajícím 1. ledna 2007. Vláda ani v jednom případě dané výjimky nevyužila. Hlavními argumenty[7] proti využití dané výjimky byly, v případě společností, jež mají na regulovaném trhu kótovány pouze dlužné cenné papíry, fakt, že většina těchto společností nemá žádné dceřiné společnosti a povinnost sestavovat konsolidovanou účetní závěrku se na ně nevztahuje (příkladem mohou být dceřiné společnosti patřící do velkých skupin, jež byly založeny za účelem opatření dodatečných finančních zdrojů). U druhého typu společností to byla snaha o sjednocení pravidel hry pro všechny kótované společnosti v EU.

[6] Ministerstvo průmyslu a obchodu. Účetní modernizační směrnice a přípravy na implementaci IAS obchodními společnostmi a stavebními spořitelnami: Shrnutí odpovědí v procesu konzultace. Říjen 2004. 20 s. URN 04/1671. Dostupný z WWW: <http://www.hm-treasury.gov.uk/d/AccountingModernisationResp.pdf> , s. 6.
[7] Ministerstvo průmyslu a obchodu. IAS: Konzultace na možnosti rozšíření užívání IAS. Srpen 2002. 51 s. URN 02/1158. Dostupný z WWW: <http://www.iasplus.com/dttpubs/dtiias.pdf>, s. 17.

Důležitou součástí Nařízení je i otázka schvalování IFRS pro používání v EU. Pro jejich schválení je nezbytné, aby:

- účetní závěrka sestavená v souladu s IFRS dávala pravdivý a věrný obraz finanční situace a výkonnosti společnosti;
- daný účetní standard byl v souladu s evropským veřejným zájmem;
- standard splňoval základní kritéria s ohledem na kvalitu informací, které jsou potřebné pro sestavení účetní závěrky způsobem, jež zajistí její uživatelskou užitečnost.[8].

Proces schvalování IFRS pro použití v EU probíhá v rámci dvoustupňového systému, kde:

- Účetní regulační výbor Evropské komise (Accounting Regulatory Committee of the EC, dále jen ARC) je politickým orgánem, který je složen ze zástupců jednotlivých členských zemí v EU, a jeho úkolem je rozhodnout, zda přijmout či nepřijmout daný standard;
- Evropská poradenská skupina pro účetní výkaznictví (European Financial Reporting Advisory Group, dále jen EFRAG) je soukromým subjektem, jehož členy jsou zástupci společností, účetních profesí, tvůrci národních standardů a samozřejmě i zástupci uživatelů účetních závěrek. Jejím úkolem je kromě jiného poskytovat ARC doporučení, zda daný standard či interpretaci přijmout pro používání v EU.

Pro platnost Nařízení o používání IAS nebyla nutná její ratifikace v jednotlivých členských zemích. V případě možností volby v rámci daného Nařízení bylo již třeba provést úpravy v příslušných normách upravujících účetní výkaznictví.

[8] Příklady uživatelů účetní závěrky jsou především vlastníci, investoři, finanční analytici ad. Nelze zaměňovat s termínem prvouživatel, kterým IFRS definuje účetní jednotku, která předkládá první účetní závěrku podle IFRS.

Ve Velké Británii bylo třeba upravit Zákon o obchodních společnostech, aby obsahoval mechanismus, na základě něhož si mohou společnosti vybrat účetní rámec pro sestavování účetní závěrka. V rámci tohoto mechanismu[9] je:

- umožněno společnostem přejít v případě individuální účetní závěrky z UK GAAP na IFRS kdykoli, avšak možnost zpětného návratu k UK GAAP je značně omezena;
- vyžadováno, aby volba účetního rámce pro mateřskou a dceřino společnost byla konzistentní.

V rámci konzultací týkajících se článku 5 Nařízení, tedy rozšíření používání IFRS i na ostatní společnosti, bylo zmíněno několik možných variant řešení[10]:

Varianta 1: Zákaz používání IFRS pro nekótované společnosti.

Varianta 2: Umožnit používání IFRS pro sestavení individuální účetní závěrky pouze u kótovaných společností, sestavujících konsolidovanou účetní závěrku.

Varianta 3: Rozšířit předchozí možnost i o dceřiné společnosti kótovaných společností.

Varianta 4: Umožnit používání IFRS pro všechny kótované společnosti.

Varianta 5: Umožnit používání IFRS pro všechny společnosti s výjimkou těch, jimž je umožněno řídit se Standardy pro malé a střední podniky (Small and medium sized entities, dále jen SME)[11].

Varianta 6: Umožnit používání IFRS všem společnostem bez rozdílu.

Varianta 7: Umožnit používání IFRS pouze pro společnosti, jejichž činnost podléhá dohledu ze strany Regulátora finančního trhu (Financial Services Authority, dále jen FSA).

[9] Podrobnější informace obsaženy v kapitole 3.
[10] ministerstvo průmyslu a obchodu. Modernizace účetních směrnic/IAS infrastruktura: konzultační dokument. Březen 2004. 133 s. URN04/733. Dostupný z WWW: <http://www.berr.gov.uk/files/file13423.pdf>, s. 122–132.
[11] Vysvětlení standardů pro malé a střední společnostmi bude poskytnuto v následující kapitole.

Pro varianty 2 až 7 připadala v úvahu dobrovolná i povinná implementace IFRS.

Výhody jednotlivých variant

Varianta 1:

Hlavní výhodou této varianty je bezpochyby fakt, že náklady na přechod na IFRS by nesly pouze společnosti, kterým to dané Nařízení přímo ukládá.

Varianty 2, 3, 4, 5,7:

Nespornou výhodou v případu výběru jedné z těchto variant byla možnost přiblížit vypovídací schopnost závěrek britských společností jejich konkurenci v zahraničí. Z toho by benefitovali nejen jejich akcionáři, ale také finanční analytici a další uživatelé. Další zajímavou výhodou mělo být potencionální snížení nákladů v důsledku možnosti sestavovat účetní závěrku pouze v souladu s jedním mezinárodně uznávaným účetním rámcem.

Varianty 2 a 3:

Výhoda spočívá v možnosti sestavovat jak individuální, tak i konsolidovanou účetní závěrku v rámci dané skupiny v souladu s jedním účetním rámcem a z toho vyplývající zjednodušení v oblasti účetních systémů, komunikace a řízení.

Varianta 6:

V případě nemožnosti použití IFRS pro sestavování účetní závěrky i pro SME by to pro některé z nich znamenalo omezení možnosti růstu. Kromě toho by dosažení hranice definující v Zákoně o obchodních společnostech SME pro danou společnost znamenalo i nutnost přechodu na nové účetní systémy, které by umožnily poskytovat informace nezbytné pro sestavení účetní závěrky v souladu s IFRS, v poměrně krátké době. Pokud by zvítězila varianta povinného používání IFRS pro všechny společnosti bez výjimky, vedlo by to k plné srovnatelnosti všech společností působících ve Velké Británii.

Hlavní důvody[12], na základě nichž se vláda rozhodla pro variantu 6, byly následující:

- umožnit společnostem v rámci skupiny sestavovat účetní závěrku podle stejného účetního rámce;
- umožnit všem společnostem přístup na regulované trhy;
- zvýšit atraktivnost britských společností pro mezinárodní investory;
- zvýšit srovnatelnost účetních závěrek pro jejich uživatele;
- snížit administrativní náklady spojené s nutností sestavovat účetní závěrky v souladu se dvěma účetními rámci;
- nediskriminovaný přístup ke všem společnostem bez rozdílu velikosti. Volba účetního rámce by nebyla administrativně stanovena, ale záleželo by na posouzení dané společnosti, který rámec nejlépe vyhovuje jejich potřebám.

1.2 Směrnice o užití reálné hodnoty k oceňování v účetnictví

Směrnice o užití reálné hodnoty (dále jen Fair value[13] směrnice) 2001/65/EC byla schválena 22. května 2001 s horizontem její implementace ve členských státech EU na účetní období začínající 1. ledna 2004 a později. Tato směrnice znamenala výraznou úpravu čtvrté, sedmé a tzv. bankovní směrnice.

Fair value směrnice dávala členským státům možnost přikázat resp. umožnit uplatňování metod oceňování reálnou hodnotou pro určité skupiny finančních nástrojů. Předchozí praxe byla založena na oceňování všech finančních nástrojů pořizovacími cenami.

Při tvorbě směrnice se vycházelo z obecně uznávané praxe obsažené v IFRS, zejména ve standardech IAS 32 a IAS 39, upravujících právě problematiku oceňování finančních nástrojů reálnou hodnotou. Její přijetí by tedy v konečném důsledku znamenalo sjednocení účetních pravidel v dané oblasti a zvýšení srovnatelnosti

[12] Ministerstvo průmyslu a obchodu. Modernizace účetních směrnic/IAS infrastruktura: konzultační dokument. Březen 2004. 133 s. URN04/733. Dostupný z WWW: <http://www.berr.gov.uk/files/file13423.pdf>, s. 132.
[13] Termín reálná hodnota pochází z překladu anglického termínu Fair value. Pro zjednodušení bude používán v názvu směrnice termín Fair value.

účetních závěrek v EU. Z dostupné literatury vyplývá, že hlavními nevýhodami dané směrnice byla její velká věcná provázanost zejména se standardem IAS 39 a značný časový nesoulad mezi obdobím tvorby směrnice a datem její platnosti.

Fair value směrnice se například ve velké míře odkazovala na konkrétní ustanovení ve standardu IAS 39 ve znění platném v roce jeho tvorby, tedy v letech 1998 a 1999. Již samotný princip, kdy se směrnice odkazuje na určitý standard, znamená, že při jakékoli změně daného standardu je nezbytné modifikovat i danou směrnici. Přičemž čím problematičtější je oblast, již standard upravuje, tím častější budou nutné jeho úpravy a z toho vyplývající nezbytnost opakované novelizace směrnice.

Platnost směrnice byla stanovena na počátek roku 2004. IASB však v mezidobí pracovala na změnách ve výše zmíněných standardech. Přijetí dané směrnice by tedy vedlo k rozdílnému zobrazení ve srovnání s IFRS. Nesoulad směrnice s IFRS v důsledku změn těchto standardů byl napraven přijetím Směrnice 2006/46/EC v červnu 2006. Směrnice umožňuje vzít v úvahu změny příslušných účetních standardů do data, kdy směrnice nabude účinku, tzn. do 5. září 2006. Členské státy měly povinnost implementovat směrnici do září 2008.

Vláda se rozhodla v reakci na negativní ohlasy[14], týkající se načasování implementace dané směrnice, odložit její platnost o jeden rok, tzn. k 1. lednu 2005. Hlavním důvodem byla skutečnost, že od 1. ledna 2005 měly společnosti povinnost, resp. možnost, sestavovat konsolidovanou, resp. individuální, účetní závěrku v souladu s IFRS a většina požadavků Fair value směrnice by neměla pro tyto společností platit. Podle vlády by bylo nežádoucí zavádět do legislativy pravidla, jež by platila pro velké množství společností pouze 1 rok a zbytečně by jim komplikovala přípravu na implementaci IFRS.

[14] Dana skutečnost je obsažena v dokumentu vypracovaném ministerstvem průmyslu a obchodu. Závěrečná zpráva vyhodnocující dopad užívání metod oceňování reálnou hodnotou na určité finanční nástroje. 2003. 14 s. URN 04/1668.
Dostupný z WWW: < http://www.berr.gov.uk/files/file23029.pdf> s. 5.

1.3 Modernizační směrnice

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/51/ES z 18. června 2003 (dále jen Modernizační směrnice[15]) byla přijata s cílem přizpůsobit evropské účetnictví moderním účetním praktikám. Směrnice vyžadovala po členských státech přijmout do legislativy určité změny týkající se formy a obsahu účetní závěrky a obsahu auditorské a výroční zprávy. Současně dávala členským státům možnost volby v určitých oblastech.

Vláda se rozhodla převzít následující dvě možnosti:

- prezentace položek v rozvaze a výsledovce musí brát v úvahu podstatu zobrazované transakce;
- umožnění všem společnostem vykazovat investice do nemovitostí a biologická aktiva v reálných hodnotách (přičemž přecenění bude vykazováno výsledkově) jak v individuální tak i konsolidované účetní závěrce.

Současně se vláda rozhodla přijmout možnost volby obsažené v Sedmé směrnici, která se týkala zproštění povinnosti britské mateřské společnosti, jež je současně dceřinou společností jiné mateřské společnosti ze země mimo EU, sestavovat konsolidovanou účetní závěrku.

Cílem dané úpravy[16] byla snaha sjednotit platnou legislativu s výkladem účetního standardu IAS 27, jež upravuje právě oblast konsolidované účetní závěrky. Aktuální verze IAS 27 dávala mateřským společnostem výjimku z povinnosti sestavovat konsolidovanou účetní závěrku, jestliže jsou vlastněny společnostmi sestavujícími konsolidovanou účetní závěrku v souladu s IFRS[17].

[15]Označení „Modernizační směrnice“ převzato z dokumentu vypracovaného ministerstvem průmyslu a obchodu. Účetní modernizační směrnice a přípravy na implementaci IAS obchodními společnostmi a stavebními spořitelnami: Shrnutí odpovědí v procesu konzultace. Říjen 2004. 20 s. URN 04/1671.
Dostupný z WWW: <http://www.hm-treasury.gov.uk/d/AccountingModernisationResp.pdf>.
[16] Ministerstvo průmyslu a obchodu. Modernizace účetních směrnic/IAS infrastruktura: konzultační dokument. Březen 2004. 133 s. URN04/733. Dostupný z WWW: <http://www.berr.gov.uk/files/file13423.pdf> , s. 26.
[17] IAS 27 stanovuje další podmínky, jež je nutné splnit, aby daná výjimka byla umožněna.

Celkem obsahuje Modernizační směrnice sedm možností volby. Kromě výše zmíněných jsou to ještě povinnost resp. možnost:

- sestavovat doplňkový výkaz jako součást účetní závěrky;
- sestavovat rozvahu na principu rozdělení aktiv na krátkodobá a dlouhodobá;
- sestavovat výkaz výkonnosti namísto výsledovky za předpokladu, že bude obsahovat minimálně informace, jež jsou součástí výsledovky;
- brát při sestavování účetní závěrky v úvahu i všechny předvídatelné a potenciální závazky;
- vyžadovat po pojišťovnách změnu ve způsobu oceňování určitých typů investic.

Evropská komise specificky identifikovala výkaz cash flow jako příklad vhodného dodatečného výkazu. Vláda[18] byla názoru, že daný výkaz je nedílnou součástí účetní závěrky a jeho existence přispívá k dosažení pravdivého a věrného zobrazení. Současně, tvorba výkazu cash flow je již upravena v účetních standardech a proto není nutné tuto oblast dále legislativně upravovat.

Změna v uspořádání položek v rámci rozvahy byla považována vládou za potenciálně zavádějící a nekonzistentní, zejména v souvislosti s neexistencí účetního standardu, jež by dané uspořádání upravoval. Přínosy z dané změny by tedy byly minimální.

Negativní postoj vlády k možnosti sestavovat výkaz výkonnosti namísto výsledovky šlo především přičíst nemožnosti stanovit přibližné datum ukončení projektu IASB v dané oblasti a proto nebylo vhodné daný výkaz sestavovat.

V souvislosti s dodatečnou legislativní úpravou vykazování potenciálních závazků dospěla vláda k závěru, že platné znění v Zákoně o obchodních společnostech je dostatečné. V souvislosti se změnami způsobu oceňování investic pojišťoven, vláda danou možnost odmítla z důvodu nevhodného načasování. A to zejména s poukazem

[18] Stanoviska vlády obsažena v dokumentu vypracovaném ministerstvem průmyslu a obchodu. Modernizace účetních směrnic/IAS infrastruktura: konzultační dokument. Březen 2004. 133 s. URN04/733. Dostupný z WWW: <http://www.berr.gov.uk/files/file13423.pdf> , s. 18–19.

na v té době probíhající změny v oblasti účetních standardů pro pojišťovny a nutnosti vyčkat na jejich konečné verze.

1.4 Vymahatelnost dodržování IFRS

Vymahatelnost dodržování IFRS je z hlediska uživatelů účetních závěrek i společností, jež je sestavují, jedním z nejdůležitějších aspektů podmiňujících úspěšnou implementaci IFRS. Aby IFRS skutečně plnily svoji hlavní úlohu, tedy zajistit srovnatelnost informací obsažených v účetních závěrkách jednotlivých společností, je nezbytné, aby byla ustanovení jednotlivých standardů interpretována stejně. Neměly by existovat rozdíly mezi chápáním daných ustanovení ze strany uživatelů a způsobem zobrazení ze strany společností.

IASB jako tvůrce účetních standardů nemá mechanismus, jež by mu umožňoval zajistit jejich vymahatelnost. Nemá pravomoc penalizovat společnosti resp. země, jež se zaváží přijmout IFRS, avšak v nichž účetní výkaznictví vykazuje vážné nedostatky v důsledku neschopnosti nebo neochoty manažerů, auditorů a místních regulátorů plně implementovat IFRS.

Evropská komise si uvědomila důležitost vytvoření systému zajišťujícího důsledné dodržování IFRS kótovanými společnostmi. S tím účelem Evropská komise 6. června 2001 vytvořila Výbor evropských regulátorů cenných papírů (Committee of European Securities Regulators, dále jen CESR). CESR je složen ze zástupců jednotlivých členských zemí EU a jeho prostřednictvím se Evropská komise snaží vytvářet jednotný přístup k vymahatelnosti IFRS.

K hlavním úkolům CESR[19] patří:

- zlepšení koordinace mezi národními regulátory v EU;
- tvorba standardů upravujících vymahatelnost IFRS;
- vydávání doporučení pro činnost národních regulátorů.

V březnu 2003, CESR publikoval svůj první standard upravující uplatňování standardů o finančních informacích v Evropě. Tento standard vymezuje 21 zásad,

[19]Informace čerpány z oficiálních webových stránek Výboru. Dostupné z www: <http://www.cesr-eu.org/index.php?page=cesrinshort&mac=0&id=>.

kterými by se měly členské země řídit při dohledu nad dodržováním IFRS. K těm hlavním patří především:

- povinnost členských zemí zřídit kompetentní nezávislou instituci pro dohled nad dodržováním IFRS (dále jen orgán dohledu), jež bude dodržovat standardy vydané CESR;
- orgán dohledu by měl při výběru společností ke kontrole vycházet z přístupu založeného na riziku v kombinaci s náhodným výběrem vzorků;
- orgán dohledu by měl mít pravomoc přimět danou společnost zjednat nápravu;
- nezbytnost koordinace rozhodnutí orgánů dohled v jednotlivých státech EU.

1.5 Daňové souvislosti

V souladu s přechodem společností na IFRS, vyvstal pro tyto společnosti závažný problém, týkající se způsobu stanovení daňového základu. Hlavní otázkou bylo, zda bude možné vycházet při výpočtu daně z příjmu z výsledku hospodaření stanoveného v souladu s IFRS nebo zda budou mít společnosti povinnost sestavit pro daňové účely zvláštní účetní výkazy v souladu s UK GAAP.

Dne 17. března 2004, ministr financí Gordon Brown při představování konečné verze rozpočtu na rok 2004 potvrdil[20] svoje dřívější prohlášení, které učinil v rámci představování rozpočtových priorit na rok 2004. Na jeho základě budou moci společnosti vycházet při výpočtu daně z příjmu z výkazů sestavených v souladu s IFRS. Současně, do Zákona o rozpočtu byla přidána ustanovení, umožňující společnostem pokračovat v uplatňování speciálních daňových úlev a odpočtů v roce vynaložení nákladů, bez ohledu na způsob jejich účetního zobrazení.

[20]Příslušná část rozpočtu týkající se dané problematiky dostupná z WWW: <http://www.hmrc.gov.uk/budget2004/revbn25.htm>.

2 Regulace účetnictví ve Velké Británii

2.1 Rada účetního výkaznictví

2.1.1 Obecně

Rada účetního výkaznictví (Financial reporting council, dále jen FRC) je nezávislý regulátor s posláním[21]:

- podporovat vysoké standardy Corporate Governance;
- tvořit, sledovat a prosazovat účetní a auditorské standardy;
- tvořit aktuárské standardy;
- vykonávat zákonný dohled a regulaci auditorů;
- vykonávat nezávislé šetření a disciplinární řízení v případech veřejného zájmu;
- dohlížet na regulační činnosti profesionálních účetních a aktuárských subjektů.

Právní status FRC je společnost s ručením omezeným (Ltd.), jež je v současné době[22] financována: (1) vládou v podobě grantu; (2) z příspěvků placených kótovanými společnostmi (příspěvek je počítán z tržní hodnoty společností k určitému předem stanovenému datu)[23];a (3) z příspěvků placených jednotlivými profesními sdruženími.

2.1.2 Historie[24]

Základy systému regulace účetnictví, jehož podobu známe dnes, byly vytvořeny v roce 1970 založením Výboru pro účetní standardy (Accounting Standards Committee, dále jen ASC). Jeho primárním úkolem byla tvorba obecně závazných

[21]Informace čerpány z oficiální webové stránky FRC dostupné na adrese: <http://www.frc.org.uk/images/uploaded/documents/Regulatory%20Strategy%20our%20role%20and%20approach%20v43.pdf>.
[22] V budoucnu by mělo dojít k odbourání vládních dotací. Podrobnější informace dostupné z www: <http://www.frc.org.uk/documents/pagemanager/frc/Funding/New_arrangements_200910/Funding%20Feedback%20Statement.pdf>.
[23] Podrobnější informace dostupné z WWW: <http://www.frc.org.uk/documents/pagemanager/frc/FRC_levies/FRC%202008-09%20Levies.pdf>.
[24] Podklady pro tuto podkapitolu čerpány především z Průvodce účetních standardů vydaného institutem ICAEW. Dostupné z WWW: <http://www.icaew.com/index.cfm/route/156255/icaew_ga/en/Technical_and_Business_Topics/Guides_and_publications/Knowledge_guides/em_UK_Accounting_Standards_em>.

standardů účetního výkaznictví. Za jeho vznikem stál Institut certifikovaných účetních (Institute of chartered accountants in England and Wales, dále jen ICAEW). K této iniciativě se postupně přidala všechna[25] v této době významná účetní profesní sdružení a společně v roce 1976 založili Poradní výbor účetních profesních sdružení (Consultative Committee of Accountancy Bodies, dále jen CCAB). Současně došlo ke změně statutu ASC, jež se stal součástí nově vytvořeného CCAB.

Za účelem analýzy v té době platného a především návrhu optimálního budoucího systému regulace účetního výkaznictví, inicializovala CCAB koncem roku 1987 vytvoření komise vedené lordem Dearingem.

Závěry této komise[26] lze shrnout do několika bodů:

- tvorba účetních standardů by měla zůstat v pravomoci auditorů, osob zodpovědných za sestavování účetních závěrek a jejich uživatelů;
- měla by být vytvořena Rada účetního výkaznictví, kde její předseda by byl jmenován ministrem průmyslu a obchodu a guvernérem centrální banky;
- mezi hlavní úkoly nově vytvořené rady by měly patřit především:
    - koordinace procesu tvorby účetních standardů;
    - finanční zajištění normotvorného procesu;
    - proaktivní úloha v roli vlivné autority v oblasti účetního výkaznictví s cílem zvyšování jeho kvality.
- zodpovědnost za tvorbu účetních standardů by měla přejít na nově vytvořenou Radu pro účetní standardy. V zájmu objektivity a snahy se vyhnout nutnosti kompromisu, většina dvou třetin členů Rady by byla nezbytná pro schválení standardu. Úkolem vlády by bylo udržovat status quo.
- Rada pro účetní standardy by měla být schopna pružně reagovat na měnící se podmínky vydáváním vlastních (nezávazných) stanovisek;

[25] The Institute of Chartered Accountants in England and Wales, The Institute of Chartered Accountants of Scotland, the Institute of Chartered Accountants in Ireland, the Chartered Association of Certified Accountants, the Chartered Institute of Management Accountants and the Chartered Institute of Public Finance and Accountancy.
[26] „The Making of Accounting Standards“: Report of the Review Committee under the Chairmanship of Sir Ron Dearing CB, September 1988.

- měla by být vytvořena kontrolní komise s cílem prošetřovat významné odchylky od účetních standardů ze strany velkých společností.

Na základě těchto doporučení byla v roce 1990 vytvořena Rada účetního výkaznictví, jejímž předsedou byl jmenován lord Ron Dearing. Výbor pro účetní standardy (ASC) byl nahrazen Radou pro účetní standardy (Accounting Standards Board, dále jen ASB). Většina účetních standardů schválených ASC (Statement of Standard Accounting Practice SSAP) byla nově ustanovenou Radou přijata za platné.

2.1.3 Organizační struktura FRC[27]

Vrcholným orgánem FRC je správní rada tvořená:

- předsedou a místopředsedou;
- technickým ředitelem zodpovědným za chod organizace;
- sedmi čestnými (non-executive) členy;
- šesti řediteli jednotlivých organizačních složek.

Správní rada je jmenována státním tajemníkem pro obchod (Secretary of State for Business, Enterprise and Regulatory Reform, dále jen BERR)[28].

Hlavním úkolem správní rady je především:

- vypracování strategie a priorit FRC;
- příprava rozpočtu a sledování hospodaření FRC;
- koordinace činnosti jednotlivých organizačních složek;
- tvorba a monitoring Kodexu Corporate Governance.

V rámci FRC funguje **šest** na sobě nezávislých **organizačních složek**:

- Rada pro účetní standardy (ASB);
- Rada pro auditorské standardy a auditní praxi (Auditing Practices Board, dále jen APB);

[27]Informace čerpány z oficiální webové stránky FRC dostupné na adrese: <http://www.frc.org.uk/about/board.cfm>.
[28] Dříve Department of Trade and Industry (DTI).

- Rada pro aktuárské standardy (Board for Actuarial Standards, dále jen BAS);
- Rada pro dohled nad činností profesních sdružení (Professional Oversight Board, dále jen POB);
- Kontrolní komise pro oblast účetního výkaznictví (Financial Reporting Review Panel, dále jen FRRP);
- Disciplinární komise (Accountancy and Actuarial Discipline Board).

2.1.4 Rada pro účetní standardy

2.1.4.1 Obecně

Mezi hlavní úkoly[29] Rady patří:

- rozvíjení zásad, jež by měly poskytnout rámec pro utváření vlastního profesionálního úsudku při řešení účetního problému;
- vydávání nových účetních standardů nebo úprava standardů stávajících v reakci na měnící se obchodní praktiky, ekonomický vývoj ad.;
- řešení naléhavých otázek;
- spolupráce s IASB, s jednotlivými národními regulátory a příslušnými institucemi EU, s cílem podpořit vysokou kvalitu IFRS a jejich přijetí v EU.

2.1.4.2 Specializované výbory

V rámci Rady pro účetní standardy existují následující **specializované výbory**:

- Oddělením pro řešení nových (urgentních) záležitostí (Urgent Issues Task Force, dále jen UITF);
- Výbor pro účetnictví pro SME (commitee on accounting for Smaller entities);
- Výbor pro finanční sektor a další specializovaná odvětví (Financial Sector and Other Special Industries Committee);
- Výbor pro účetnictví veřejně prospěšných organizací (Commitee on Accounting for Public-benefit Entities);

[29]Informace čerpány z oficiálních webových stránek ASB dostupných na adrese: <http://www.frc.org.uk/asb/about/aims.cfm>.

- Poradní výbor pro životní pojišťovny[30] (Advisory Panel on With-Profits Life Insurance);
- Poradní výbor pro Operativní a finanční review (Advisory committee on operating and financial review);
- Poradní komise pro penzijní problematiku (Advisory Panel on Pensions).

Hlavním úkolem[31] **Oddělení pro řešení urgentních záležitostí (UITF)** je sledovat, zda v oblastech, jež jsou upraveny ať již v rámci existujícího standardu či v Zákoně o obchodních společnostech, neexistují protichůdné či nežádoucí interpretace, popřípadě zda v dané oblasti nehrozí riziko, že by mohl takový stav nastat. Jeho prohlášení jsou vydávána v podobě **předpisů účetního zobrazení** (dále jen **UITF předpisů)**[32] a v rámci dané oblasti jsou považována za preferovaný způsob účetního zobrazení z hlediska pravdivého a věrného zobrazení skutečnosti. Míra dodržování, resp. odchylování se od předpisů, může být posuzována jako jeden z indikátorů v rámci rozhodování FRRP, zda účetní závěrku dané společnosti vybrat pro přezkoumání[33].

Výbor pro účetnictví pro SME (Committee on Accounting for Smaller Entities, dále jen CASE**)** byl založen s cílem zlepšit účetní výkaznictví pro tento typ společností. V současné době je účetní výkaznictví upraveno v Účetním standardu pro SME (Financial Reporting Standard for Smaller Entities, dále jen FRSSE). Jde o komplexní standard, jenž sdružuje požadavky kladené na tyto společnosti v oblasti účetního výkaznictví. Jde vlastně o souhrn ustanovení obsažených v jednotlivých účetních standardech a UITF předpisech vybraných s ohledem na specifičnost potřeb těchto společností a uživatelů jejich účetních závěrek.

FRSSE mohou použít společnosti, jež splňují definici SME obsaženou v Zákoně o obchodních společnostech. Zákon definuje SME jako společnost, jejichž obrat nepřesáhne 6,5 milionu liber. Pro tyto společnosti platí, že jestliže dodržují požadavky obsažené v FRSSE, jsou osvobozeny od požadavků jiných účetních standardů. Na tomto místě je třeba zdůraznit, že SME se mohou rozhodnout nevyužít

[30] V našich podmínkách by byly ekvivalentem subjekty nabízející kapitálové či investiční životní pojištění resp. penzijní připojištění.
[31] Informace čerpány z oficiálních webových stránek ASB dostupných na adrese: <http://www.frc.org.uk/images/uploaded/documents/169.pdf>.
[32] Seznam všech platných UITF předpisů lze nalézt na WWW: <http://www.frc.org.uk/asb/uitf/abstracts.cfm>.
[33] Podrobnější informace o pravomocích FRRP a přezkoumávání účetních výkazů obsaženy v následující kapitole.

FRSSE, ale řídit se všemi plantými standardy UK GAAP, jako ostatní společnosti nebo dokonce i IFRS.

Úkolem CASE je nejen tvorba a aktualizace FRSSE v souvislosti s měnícími se podmínkami, ale také poradní role ASB v otázkách týkajících se právě SME.

Výbor pro finanční sektor a další specializovaná odvětví (Financial Services and other special industries Committee, dále jen FSOSIC) a **Výbor pro účetnictví veřejně prospěšných organizací** (Committee on Accounting for Public-benefit Entities, dále jen CAPE) jsou poradními orgány ASB v souvislosti s doporučenými předkládanými akreditovanými profesními sdruženími působícími v daných odvětvích či oborech[34].

Poradní výbor pro životní pojišťovny byl založen s cílem pomoci ASB při plnění požadavku ministerstva financí provést naléhavou studii v oblasti účetního výkaznictví životních pojišťoven. K tomuto kroku se ministerstvo financí rozhodlo ve světle závěrečné zprávy komise vedené lordem Penrosem vyšetřující krach pojišťovny Equitable Life[35].

Poradní výbor pro operativní a finanční review byl založen s cílem pomoci ASB v její odpovědnosti za vydání prvního standardu pro statutární Operativní a finanční review (Operating and Financial Review, dále jen OFR).

Rada pro auditorské standardy a praxi (APB) a **Rada pro aktuárské standardy** (BAS) vykonává v rámci auditorské, resp. aktuárské činnosti obdobné funkce jako ASB v oblasti účetního výkaznictví. **Rada pro dohled nad činností profesních sdružení** (POB) vykonává dohled nad činností auditorských, účetních a aktuárských profesních sdružení a jejich členů. **Disciplinární komise** prošetřuje provinění ze strany členů jednotlivých profesních sdružení a rozhoduje o jejich případných sankcích.

[34] Podrobnější informace v kapitole o SORP.
[35] Závěrečnou zprávu komise lze nalézt na WWW: <http://www.hm-treasury.gov.uk/indrev_pen_index.htm>.

2.1.5 Kontrolní komise pro oblast účetního výkaznictví

Hlavním cílem[36] komise je dohled nad tím, aby roční účetní závěrky kótovaných a velkých soukromých společností byly v souladu s požadavky Zákona o obchodních společnostech a platných účetních standardů[37]. Úkolem komise avšak není zkontrolovat účetní závěrky těchto společností. Primární zodpovědnost za jejich správnost leží na managementu dané společnosti a auditorské firmě, která jejich správnost posuzuje.

V rámci FRRP je implementován víceprvkový systém identifikace rizikových účetních závěrek z hlediska tzv. non-compliance. V rámci prvního stupně FRRP průběžně konzultuje s FSA a stálou poradní skupinou působící v rámci FRRP, která odvětví ekonomiky jsou pod tlakem, resp. ve kterých odvětvích je zvýšené riziko vzniku nesrovnalostí v oblasti účetního výkaznictví (např. z důvodu existence nově schváleného účetního standardu, UITF předpisu či SORP[38]). Na základě obdržených informací FRRP vybere několik odvětví a rámci nich prošetří vybraný vzorek účetních závěrek. Současně, FRRP vyvíjí vlastní model identifikace rizika non-compliance, jež je založen mimo jiné na posuzování kvality Corporate Governance v prověřovaných společnostech. V neposlední řadě, FRRP přijímá podněty z veřejnosti, sdělovacích prostředků a ze „City“[39].

Existuje-li náznak, že došlo k možnému porušení Zákona nebo platných účetních standardů, je povinností FRRP tento podnět prošetřit. Dojde-li k závěru, že v konkrétním případě došlo k významnému pochybení, předseda FRRP zahájí neoficiální vyšetřování a k tomuto účelu sestaví speciální komisi. Ta se skládá z členů FRRP, kteří mají odpovídající znalosti, a současně u nich neexistuje možnost konfliktu zájmů.

Komise informuje představenstvo společnosti o zahájení vyšetřování a požádá jej o vyjádření v oblastech, kde podle názoru komise došlo k non-compliance. Je obvyklé, že společnost při vyšetřování spolupracuje s účetní firmou, zodpovědnou za audit její účetní závěrky. Je-li FRRP spokojena s vysvětlením poskytnutým danou

[36] Informace čerpány z oficiálních webových stránek FRRP, dostupné na www: <http://www.frc.org.uk/frrp/how/>.
[37] V následujícím textu budeme používat termín „non-compliance“ pro odchylky od požadavků Zákona resp. platných účetních standardů.
[38] Z anglického statement of recommended practice. Více se SORP bude věnováno v následující kapitole.
[39] City je označením pro londýnské finanční centrum.

společností, je vyšetřování ukončeno. Usoudí-li FRRP, že skutečně došlo k non-compliance, nařídí dotčené společnosti zjednat nápravu. Ta může být v podobě použití odlišného způsobu účetního zobrazení určité transakce, doplnění či změny informací obsažených v účetní závěrce apod. Není-li společnost ochotna dobrovolně zjednat nápravu v navržené podobě, je v pravomoci FRRP obrátit se s žádostí o opravu účetní závěrky na soud.

FRRP neposkytuje informace o právě probíhajících šetřeních a v případě, že vyšetřování je ukončeno bez nutnosti výrazné opravy účetní závěrky, existence vyšetřování zůstane utajena. V opačném případě, vydá po jeho ukončení tiskové prohlášení, kde v první části specifikuje účetní závěrku, které se šetření týkalo. V následující části uvede konkrétní oblast(i), kde podle jejich názoru došlo k non-compliance. Detailně popíše optimální způsob účetního zobrazení a důvody, proč původní účetní zobrazení nelze použít. Na závěr konkretizuje finanční dopady do účetní závěrky v důsledku změny účetního zobrazení.

2.2 Kodex Corporate Governance

Podle definice,[40] Corporate Governance představuje systém, kterým je společnost vedena a kontrolována. Systém definuje distribuci práv a povinností mezi zainteresovanými stranami ve společnosti jako jsou akcionáři, výkonný management, statutární orgány, zaměstnanci, zákazníci, případně další zainteresované osoby (souhrnně označované anglickým termínem „stakeholders“). Jedná se o soubor právních a exekutivních metod a postupů, které zavazují především kótované společnosti udržovat vyvážený vztah mezi společností a těmi osobami, jež ji tvoří. Dobře fungující systém Corporate Governance, kde management si je vědom své zodpovědnosti vůči vlastníkům a jedná v jejich nejlepším zájmu, přispívá k dlouhodobému zlepšování výkonnosti společnosti.

Kodex Corporate Governance[41] je vydáván Radou účetního výkaznictví (FRC). Kodex je průběžně upravován[42] v závislosti na měnících se ekonomických

[40] Definice převzata z www: <http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/212012-corporate-Governance>. Podrobnější informace na Corporate Governance dostupné z www: <http://www.oecd.org/dataoecd/32/18/31557724.pdf>
[41] Kodex je dostupný z www:<http://www.frc.org.uk/corporate/>
[42] Poslední revize Kodexu proběhla v roce 2007, další je naplánována na rok 2010.

podmínkách a vývoji názorů v oblasti Corporate Governance s cílem zvyšování důvěry v systém jako celek.

Kodex nelze chápat jako rigidní soubor pravidel, ale spíše jako soubor doporučení v podobě tzv. „best practice“[43]. Společnosti by měly jeho jednotlivá ustanovení dodržovat v co možná nejvyšší míře. Odchýlí-li se společnost od některých pravidel, protože v konkrétním případě lze docílit dobře fungující Corporate Governance jinými způsoby, nelze to považovat za porušení Kodexu. V takovém případě platí, že odchýlení se od Kodexu by mělo být vlastníkům dostatečně smysluplně vysvětleno. Toto pravidlo je obsaženo v Kodexu od jeho vzniku v roce 1992 a jeho flexibilita je kladně hodnocena jak představiteli společností, tak i jejich vlastníky jako efektivní nástroj ve snaze dosahovat kvalitní Corporate Governance.

V souladu s burzovními pravidly vydávanými FSA[44] a platnými na hlavním trhu londýnské burzy, mají kótované společnosti povinnost zveřejnit ve výroční zprávě skutečnosti týkající se:

- způsobu, jakým aplikují hlavní principy, na nichž je Kodex založen;
- ustanovení Kodexu, od nichž se společnost odchyluje a opodstatnění daného jednání

Ve vztahu k požadavku zveřejnit způsob dodržování hlavních principů Kodexu platí, že pokud společnost přesně naplňuje ustanovení Kodexu, daný požadavek se považuje za splněný pouhým zveřejněním dané skutečnosti. Kde společnost udělala dodatečné kroky či jiným způsobem zlepšila fungování Corporate Governance, FRC považuje za přínosné tento fakt zveřejnit s popisem daných opatření.

Rozhodne-li se společnost odchýlit se od některých ustanovení Kodexu, tuto skutečnost je třeba dostatečně vysvětlit s přihlédnutím k nutnosti konzistence s hlavními principy Kodexu.

[43] Podrobnější informace o přístupu FRC ke Corporate Governance dostupné z www: <http://www.frc.org.uk/documents/pagemanager/frc/FRC%20The%20UK%20Approach%20to%20Corporate%20Governance%20final.pdf>
[44] Kompletní burzovní pravidla dostupná z www: <http://fsahandbook.info/FSA/html/handbook/>

Výše zmíněné požadavky vychází z předpokladu, že zveřejněné informace poskytnou současným či potencionálním investorům ucelený přehled o řízení společnosti a mohou sloužit jako jedno z kritérií při jejich investičním rozhodování.

Kótované společnosti by měly v souladu s Kodexem[45] zřídit komisi pro audit sestavenou z čestných členů (non-executive directors), z nichž by minimálně jeden měl mít soudobou praktickou zkušenost v oblasti účetního výkaznictví. Mezi povinnosti komise pro audit patří:

- dohled nad úplností a správností účetní závěrky a výroční zprávy;
- dohled nad dalšími zveřejňovanými údaji, jež se týkají hospodaření společnosti;
- přezkoumávání interních kontrolních procesu v oblasti účetního výkaznictví;
- přezkoumávání interního kontrolní a řídících procesu a procesu řízení rizika.

2.3 Zpráva o odměňování

Na základě nařízení číslo 1986/2002[46], mají kótované společnosti povinnost zveřejňovat jako součást výroční zprávy i zprávu o odměňování. Zpráva o odměňování[47] je rozdělena na dvě části: (1) část neauditovanou a (2) část auditovanou.

Část neauditovaná obsahuje u jednotlivých členů vrcholového vedení především:

- informace o jednotlivých složkách odměňování, jež jsou součástí opčního programu nebo dlouhodobého výkonově motivačního programu (tzv. long-term incentive scheme) se zdůrazněním, které z nich jsou navázány na výsledky hospodaření firmy;
- zdůvodnění volby daného systému motivačního odměňování (včetně rozlišení na zásluhovou a automatickou část systému);

[45] Informace čerpány z www: <http://www.frc.org.uk/documents/pagemanager/frc/Combined_Code_June_2008/Combined%20Code%20Web%20Optimized%20June%202008(2).pdf>, str. 17
[46] The Directors' renumeration report regulation 2002, dostupná z www:<http://www.england-legislation.hmso.gov.uk/si/si2002/uksi_20021986_en.pdf>
[47] Náležitosti zprávy o odměňování jsou obsaženy v Zákoně o obchodních společnostech, dodatku 7A.

- systém kritérii, na jehož základě se posuzují výsledky hospodaření firmy
- detailní informace o délce jejich pracovních smluv, výpovědních lhůtách, výši odchodného ad.

Část auditovaná obsahuje u jednotlivých členů vrcholového vedení především celkovou výši příjmů v podrobném členění z hlediska jejich struktury a rozlišení na peněžní a nepeněžní. Z hlediska struktury jsou detailně popsány zejména opční programy, penzijní program a dlouhodobý výkonově motivační program.

2.4 Zhodnocení podnikatelské činnosti

Hlavním cílem zhodnocení podnikatelské činnosti (Enhanced business review, dále jen EBR) je poskytnout vlastníkům dané společnosti informace, jež jim pomohou zhodnotit, do jaké míry se podařilo splnit vrcholovému managementu svoje základní poslání v podobě zvýšení hodnoty společnosti.

EBR musí obsahovat[48]:

- objektivní zhodnocení podnikatelské činnosti společnosti s ohledem na:
    - vývoj a výkonnost společnosti během daného roku;
    - postavení společnosti ke konci roku.
- popis hlavních rizik a nejistot, jimž společnost čelí

Kótované společnosti mají povinnost uvést v EBR i následující skutečnosti:

- hlavní trendy a faktory, jež budou mít vliv na budoucí rozvoj společnosti, její výkonnost a postavení;
- skutečnosti týkající se:
    - problematiky ochrany životního prostředí (vliv činnosti společnosti na životní prostředí a současně změny v oblasti ochrany životního prostředí a její možné vlivy na činnost společnosti);
    - problematiky pracovně-právních vztahů;

[48] Náležitosti EBR jsou obsaženy v Zákoně o obchodních společnostech roku 2006, č. 15, kap. 5, paragraf 417

- sociální oblasti a vztahů s místními komunitami.

Pro lepší pochopení vývoje, výkonnosti a postavení společnosti by mělo EBR obsahovat analýzu hlavních finančních i nefinančních ukazatelů.

Dojde-li společnost k závěru, že zveřejnění určitých informací, např. informací o právě probíhajících jednáních s obchodními partnery či informací o procesu restrukturalizace, by vedlo k újmě společnosti, je v její pravomoci dané informace nezveřejnit, aniž by jí za to hrozil případný postih.

Vzhledem k faktu, že neexistuje žadný předpis, jež by podrobněji upravoval sestavování EBR, řada společností se inspiruje ve směrnici upravující obsah OFR. OFR je „předchůdcem" EBR, a co do rozsahu jde o komplexnější analýzu podnikatelské činnosti společnosti než v případě EBR.

3 Volba účetního rámce pro sestavování účetní závěrky

Prvním krokem k určení účetního rámce pro sestavování účetní závěrky je stanovení, zda společnost spadá pod článek 4 Nařízení o používání IAS. To znamená, zda má společnost povinnost sestavovat v souladu se Zákonem o obchodních společnostech, jež v sobě obsahuje požadavky Sedmé směrnice, konsolidovanou účetní závěrku. Společnostem, jež mají povinnost sestavovat konsolidovanou účetní závěrku, dává Zákon možnost volby účetního rámce pro sestavování individuální účetní závěrky.

Zákon pouze vyžaduje, aby konsolidovaná a individuální účetní závěrka (pokud jsou vyžadovány) byly zveřejněny společně. To platí i pro případy, kdy společnost sestavuje individuální a konsolidovanou účetní závěrku v souladu s rozdílnými účetními rámci. Zákon nespecifikuje, jestli musí být účetní závěrky prezentovány jako samostatné části v rámci výroční zprávy.

3.1 Obecná pravidla

Základním pravidlem je, že individuální účetní závěrka britské mateřské společnosti, a její dceřiných společností, které sestavují účetní závěrku v souladu se Zákonem, musí být sestaveny za použití stejného účetního rámce (tj. podle UK GAAP nebo podle IFRS, ale ne kombinace obou).

Rozhodne-li se společnost sestavovat individuální účetní závěrku podle IFRS, musí tak činit i v následujících obdobích, nedojde-li k „podstatné změně podmínek". Těmi jsou případy, kdy:

- společnost se stane dceřinou společností společnosti, jež nesestavuje svou individuální účetní závěrku podle IFRS;
- dceřiná společnost přestává být kótovanou společností;
- mateřská společnost přestane být kótovanou společností.

Výše uvedená povinnost platí i v případě, že společnost v minulosti sestavovala individuální účetní závěrku v souladu s IFRS, přešla k sestavování

individuální účetní závěrky podle UK GAAP (po „podstatné změně okolností“), a nyní opět sestavuje individuální účetní závěrku v souladu s IFRS.

Obecně lze tedy konstatovat, že existuje vždy možnost přechodu při sestavování individuální účetní závěrky z UK GAAP na IFRS (s výjimkou omezení viz níže), ale jakákoli změna v opačném směru je možná pouze na základě striktně vymezených okolností.

3.1.1 Výjimky z obecných pravidel

Zákon umožňuje určité výjimky při volbě účetního rámce pro sestavování individuální účetní závěrky v případě, kdy britská mateřská společnost sestavuje konsolidovanou účetní závěrku:

- požadavek na soulad se nevztahuje na charitativní organizace, jež mají povinnost sestavovat individuální účetní závěrku podle UK GAAP. To nebrání její mateřské společnosti nebo dceřiným společnostem sestavovat individuální účetní závěrku podle IFRS;
- dceřiná společnost sestavuje individuální účetní závěrku v souladu s UK GAAP, britské mateřské společnosti je povoleno sestavit svou individuální účetní závěrku v souladu s IFRS v případě, že současně sestavuje konsolidovanou účetní závěrku podle IFRS. Nesoulad mezi mateřskou společností a dceřinými společnostmi je za těchto okolnosti povolen;
- individuální účetní závěrka mateřské a dceřiné společnosti nemusí být sestaveny za použití stejného účetního rámce, existují-li podle názoru představenstva společnosti „dobré důvody“ tak neučinit.

Díky druhé výjimce nedochází k odrazování mateřských společností, které sestavují konsolidovanou účetní závěrku v souladu s IFRS, od použití IFRS pro jejich individuální účetní závěrku. Důležitost této výjimky pramení z faktu, že mateřské společnosti jsou povinny zveřejnit svou individuální a konsolidovanou účetní závěrku v rámci jedné výroční zprávy. Použitím dvou odlišných účetních rámců by byla vypovídací schopnost účetních závěrek snížena. Výjimka se nevztahuje na opačný postup, tj. v případě, kdy dceřiná(é) společnost(i) sestavují individuální účetní závěrku v souladu s IFRS a mateřská společnost v souladu s UK GAAP.

V pokynech vydaných ministerstvem průmyslu a obchodu (Department of Trade and Industry, dále jen DTI)[49] je blíže specifikován důvod třetí výjimky, tj. poskytnout společnostem určitou míru pružnosti, pokud existují skutečné důvody pro používání různých účetních rámců v rámci skupiny. V pokynech je fakultativně vymezen seznam příkladů, jež je možné považovat za „dobrý důvod"[50]:

- společnost, jež sestavuje individuální účetní závěrku v souladu s UK GAAP, se stal součástí skupiny, ve které je používán k sestavení účetní závěrky IFRS. V roce akvizice, nemusí být praktické pro nově získanou společnost okamžitý přechod na IFRS, proto zde Zákon umožňuje využít výše zmíněnou výjimku;
- skupina může zahrnovat dceřiné společnosti, které jsou samy o sobě kótovanými společnostmi, z čehož mohou plynout tlaky trhu i regulačních orgánů na použití IFRS. Tento fakt není dostatečným odůvodněním pro přechod na IFRS i pro ostatní subjekty v rámci skupiny;
- dceřiná společnost hodlá v předstihu zavést IFRS z důvodu plánovaného vstupu na regulovaný trh, avšak zbytek skupiny vstup na regulovaný trh neplánuje;
- skupina může obsahovat malé nebo „spící" dceřiné společnosti, kde by náklady na změnu účetního rámce převážily nad výhodami z toho plynoucími.

Jak již bylo výše uvedeno, účelem tohoto seznamu nebylo taxativně vyjmenovat všechny okolnosti, za nichž je možné uplatňovat třetí výjimku. Spíše by měl být vodítkem pro představenstva společností při rozhodování o volbě účetního rámce ve specifických případech[51].

[49] Pokyny dostupné z www: <http://www.iasplus.com/resource/0411ukifrsguidance.pdf>, str. 10
[50] Za dobrý důvod nelze považovat daňovou optimalizaci.
[51] Představenstvo by mělo být schopno obhájit využití dané výjimky akcionářům, regulačním orgánům a dalším zainteresovaným skupinám.

3.2 UK GAAP

Požadavky na vedení účetnictví, sestavování účetní závěrky a její vykázování lze rozdělit do dvou základních okruhů: povinné a nepovinné (doporučení).

3.2.1 Povinné požadavky – stručná charakteristika[52]

- Právní požadavky obsažené v Zákoně o obchodních společnostech, požadavky stanovené jinými zákony nebo nařízeními vydanými správními orgány. Směrnice EU jsou povinné pouze v případě, že byly schváleny parlamentem a jsou součástí právního pořádku dané země.
- Účetní standardy[53], mezi které patří jednak Standardy účetního výkaznictví (Financial Reporting Standards, FRS) a Vyhlášky o standardní účetní praxi (Statements of Standard Accounting Practice, SSAP) vydané nebo přijaté ASB[54].
- Předpisy účetního zobrazení (UITF předpisy) vydávané Oddělením pro řešení nových (urgentních) záležitostí, jež je součástí ASB.
- Pravidla platná pro Alternativní trh cenných papírů (Alternative investment market, dále jen AIM) vydaná Londýnskou burzou. Tyto požadavky se vztahují pouze na společnosti kótované na AIM.

3.2.2 Doporučení – stručná charakteristika

- Přehledy doporučených účetních postupů a pravidel (Statements of Recommended Practice, dále jen SORP), které poskytují návod pro účetní zobrazení transakcí pro specializované odvětví nebo obory. SORP nejsou právně závazné, avšak FRS 18: Účetní pravidla stanoví, že v případě odchýlení se od jejích ustanovení má společnost povinnost poskytnout dostatečné vysvětlení. Tato skutečnost ve svém důsledku ve většině případů vede k povinnosti dodržovat ustanovení příslušného SORP;
- Předběžné návrhy nových účetních standardů (Financial Reporting Exposure Drafts, dále jen FRED) vydávané ASB. Přestože podstatné změny mohou být provedeny na základě připomínek získaných v průběhu schvalování konečné verze

[52] Pro lepší pochopení problematiky budou v následující části opět použity celé názvy jednotlivých institucí či dokumentů.
[53] Pro zjednodušení jsou v textu účetní standardy označovány jako FRS.
[54] Organizační struktura Rady účetního výkaznictví, jíž je ASB součástí, je popsána v úvodní kapitole.

nového účetního standardu[55]. Tyto předběžné návrhy jsou užitečným indikátorem změn v požadavcích na účetní zobrazení dané problematiky a často odrážejí tzv. nejlepší praxi. Je třeba upozornit, že společnost by se neměla řídit konkrétním FRED, pokud by to mělo za následek odchýlení se od stávajícího účetního standardu[56]. Je-li FRED v určitém směru v rozporu se stávajícím FRS, daný FRS má vyšší právní sílu

- ASB také před vydáním FRED resp. FRS publikuje diskusní materiály (discussion papers), v nichž ASB naznačuje pravděpodobný směr budoucího vývoje v určité oblasti či jeho stanovisko na určitý současný problém.
- Další prohlášení vydaná ASB, jako např. pracovní verze dokumentu „Diskontování v účetním výkaznictví“.
- Technické zprávy vydávané profesními sdruženími[57], v nichž tato sdružení uveřejňují svá stanoviska na určitou problematiku. Tyto zprávy a doporučení nejsou závazná, přesto stanoviska v nich obsažená jsou vysoce respektované;
- Prohlášení mezinárodních výborů a profesních sdružení působících v jiných zemích (např. prohlášení a předběžné návrhy vydávané IASB, standardy finančního účetnictví vydávané americkou Radou pro standardy finančního účetnictví ve Spojených státech amerických a vyjádření Amerického institutu certifikovaných veřejných účetních.

3.2.3 Zákon o obchodních společnostech

Právně je problematika účetnictví ve Velké Británii upravena v prvé řadě Zákonem o obchodních společnostech, který je nejvyšší právní normou v této oblasti a platí pro všechny společnosti, jejichž existence je v tomto Zákonu upravena. Ustanovení této právní normy týkající se dané problematiky jsou podrobněji rozpracována v předpisech nižší právní síly definovaných v tomto Zákoně[58]. Obecně platí hierarchické uspořádání právních norem, které dává nejvýše postavené právní normě nejvyšší právní sílu. Právní předpis nižší právní síly pak nemůže jít ve svých požadavcích na společnosti, které se tímto předpisem musí řídit, nad rámec právního předpisu s vyšší právní silou. Například, pokud účetní standardy předepisují

[55] Bližší informace o způsobu tvorby nových účetních standardů jsou obsaženy v kapitole Postup při tvorbě účetních výkazů.
[56] Toto pravidlo je obsaženo v Předmluvě k účetním standardům a v FRS 18
[57] Např. Institutem certifikovaným účetních ICAEW
[58] Přehled 4, paragraf 36A

informace, které musejí být obsaženy v účetní závěrce, avšak Zákon dává určitým typům společností výjimku, platí ustanovení Zákona. Dojde-li v Zákoně k modifikaci některých ustanovení, je třeba upravit účetní standardy a další zdroje tak, aby s ním nebyly v rozporu.

Zákon o obchodních společnostech z roku 1985 (Companies Act 1985) konsolidoval všechny předchozí Zákony o obchodních společnostech. Ustanovení obsažená v sedmé části a příloze č. 4 až č. 11 Zákona obsahují právní úpravu týkající se přípravy, podoby a obsahu, auditu a způsobů zveřejňování účetní závěrky. Sekce 257 Zákona dává velkou pravomoc ministrovi průmyslu a obchodu modifikovat pomocí prováděcího předpisu požadavky obsažené ve výše zmíněných ustanoveních. Tato pravomoc byla například použita při změně Zákona, jež umožnila sestavovat účetní závěrku v souladu s IFRS.

V Listopadu 2006 došlo ke schválení nového Zákona o obchodních společnostech (Companies Act 2006). Tento Zákon lze bezpochyby charakterizovat jako největší změnu obchodního zákonodárství ve Velké Británii za posledních několik desetiletí. Významnou změnou je například povinnost zveřejňovat součástí výroční zprávy tzv. zhodnocení podnikatelské činnosti. Z hlediska vlivu na účetnictví jsou změny požadavků na účetní výkaznictví relativně omezené. Mnohé z podrobnějších požadavků, například v současné době obsažené v příloze č. 4 Zákona z roku 1985, by měly být obsaženy ve speciálním právním předpisu. Jednotlivé části Zákona jsou zaváděny do praxe postupně, celý Zákon by měl platit od října 2009.

3.2.4 Účetní standardy

3.2.4.1 Obecně

Účetními standardy jsou „autoritativní prohlášení o tom, jak konkrétní typy transakcí a další události by se měly promítnout v účetní závěrce a proto soulad účetní závěrky s účetními standardy je zárukou toho, že účetní závěrka poskytne pravdivý a věrný“ obraz finanční situace a hospodaření společnosti (dále jen pravdivý a věrný obraz).[59]

[59] Definice převzata z Předmluvy k účetním standardům, s. 8.
Dostupná z WWW: <http://www.frc.org.uk/documents/pdf/176.pdf>

Účetní standardy jsou založeny[60] na **tzv. Přehledu zásad účetního výkaznictví** (Statements of Principles for Financial Reporting, dále jen Přehled zásad), který obsahuje zásady, jež by měly podle ASB sloužit jako základ při sestavování a vykazování účetní závěrky. Hlavním cílem těchto zásad je poskytnout rámec pro konzistentní a logickou formulaci jednotlivých účetních standardů. Rámec je též důležitým východiskem, na jehož základě si společnost a další subjekty[61] mohou udělat vlastní úsudek při řešení sporných účetních otázek. Přehled může být čas od času revidován v závislosti na měnících se názorech na vývoj v oblasti účetního výkaznictví.

Při používání účetních standardů má přednost obsah před formou, neboli je třeba jednat v souladu se základními principy, na nichž je daný účetní standard postaven. Tyto základní principy jsou uvedeny v jednotlivých standardech a jsou založeny na výše zmíněném Přehledu zásad.

Požadavek poskytnout pravdivý a věrný obraz může ve zvláštních případech vést k zobrazení určité transakce v rozporu s platným účetním standardem. Nicméně protože účetní standardy jsou formulovány s cílem zajistit, aby informace vyplývající z jejich použití věrně zobrazovaly základní obchodní aktivity, výše zmíněná situace může nastat opravdu pouze ve výjimečných případech. Jestliže takovýto případ nastane, je třeba v účetní závěrce zveřejnit důvody odlišného zobrazení dané transakce a její finanční dopady.

Účelem účetních standardů je identifikace nejlepších účetních postupů, z čehož mají největší prospěch na jedné straně osoby podílející se na sestavování účetní závěrky a auditoři při jejich kontrole a na druhé straně uživatelé účetní závěrky, jimž poskytne návod k pochopení, jak jsou určité transakce zobrazeny. To je jeden z nezbytných předpokladů pro vytvoření si prognózy budoucího vývoje dané společnosti.

[60] Informace čerpány z Předmluvy k účetním standardům, s. 7,
[61] Účetní a auditorské firmy, profesní sdružení, regulační orgány ad.

3.2.4.2 Postup při tvorbě účetních standardů[62]

Témata, která se stala předmětem účetních standardů, jsou identifikována Radou pro účetní standardy (ASB) buď z vlastního průzkumu, nebo z vnějších zdrojů, včetně námětů ze strany profesních sdružení ad.

Když ASB zaujme stanovisko, že dané téma si vyžaduje vytvoření nového standardu, ASB pověří své zaměstnance zahájit proces průzkumu a konzultací. V rámci tohoto procesu se hodnotí dané téma z hlediska: (1) relevantních zásad účetního výkaznictví; (2), existujících názorů a účetní praxe ve Velké Británii i v zahraničí; a (3) právních a praktických souvislostí vyplývající ze zavedení určitých požadavků na účetní zobrazení do praxe.

Následně ASB připraví diskusní materiál, který je zaslán profesním sdružením, účetním firmám a dalším subjektům, které projevili svůj zájem. Cílem tohoto dokumentu je vytvořit základ pro diskusi jednak s těmi subjekty, jejichž činnost bude novým standardem ovlivněna a dále s těmi, kdo mají odborné znalosti o daném tématu.

V dalším kroku ASB zveřejní Předběžný návrh budoucího účetního standardu (FRED) s cílem poskytnout všem zúčastněným stranám příležitost se k návrhu vyjádřit a současně umožnit ASB posoudit vhodnost a stupeň přijatelnosti těchto návrhů.

FRED je poté upraven s ohledem na zpětnou odezvu získanou v průběhu jeho existence. Ačkoli Rada pečlivě zvažuje názory zúčastněných stran, konečný obsah nového standardu je stanoven ASB na základě vlastního rozhodnutí založeného na průzkumu, veřejné konzultaci a důkladném zhodnocením přínosů a nákladů na poskytnutí výsledné informace.

3.2.4.3 Retroaktivnost nového standardu[63]

Při vytváření nového účetního standardu je na místě si položit otázku, zda by jeho ustanovení měla platit i na transakce, které byly uskutečněny před vyhlášením

[62] Postup tvorby FRS je obsažen v Předmluvě k účetním standardům, s. 10.
Dostupné z WWW: <http://www.frc.org.uk/documents/pdf/176.pdf>
[63] Pravidla platnosti účetních standardů jsou obsažena v Předmluvě k účetním standardům, s. 10.
Dostupné z WWW: <http://www.frc.org.uk/documents/pdf/176.pdf>

standardu. Obecnou politikou ASB je, že ustanovení účetních standardů by měla být použita na všechny významné transakcí bez ohledu na datum jejich realizace. Hlavním důvodem je fakt, že v případě osvobození transakcí před vyhlášením standardu by hrozilo rozdílné zobrazení stejných transakcí v rámci jednoho účetního období. To by vedlo jednak k nemožnosti srovnání účetní závěrek mezi společnostmi a současně ke zvýšenému riziku jejich manipulace. Například, společnosti by se mohly snažit účetně realizovat určité transakce před, resp. po datu vyhlášení standardu v závislosti na finanční výhodnosti dané alternativy.

V některých případech může mít použití ustanovení nového účetního standardu na transakce realizované v minulosti za následek značné množství práce a současně může vést ke snížení možnosti interpretovat takto upravené informace pro jejich uživatele. V takovém případě může ASB do návrhu standardu připojit dodatek o vyloučení retroaktivity.

V některých případech může mít nový standard nepředvídatelné důsledky, pokud jsou informace z účetní závěrky používány ke sledování dodržování smluv a dohod. Nejrozšířenějším příkladem jsou závazky obsažené v bankovních a úvěrových smlouvách, v podobě výše čistého jmění nebo míry zadluženosti.

Závěrem je třeba dodat, že účetní standardy jsou vydávány jako reakce na měnící se podnikatelské prostředí. ASB je proto vstřícná vůči připomínkám jak k účetním standardům stávajícím, tak i k nově přijatým. U nově přijatých zdůrazňuje, že pro některé z nich je třeba časové období pro posouzením jejich účinnost, zatímco v jiných případech mohou být zvláštní důvody, proč je dřívější revize nutná.

3.2.5 Přehledy doporučených účetních postupů a pravidel

Přehledy doporučených účetních postupů a pravidel (SORP) jsou „Doporučení týkající se účetních postupů pro specializovaná průmyslová odvětví nebo obory. Doplňují stávající účetní standardy a jiné požadavky s ohledem na konkrétní faktory

specifické příslušnému odvětví nebo oboru."[64] Poukázáním na preferovaný způsob účetního zobrazení se snaží snížit rozdíly z hlediska vykazování určitých transakcí.

SORP nejsou vydávané ASB, ale akreditovanými profesními sdruženími působícími v daném odvětví či oboru. K získání akreditace musí tato sdružení splnit několik podmínek stanovených ASB v dokumentu „SORP: Pravidla a Etický kodex":

- dané odvětví či obor má problém v oblasti účetního výkaznictví, jež vyžaduje zpřesnění relevantního účetního standardu;
- profesní sdružení je respektováno v rámci daného odvětví či oboru a zastupuje většinu subjektů, jež působí v daném odvětví či oboru;
- zaváže se dodržovat Etický kodex;
- jedním z jeho cílů je rozvoj a udržení standardů účetního výkaznictví;
- regulační orgán v daném odvětví souhlasí s tím, že vydání SORP je nezbytné.

ASB provádí pouze omezený přezkum každého SORP, aby ověřila, že SORP není v rozporu s platným nebo s plánovaným účetním standardem. SORP by proto měl být rozvíjen v rámci stávajících účetních postupů stanovených platnými právními předpisy, účetními standardy nebo UITF předpisy. Pokud se účetní standard nebo UITF předpis vydává až po zveřejnění SORP, ustanovení SORP, jež jsou v rozporu s novými požadavky, pozbývají účinnosti.

3.3 Změny v důsledku přijetí Nařízení o používání IAS

Pro společnosti sestavující účetní závěrku v souladu s IFRS, přestanou platit části Zákona o obchodních společnostech upravující detailní obsah a formát účetních výkazů. V daném případě není podstatné, zda tyto společnosti spadají pod článek 4 Nařízení nebo se dobrovolně rozhodly podle článku 5. Další části Zákona upravující účetní výkaznictví by měly i nadále platit. To se týká především:

- povinnosti sestavovat a vykazovat účetní závěrku;

[64] Definice převzata z dokumentu SORPs: Pravidla a etický kodex, July 2000, 12 s. 1. Dostupný z WWW: http://www.frc.org.uk/documents/pagemanager/asb/Statement%20SORPs%20Policy%20and%20Code%20of%20Practice.pdf, s. 1

- podmínek, za nichž je společnost povinná sestavit konsolidovanou účetní závěrku;
- požadavky na společnosti z hlediska auditu, schvalování a rozdělování zisku.

Požadavky týkající se informační povinnosti společností obsažené v Zákoně, které jsou nad rámec požadavků IFRS, budou i nadále platit. Jde zejména o zprávu o odměňování a obsah výroční zprávy.

Doporučení obsažená v SORP budou mít pravděpodobně menší význam. V rámci účetního rámce IFRS neexistují sektorově specifická doporučení, jež by měla SORP nahradit. Dá se očekávat, že společnosti se budou i nadále SORP řídit, avšak pouze v rozsahu, jež by nebyl v rozporu s IFRS.

Obdobně, význam UITF předpisů v souvislosti s přijetím Nařízení znatelně poklesne. Stanovisko ASB[65] je, že vydávání interpretací týkající se IFRS je především v pravomoci IFRIC. Obdobný názor zastává i v případě vydávání interpretací pro standardy UK GAAP vycházejících z IFRS. V druhém případě podle ASB hrozí riziko, že by si společnosti mohly vykládat dané stanovisko jako interpretaci IFRS.V daném případě by hrozilo riziko nejednotnosti výkladu daného standardu.

Výjimku mohou tvořit dva základní typy situací. Za prvé – interpretace IFRIC je vzhledem k specifičnosti ekonomického prostředí ve Velké Británií nedostatečná nebo zavádějící. V tomto případě je v pravomoci UITF vydat vlastní stanovisko ke standardu UK GAAP, v němž zdůvodní své výhrady. Za druhé - upozorní-li ASB na problematickou situaci IFRIC a je nepravděpodobné, že stanovisko IFRIC bude k dispozici v čas, UITF uváží zveřejnění vlastního právně nezávazného stanoviska. Tento způsob řešení vychází z postoje ASB, že jedině IFRIC má pravomoc vydávat právně závazné interpretace IFRS.

[65] Stanovisko obsaženo v dokumentu Tvorba účetních standardů v měnícím se prostředí - Role ASB, s. 22-24. dostupný na <http://www.frc.org.uk/images/uploaded/documents/Policy%20Statements%20web.pdf>

3.4 Budoucí vývoj účetního výkaznictví ve Velké Británii

Pro období začínající 1. ledna 2007 mají společnosti kótované na AIM povinnost sestavovat konsolidovanou účetní závěrku v souladu s IFRS.

Dalším důležitým krokem v oblasti konvergence UK GAAP s IFRS je sestavování účetní závěrky podle IFRS (IFRS s jistými modifikacemi) v oblasti státní správy, samosprávy a Národního systému zdravotnictví (National Health Service, dále jen NHS).

Přechod na IFRS je rozdělen do tří období:

- za období končící 31. března 2009, instituce spadající pod státní správu mají povinnost sestavit „stínovou“ auditovanou účetní závěrku v souladu s IFRS;
- za období končící 31. března 2010 mají povinnost sestavit účetní závěrku podle IFRS instituce státní správy a NHS;
- pro samosprávu bude platit povinnost souladu jejich účetní závěrky s IFRS za období končící 31. března 2011.

Další plány na konvergenci UK GAAP s IFRS jsou podmíněny ukončením prací na standardu pro SME. Jeho konečná verze je očekávána v polovině roku 2009, přičemž tento standard by měl v budoucnosti nahradit stávající platný standard (FRSSE), jimž se dané společnostmi v současné době řídí.

Jak již bylo uvedeno v kapitole 2, jde o komplexní standard obsahující části jednotlivých účetních standardů a UITF předpisů, jež jsou relevantní s ohledem na specifičnost potřeb těchto společností a uživatelů jejich účetních závěrek. FRSSE mohou použít společnosti, jestliže jejich obrat nepřesáhne 6,5 milionu liber. Pro tyto společnosti platí, že jestliže dodržují požadavky obsažené v FRSSE, jsou osvobozeny od požadavků jiných účetních standardů.

V dlouhodobém horizontu je ASB názoru, že by měly všechny britské společnosti užívat stejný účetní rámec pro sestavování účetní závěrky.

4 Doporučení pro přípravu na implementaci IFRS

4.1 Obecně

Z dostupné literatury vyplývá, že v souvislosti s procesem přípravy na implementaci IFRS bylo třeba si odpovědět na dvě základní otázky:

- Je přechod z UK GAAP na IFRS pouze účetní záležitostí?
- Kolik času je třeba přípravě na přechod věnovat?

Oblast účetního výkaznictví hraje významnou roli v implementačním procesu, kde rozsah projektu záleží na povaze podnikání a existujících účetních pravidlech. Společnosti si měly uvědomit, že ačkoliv UK GAAP i IFRS patří do kategorie tzv. „principle based“[66] standardů, mezi oběma existuje velké množství rozdílů. Ty šlo vysledovat zejména v detailech, na něž se společnosti musely zaměřit. Navíc, v období 2002 až 2004 došlo v rámci IFRS k velkému množství změn. Společnostem bylo doporučeno pečlivě sledovat nejen již schválené standardy, ale zejména návrhy změn u standardů, u nichž mělo dojít k jejich schválení až v průběhu roku 2004. Pokud bych měl zdůraznit podle mého názoru jeden z největší rozdílů mezi UK GAAP a IFRS, jde jednoznačně o větší důraz IFRS na množství zveřejňovaných informací. A tomu bylo třeba přizpůsobit i účetní a informační systémy. Vzhledem k významu oceňování reálnou hodnotou v rámci IFRS bylo nezbytné zhodnotit potřebu případných externích ocenění. Dále, přechod na IFRS pro mnoho společností znamenal výrazné změny v jednotlivých rozvahových a výsledkových položkách a důležitých finančních ukazatelích.

Úspěšný proces vyžadoval zapojení všech oddělení fungujících v rámci firmy, a to jak na úrovni mateřského společnosti, tak i v rámci jednotlivých dceřiných společností. Bylo důležité, aby všichni pracovníci věděli, jak implementace IFRS ovlivní jejich práci. Hlavní roli měly oddělení controllingu a účetnictví, interního

[66] “Principle based“ standardy obsahují základní pravidla pro řešení převážné většiny událostí nebo transakcí. Tato pravidla jsou v některých případech (zejména v případech jejich nekonzistentního používání) doplněna vysvětlujícími interpretacemi Společnosti a auditoři by měly při aplikaci těchto základních pravidel na ostatní události/transakce použít svůj profesionální úsudek. Naopak „rule based“ standardy obsahují konkrétní pravidla pro řešení všech událostí nebo transakcí. A v případě, že se objeví událost/transakce, jež není doposud upravena. Příslušná instituce vydá k tomu své stanovisko, jímž se musí všechny subjekty řídit.

auditu, informačních technologií, lidských zdrojů a oddělení styku s veřejností. Důležitou roli hrála i auditorská firma, případně při nedostatku kvalifikovaných pracovníků i externí konzultanti.

S přípravami na implementaci IFRS bylo doporučeno společnostem začít již v průběhu roku 2002. Identifikace hlavních rozdílů a analýza důsledků z nich vyplývajících pro chod společnosti byl časově náročný proces. Často se opakující radou bylo průběžně provádět simulace vlivu IFRS na důležité finanční ukazatele společností s cílem minimalizace negativních vlivů implementace IFRS na hospodaření společnosti. Významných prvkem v rámci procesu přípravy na implementaci IFRS bylo rovněž průběžné informování investorů a finančních trhů o průběhu procesu a vlivu na hospodaření společnosti.

4.2 Účetní pravidla

Implementace IFRS znamená pro společnosti nutnost úpravy nebo dokonce kompletní změny jejich účetních pravidel. Tato skutečnost znamenala pro mnohé, zejména vysoce diverzifikované společnosti komplikovaný a časově náročný proces. Jedním z možných[67] řešení bylo rozdělit tento proces do 3 základních fází:

- identifikace rozdílů mezi současnými účetními pravidly a IFRS;
- shrnutí a klasifikace identifikovaných rozdílů;
- definování nových účetních pravidel.

V rámci procesu identifikace rozdílů mezi současnými účetními pravidly a IFRS společnosti měly posoudit zejména následující skutečnosti:

- metody oceňování a způsoby jejich použití;
- rozsah povinně zveřejňovaných informací;
- platné standardy IFRS a návrhy jejich změn;
- všechny různé druhy činností v rámci skupiny;
- soulad obchodní praktik v rámci odvětví s IFRS.

[67]Informace čerpány z dokumentu PwC Inform. IFRS in the UK:your questions answered. Červen 2003. 36 s. Dostupný z WWW: <https://pwcinform.pwc.com/inform2/content?action=resource&id=0000000000892860.pdf>

Jedním z možných způsobů identifikace rozdílů bylo projít jednotlivé řádky v rámci rozvahy a existující skupiny a podskupiny v rámci výsledovky. Díky tomu byla společnost schopná identifikovat postupy oceňování a vykazování, a rozsah zveřejňovaných informací. Následně takto získané informace porovnala s požadavky relevantních IFRS standardů.

Shrnutí a klasifikace identifikovaných rozdílů bylo vhodné provést s ohledem na povahu změn účetních pravidel vyplývajících z identifikovaných rozdílů. Změny účetních pravidel bylo vhodné rozdělit na nevyhnutelné a volitelné.

Nevyhnutelné změny lze charakterizovat jako změny, vynucené neslučitelností mezi současnými účetními pravidly společnosti a požadavky IFRS. U velkých společností operujících v různých odvětvích bylo vhodné rozlišit, zda nesoulad a z něho vyplývající změna je relevantní pro všechny společnosti nebo jen pro některá odvětví.

Volitelné změny přichází v úvahu v případě, kdy jsou existující účetní pravidla v souladu s relevantními standardy IFRS, avšak daný standard umožňuje více možností. Jednou z priorit IASB je postupné snižování alternativních řešení v rámci jednotlivých standardů. Proto byla jedním z důležitých kritérií při volbě účetních pravidel, jež společnosti měly brát v úvahu, i vyjádření IASB ohledně svých budoucích záměrů.

Definování nových účetních pravidel mohlo probíhat v rámci procesu sestávajícího se z následující fází:

- identifikace potenciálních aplikačních problémů, způsobů a možností použití jednotlivých variant navržených pravidel a nových informací nezbytných k jejich zajištění;
- příprava přehledu identifikovaných problémů a možných způsobů jejich řešení u jednotlivých alternativ;
- kvantifikace vlivu dané alternativy na významné finanční ukazatele;
- detailní popis nově zvoleného účetního pravidla s uvedením nahrazovaného účetního pravidla včetně detailního rozboru změn a kroků, jež je třeba podniknout.

4.3 Komunikační strategie[68]

Průběžné informování investorů a finančních analytiků (dále jen uživatelů) o průběhu příprav na implementaci IFRS a o vlivu IFRS na finanční postavení a výkonnost společnosti je oblast, kterou bylo nebezpečné podceňovat.

4.3.1 Doporučení CESR

Výbor evropských regulátorů cenných papírů (Committee of European Securities Regulators, dále jen CESR) zveřejnil v prosinci 2003 doporučení týkající se zveřejňování informací v souvislosti s přechodem na IFRS. V prohlášení CESR vyzval orgány dohledu jednotlivých členských zemí EU, aby propagovaly mezi kótovanými společnostmi, spadajícími do jejich pravomoci, dodržování daných doporučení. Snahou CESR bylo zajistit, aby přechod na IFRS proběhl bez větších problémů jak na straně společností, tak i u uživatelů.

Doporučení bylo rozděleno do čtyř stádií z hlediska procesu implementace IFRS:

- roční účetní závěrka za období 2003;
- roční účetní závěrka za období 2004;
- mezitímní účetní závěrka za období 2005;
- roční účetní závěrka za období 2005.

4.3.1.1 Roční účetní závěrka za období 2003

V rámci roční účetní závěrky za období 2003 měly společnosti zveřejnit informace týkající se jejich plánů a dosažených výsledků v procesu příprav na implementaci IFRS. Dané informace se mohly například týkat:

- podnikatelských rizik a nejistot souvisejících s implementací IFRS;
- identifikovaných významných rozdílů mezi IFRS a národními účetními standardy a z nich vyplývající změny účetních pravidel, jež bylo nutné aplikovat v účetních výkazech za období 2005.

[68] Pod pojmem komunikační strategie je zahrnuto způsob a načasování zveřejňování účetních výkazů, informací o průběhu příprav na implementaci IFRS a ostatních informací podstatných pro rozhodování investoru.

Zveřejněné informace o pokroku při přípravě na IFRS byly podle CESR unikátní příležitostí pro společnosti jednak ukázat uživatelům, že proces přípravy na implementaci IFRS nepodcenily a průběžně se na implementaci připravují a současně je začít postupně připravovat na možné změny týkající se hospodaření společnosti, jež IFRS měly přinést.

Pokud společnosti neměly dostatek času provést podrobnou analýzu všech účetních pravidel, jež musely z důvodu implementace IFRS změnit, bylo vhodné na to uživatele upozornit.

4.3.1.2 Roční účetní závěrka za období 2004

Společnosti měly podle standardu IFRS 1 povinnost zveřejnit sesouhlasení účetních výkazů sestavených podle IFRS a UK GAAP za období začínající 1. ledna 2005 (dále jen první vykazované období podle IFRS) a jemu bezprostředně předcházející období (dále jen komparativní období). Informace za komparativní období měly být zveřejněny v rámci účetní závěrky za toto období. Nebyla-li společnost schopna sesouhlasení za toto období poskytnout, bylo nezbytné popsat v základních obrysech předpokládaný vliv IFRS na finanční situaci a výkonnost společnosti, přičemž sesouhlasení měla povinnost zveřejnit dříve, než zveřejnila mezitímní účetní závěrku za období 2005.

Problematickou oblastí bylo načasování zveřejnění výše zmíněných informací. Při svém rozhodování musely společnosti brát v úvahu na jedné straně spolehlivost zveřejňovaných informací ale současně též vliv informací (zveřejněných i nezveřejněných) na chování kapitálových trhu zejména v souvislosti s možným rozporem se směrnicí O zneužívání trhu.

Základním pravidlem bylo, že informace, jež byly součástí sesouhlasení za období 2004 a měly tedy být zveřejněny i ve výkazech za období 2005, by neměly obsahovat významné nesprávnosti. Byla-li si společnost vědoma, že sesouhlasení na IFRS povede k výrazným změnám ve výsledku hospodaření, pak bylo vhodné danou informaci zveřejnit s přibližnou kvantifikací vlivu.

Společnosti měly poskytnout v rámci sesouhlasení účetních výkazů:

- počáteční stav a konečný stav položek rozvahy podle UK GAAP a podle IFRS s vysvětlením důvodů pohybu na jednotlivých řádcích rozvahy;
- obrat za období podle UK GAAP a podle IFRS s opětovným vysvětlením pohybů;
- vysvětlení hlavních změn ve výkazu peněžních toků.

4.3.1.3 Mezitímní účetní závěrka za období 2005

Mezitímní závěrka měla být sestavena v souladu s IFRS, aby byla dodržena konzistence s roční účetní závěrkou za dané období. Komparativní informace podle UK GAAP měly být upraveny, aby byly v souladu s IFRS.

V souladu s IFRS 1 mělo být v mezitímních výkazech za období 2005 provedeno sesouhlasení zůstatků resp. obratů ke konci mezitímního období s vysvětlením rozdílů, případně s uvedením odkazu na dokument, kde byly rozdíly popsány.

4.3.1.4 Roční účetní závěrka za období 2005

Roční účetní závěrka měla být sestavena podle IFRS. Podle IFRS 1 měla společnost povinnost sestavit roční účetní závěrku i v souladu s UK GAAP a připravit jejich vzájemné sesouhlasení. Společnost měla možnost zveřejnit součástí této účetní závěrky sesouhlasení za období 2004, došla-li k závěru, že to bylo pro uživatele užitečné.

4.3.2 Obecná doporučení a poznatky

V rámci komunikace s uživateli v průběhu přípravy na implementaci IFRS bylo společnostem doporučováno se snažit:

- poskytovat co možná nejvíce informací, týkajících se především oblastí, které společnost nebo uživatelé považovaly za klíčové;
- vysvětlovat vliv IFRS nejen na jednotlivé finanční ukazatele, ale také na činnost společnosti jako celku.

Cílem společnosti mělo být poskytnout takové množství informací, které by uživatelům umožnilo objektivně zhodnotit vliv IFRS na výkonnost společnosti a zabránilo tak vytvoření nejistoty. Právě existence nejistoty a z toho vyplývající volatilita cen akcií bylo hlavním rizikem v souvislosti s přechodem na IFRS a společnosti si tuto skutečnost v různém měřítku uvědomovaly a tomu přizpůsobily i svou komunikační strategii.

Ačkoliv uživatelé hráli při plánování komunikační strategie primární roli, společnosti nemohly zapomenout ani na potřeby dalších zainteresovaných stran, zejména věřitelů, regulátorů, zaměstnanců ad. Implementace IFRS vedla u některých společností k nutnosti přehodnocení bankovních záruk, uzavření resp. změny statutu jednotek zvláštního určení[69] či úpravy systému odměňování zaměstnanců a managementu.

Zajímavým aspektem v souvislosti se zveřejňováním informací o implementaci IFRS byl tzv. „first mover“ efekt, neboli výhoda plynoucí ze schopnosti a odvahy zveřejnit informace dříve než ostatní společnosti. Daná skutečnost ukazovala na skvěle zorganizovaný projekt přípravy na implementaci IFRS a současně umožňovala společnosti zveřejnit informace způsobem a ve struktuře podle její volby[70]. Neexistovala zde totiž možnost jejich srovnání s jinými společnostmi. Komunikační strategie dalších společností následně musely brát v úvahu i plány a záměry ostatních společností v rámci daného sektoru či odvětví. Důvod byl prostý - finanční analytici a investoři používaly informace zveřejněné těmito společnostmi jako benchmark a vyžadovaly od dalších společností jejich obdobnou strukturu.

[69] Z anglického special purpose entites/vehicles (SPE/SPV).
[70] za předpokladu, že způsob zveřejnění a struktura informací nebyl v rozporu s IFRS a příslušnými předpisy

Například pokud daná společnost v rámci určitého sektoru či odvětví uváděla detailní popis vlivu odložené daně na jejich účetní závěrku sestavenou podle IFRS, od ostatních společností se očekávaly obdobné informace, bez ohledu na jejich významnost.

Proto jednou ze součástí komunikační strategie mělo být stanovení dosažitelného časového harmonogramu zveřejňování účetní závěrky a jiných podstatných informací souvisejících s přechodem na IFRS. Pro zachování dobré reputace společnosti bylo nezbytné dodržovat daný časový harmonogram. Proto bylo třeba jeho stanovení věnovat dostatečnou pozornost a v případě jeho změny o dané skutečnosti neprodleně informovat finanční trhy a změnu dostatečně zdůvodnit.

Kótované společnosti ve Velké Británii mají povinnost zveřejnit mezitímní účetní závěrku nejpozději dva měsíce a roční účetní závěrku nejpozději čtyři měsíce od data vykázání. V případě mezitímní účetní závěrky se předpokládalo její přezkoumání auditorskou firmou, u roční účetní závěrky je povinnost auditu. Dobrou praxí je zveřejnění neauditované účetní závěrky nejpozději 90 dnů od data vykázání.

FSA prodloužila termín zveřejnění mezitímní účetní závěrky o jeden měsíc. Pokud společnosti této možnosti plánovaly využít, bylo nezbytné o tom co možná nejdříve informovat finanční trhy. Daná skutečnost mohla znamenat výrazně negativní reakce ze strany investorů a finančních analytiků, pokud by společnost neposkytla dostatečné ujištění, že proces přípravy je v plném proudu a zdržení bylo způsobeno objektivními důvody. V takovém případě bylo možné negativní vlivy na reputaci a cenu akcií omezit.

Společnosti měly v souladu s CESR doporučením zveřejnit sesouhlasení účetních výkazů za období 2004 podle UK GAAP a podle IFRS nejpozději před vydáním mezitímní účetní závěrky. Důležitým aspektem sesouhlasení byla správnost uváděných čísel. Společnosti se měly vyhnout situaci, kdy by musely opravovat již zveřejněné informace. Bylo proto nezbytné při stanovení termínu jejího zveřejnění vše konzultovat i s auditorskou firmou zodpovědnou za jejich ověření.

4.4 Studie připravenosti na implementaci IFRS

Informace obsažené v této studii[71] vycházely ze strukturovaných rozhovorů uskutečněných v prvním čtvrtletí roku 2004 se zástupci[72] 310 společností ze 16 evropských zemí. Vybraný vzorek tvořilo 92 % kótovaných společností, z toho 16 % byly současně kótovány v USA a 8 % ostatních společností. Záměrem bylo vybrat různě velké společnosti z velkého počtu odvětví. Většina společností (82 %) měla rozvahový den 31. prosince. Všechny společnosti byly v procesu přípravy na implementaci IFRS v roce 2005.

Připravenost společností na implementaci IFRS byla posuzována ve čtyřech hlavních oblastech:

- projektové řízení a zajištění zdrojů;
- komunikace a vzdělávání;
- účetní pravidla, informace, informační systémy, procesy a kontrolní mechanismy;
- hlavní účetně-technické problémy.

4.4.1 Rozdíly v připravenosti podle velikosti společnosti a odvětví

V souladu s předpoklady autorů studie byly velké nadnárodní společnosti v průměru více připraveny než společnosti malé. To lze přičíst zejména rozsahu předpokládaného projektu a tomu odpovídajícímu množství dostupných finančních zdrojů. Dalším významným faktorem byla úroveň informačního systému a nutnosti jeho úpravy. U nadnárodních společností působících v různých odvětvích byl proces přípravy nejkomplikovanější.

Žádné odvětví se nevyznačovalo výrazně lepší připraveností než ostatní odvětví. Nejlépe na tom bylo odvětví finančních služeb (21 % vzorku), což autoři studie vysvětlují skutečností, že společnosti si v daném odvětví uvědomovaly

[71] PwC. IFRS: Ready to take a plunge? Průzkum mezi více než 300 evropskými společnostmi ohledně jejich připravenosti na implementaci IFRS. Květen 2004. 28 s Dostupný z WWW: <https://pwcinform.pwc.com/inform2/content?action=resource&id=0000000000947920.pdf>

[72] Dané osoby byly zodpovědné nebo spolurídily proces implementace IFRS v dané společnosti.

komplexnost jejich systémů a procesů a s tím spojenou potřebu delšího časového horizontu nutného na jejich úpravu.

Společnosti kótované ve Spojených státech byly v průměru v pokročilejším stádiu přípravy než ostatní společnosti, a to zejména v účetně-technické oblasti. To lze vysvětlit nutností splnit poměrně striktními požadavky týkající se vnitřních kontrol obsažených v Sarbanes-Oxley[73].

4.4.2 Projektové řízení a zajištění zdrojů

Většina společností již nějakým způsobem zahájila proces přípravy na implementaci IFRS. Zhruba u poloviny z nich již existovaly plně funkční projektové týmy. Ty byly zpravidla řízeny na úrovni centrály s minimálním zapojením ze strany dceřiných společností. U zbytku společností doposud nedošlo k sestavení projektového rámce. Z toho, zhruba 1/3 společností nezačala a zbylé 2/3 byly v počátečním stádiu úvah o nejvhodnějším způsobu vedení úspěšného implementačního procesu.

Pouze 10 % společností bylo přesvědčeno, že má dostatek pracovníků s odpovídajícím schopnostmi nezbytnými k úspěšnému dokončení implementačního procesu.

4.4.3 Komunikační strategie a vzdělávání

Přibližně 75 % dotázaných společností mělo určité povědomí o vlivu IFRS na jejich podnikání. Pouze 1/3 společností provedla podrobnou analýzu, jež by posoudila hlavní dopady implementace IFRS na činnost společnosti včetně potencionálních vlivů na hospodářské výsledky a klíčové finanční ukazatele.

Takřka 75 % vybraných společností se ještě nerozhodlo, jaký účetní rámec budou používat pro sestavování účetní závěrky dceřiných společností. Dané společnosti neprovedly ani analýzu zákonných požadavků týkajících se používání IFRS. Jedním z možných důvodů může být skutečnost, že ne všechny státy zveřejnily pravidla používání IFRS pro individuální účetní závěrku.

[73] Zákon Sarbanes-Oxley (SOX) byl schválen v roce 2002 jako reakce na krachy velkých amerických firem. Přinesl zvýšené nároky jednak na kótované společnosti a jejich dceřiné firmy v oblasti účetního výkaznictví, vnitřních kontrolních systému a Corporate Governance a současně také na účetní a auditorské firmy.

Interní komunikace a vzdělávání pracovníků bylo důležitým aspektem přípravy na implementaci IFRS. Přesto pouze 1/10 dotázaných společností připravila strategii interní komunikace a vzdělávání, jež měla umožnit přesně identifikovat potřeby jednotlivých skupin zaměstnanců a ostatních uživatelů účetní závěrky. Dalších 18 % společností na dané strategii pracovalo. Bohužel více než 70 % společností v době průzkumu ještě na tvorbě dané strategii nezačalo pracovat.

Strategii komunikace s finančními trhy stanovilo přibližně 20 % společností. Takto nízké procento není překvapivé s ohledem na procento společností, jež dokončilo podrobnou analýzu dopadu implementace IFRS.

4.4.4 Účetní pravidla, informace, informační systémy, procesy a kontrolní mechanismy

Rozhodování o účetních pravidlech bylo kritickým krokem pro úspěšné zvládnutí procesu implementace IFRS. Pouze na základě nově stanovených účetních pravidel mohly společnosti přesně identifikovat požadované informace. Implementace IFRS znamenala pro většinu společností zvýšené požadavky na informační zajištění a společnosti tuto skutečnost musely komunikovat napříč celou společnost.

Společnosti nacházející se v pokročilém stádiu přípravy na implementaci IFRS se sjednotily v názoru, že výrazné vylepšení jejich informačních systémů o nové funkční aplikace bylo nezbytné pro získání požadovaných informací. Současně bylo třeba zdokonalit vnitřní procesy a kontroly uvnitř společnosti s cílem zajistit spolehlivost požadovaných informací.

Z průzkumu vyplývá, že většina společností si uvědomovala důležitost včasné analýzy účetních pravidel. Více než 75 % z nich se nacházelo v určitém stádiu procesu jejich analýzy. Na druhou stranu ¼ společností s danou analýzou ještě nezačalo, což pro ně znamenalo, že nemohly pokračovat v implementačním procesu. Téměř ¾ společností nemělo jasnou představu o nově požadovaných informacích a o způsobu jejich získání.

Vezmeme-li v úvahu vysoký podíl společností, jež v dané době neměly stanoveny požadavky na nové informace a s tím spojené změny v informačních systémech, nepřekvapí fakt, že téměř 70 % společností nepodniklo žádné kroky

v oblasti vylepšení interních kontrol. Více než polovina vybraných společností dokonce neprovedla ani analýzu kontrolního prostředí. Mezi nimi i velké množství velkých nadnárodních společnosti. V porovnání se středními a malými společnosti byly velké společnosti přeci jen mírně v předstihu. Většina společností také neprovedla analýzu vlivu implementace IFRS na vnitropodnikové výkaznictví, z něhož management získává důležité informace nezbytné pro monitorování finanční výkonnosti společnosti.

4.4.5 Hlavní účetně-technické otázky

V rámci studie byly identifikovány tyto hlavní oblasti:

- standard IFRS 1;
- finanční nástroje;
- rozpoznání výnosů;
- zaměstnanecké požitky;
- mezitímní účetní závěrka za období 2005;
- jednotky zvláštního určení;
- funkční měna;
- vykazování podle segmentů[74].

Tyto záležitosti ovlivnily do určité míry všechny společnosti v procesu příprav na implementaci IFRS. Většina společností provedla zevrubnou analýzu hlavních účetně-technických oblastí, u kterých předpokládaly největší praktické dopady na přípravnou fázi implementace IFRS. Detailní analýzu a z ní vyplývající návrhy změn účetních pravidel však dokončilo pouze malé procento společnosti. Velké nadnárodní společnosti měly při analýze účetních politik opět určitý předstih před ostatními společnostmi. Tento rozdíl byl znatelný zejména v oblasti daní, standardů IAS 32 a IAS 39 a příprav na mezitímní účetní závěrku.

Společnosti hodnotily standard IFRS 1, který upravuje první přijetí IFRS, jako nejdůležitější z výše jmenovaných oblastí. Více než ¼ společností se v dané době ještě nerozhodla o využití jedné nebo i více výjimek z ostatních IFRS standardů vyjmenovaných v daném standardu. Toto poměrně vysoké procento mohlo být dáno

[74] Problematika vykazování podle segmentu bude vysvětlena v následujících kapitolách.

především skutečností, že společnosti čekaly s rozhodnutím na vydání konečných verzí všech standardů platných od 1.ledna 2005. Datum vydání konečných verzí bylo stanoveno na 31. března 2004. Například, společnosti, jež zvažovaly možnost přepracování určitých podnikových kombinací z předchozích let, čekaly na konečnou verzi standardu IFRS 3. Většina společností plánovala nejdříve dokončit proces tvorby nových účetních pravidel a až následně se rozhodla o případné využití některé z výjimek vymezených v rámci IFRS 1. Zhruba polovina společností v té době proces tvorby nových účetních pravidel již ukončila.

Účtování a vykazování finančních nástrojů v souladu se standardy IAS 32 a IAS 39 byla oblast, na kterou se soustřeďovala pozornost zejména finančních trhů. Více než 2/3 společností provedly předběžnou analýzu dopadu daných standardů. U zbytku se to očekávalo v blízké době. Více než 60 % společností považovalo danou oblast za oblast s vysokou prioritou. Důvodem byl zejména vliv IAS 39 na strategii v oblasti rizikového managementu a potenciální volatilitu zisku způsobenou daným standardem.

Polovina společností přiřadila vysokou prioritu problematice výnosů (standard IAS 18). Ve srovnání s jinými oblastmi šlo podle hodnocení společností o potencionálně méně problematickou oblast. To mohlo dle autorů studie souviset zejména s faktem, že se společnosti věnovaly přípravám na implementaci daného standardu vzhledem k jeho důležitosti více než jiným standardům.

Oblast účtování o zaměstnaneckých požitcích (IAS 19) a odměnách (IFRS 2) hodnotilo jako prioritní přibližně 60 % společností. Tato oblast byla problematická zejména pro společnosti, v nichž existují plány definovaných požitků a kde opční akciové programy pro vyšší management obsahovaly individuálně stanovená výkonnostní kritéria. Důvodem jsou negativní dopady výše zmíněných do rozvahy, resp. na výsledek hospodaření[75].

Relativně malý pokrok udělaly společnosti při přípravách na mezitímní účetní závěrku za první vykazované období podle IFRS. Jedním z poskytnutých zdůvodnění byla skutečnost, že společnosti se spíše soustředily na úkoly popsané v kapitole o požadavcích CESR, které bylo nezbytné splnit před sestavením mezitímní účetní

[75] Podrobněji budou obě oblasti popsány v následujících kapitolách.

závěrky. Nejvíce připravené společnosti již v dané době sestavovaly v pravidelných časových intervalech (měsíčně, čtvrtletně) zprávy obsahující informace, jež byly později použity jako podklady pro sestavování účetní závěrky podle IFRS za komparativní období.

Implementace IFRS vedla k velkým změnám v oblasti vykazování jednotek zvláštního určení (IAS 27). Daný standard požaduje, aby jednotky zvláštního určení (dále jen JZU), které jsou ovládány danou společností, byly konsolidovány a tedy vykázány v účetní závěrce společnosti. Tato skutečnost vedla k nutnosti přizpůsobení komunikační strategie ze strany společností. Důvodem byl očekávaný zvýšený zájem investorů a finančních analytiků právě o vliv JZU na výkonnost společností. V případě nedostatečně zvládnutého vysvětlení dopadů JZU na výsledek hospodaření hrozilo reálné nebezpečí poklesu cen akcií. A to zejména ve chvíli kdy by byl vliv výrazně vyšší než se očekávalo.

Pro nadnárodní společnosti s vysokým podílem zahraničních dceřiných společností byl proces implementace IFRS komplikován požadavkem identifikace tzv. funkční měny neboli měny primárního ekonomického prostředí, ve kterém společnost vyvíjí svoji činnost. Tento požadavek byl obsažen ve standardu IAS 21 a znamenal pro některé společnosti povinnost změnit měnu, ve které vykazují veškeré jejich transakce. Hlavní otázkou, kterou si společnosti musely položit, bylo, zda současné informační systémy budou schopny poskytovat požadované informace ve zvolené funkční měně. Je s podivem, že takřka 30 % dotčených společností v dané době ještě nezačalo s analýzou vlivu IFRS na jejich funkční měnu.

5 Zhodnocení procesu implementace

5.1 Zhodnocení procesu přípravy na implementaci IFRS

V této kapitole využiji závěry z průzkumu provedeného společností PricewaterhouseCoopers (dále jen PwC) ke zhodnocení implementace IFRS ve Velké Británii z pohledu společností a uživatelů účetních závěrek. Tyto závěry v některých částech doplním poznatky z jiných studií nebo článků. PwC provedla tento průzkum v dubnu a květnu 2006, tedy v době kdy většina společností měla již sestavenou účetní závěrku za první vykazované období podle IFRS. Tento průzkum[76] byl proveden na náhodném vzorku 93 společností, kde 40 % z nich patřilo do FTSE 100[77] a 60 % do FTSE 250[78]. Respondenty byli z převážné většiny finanční ředitelé nebo vedoucí controllingových oddělení, což ukazuje jak důležitým tématem implementace IFRS je. Cílem průzkumu bylo jednak zmapovat názory respondentů na samotný proces implementace IFRS a jeho praktické dopady, a současně daná zjištění porovnat se závěry obdobného průzkumu[79] provedeného mezi správci investičních fondů.

Mezi hlavní problémy v souvislosti s implementací IFRS patřily podle respondentů zejména: (1) komplikovanost a časová náročnost implementace některých standardů; (2) nedostatečně zvládnutá role auditorských společností; a (3) obtížnost externí a interní komunikace IFRS výsledků

Dle odpovědí respondentů musely společnosti vynaložit nejvíce úsilí na oblasti, z nichž většina byla spíše technického rázu. Šlo zejména o oblasti finančních nástrojů, derivátů, zajišťovacího účetnictví (34 %[80]), dále akciových opcí poskytovaných společnostmi zaměstnancům a managementu (17 %), výpočtu odložené daně (7 %) a identifikaci a ocenění nehmotných aktiv (6 %). V této kapitole se budu věnovat pouze oblasti finančních nástrojů. Vysvětlení ostatní oblasti poskytnou následující kapitoly.

[76] PwC/Ipsos MORI. IFRS: Embracing change. Studie. Červenec 2006. 27 s.
[77] FTSE 100 je zkratkou pro akciový index sta největších kótovaných společností podle tržní kapitalizace. Představuje přes 80 % tržní kapitalizace celé londýnské burzy.
[78] FTSE 250 je zkratkou pro akciový index 250 největších kótovaných společností podle tržní kapitalizace následujících po FTSE 100 (index FTSE 250 nezahrnuje FTSE 100)
[79] PwC/Ipsos MORI. IFRS – The investors' view six months on. Studie. Červen 2006. 12 s. Dostupný z www: <http://www.ukmediacentre.pwc.com/imagelibrary/detail.asp?MediaDetailsID=738>
[80] Procento dotázaných, jež hodnotilo danou oblast za časově/finančně nejnáročnější.

Problematičnost implementace standardů v oblasti finančních nástrojů souvisí jednak s neexistencí obdobné komplexní úpravy finančních nástrojů v UK GAAP, ale především v nesmyslné složitosti standardu IAS 39, na což si velké množství respondentů stěžovalo. Prakticky všechny společnosti využily výjimku uvedenou ve standardu IFRS 1, umožňující neupravovat komparativní informace o vlivy vyplývající ze zavedení standardů IAS 32 a IAS 39. Tato výjimka výrazně ulehčila společnostem proces implementace IFRS.

Značné množství času a peněž bylo vynaloženo s cílem zajistit tzv. zajišťovací účetnictví. Problematickou oblastí bylo zejména stanovit jakým způsobem a jak často testovat zajišťovací účinnost. Největší výzvou však byla pro britské společnosti otázka vložených derivátů. Ty je třeba oddělit od smlouvy a ocenit. Vodítko ve standardech bylo primárně určeno finančním institucím a pro společnosti v ostatních odvětví bylo problematické nalézt relevantní případy pro typy jimi uskutečňovaných transakcí. Nesporně zajímavou skutečností je fakt, že přestože společnosti věnovaly snaze nalézt vložené deriváty značné úsilí, pouze minimum společností je skutečno identifikovalo. Neboli, veškeré jejich úsilí vedlo pouze k tomu, že si potvrdily neexistenci smluv, jež by vložené deriváty obsahovaly.

Od auditorských společností se očekávala aktivní role v zajištění konzistentního výkladu a aplikace jednotlivých standardů. Překvapivě pouze 40 % společností bylo s výkonem auditorských společností spokojeno a naopak 35 % vyjádřilo nespokojenost. Mezi kladné stránky patřila především znalost jednotlivých standardů, pořádání vzdělávacích kurzů, vydávání odborných publikací na dané téma a vytváření vzorových účetních závěrek. Naopak mezi nejvíce kritizované oblasti patřily nerozhodnost při poskytování interpretací v konkrétních případech, pomalé rozhodování a nedostatek komunikace mezi společnostmi tzv. „velké čtyřky" při utváření společných interpretací. Právě nejistota ohledně IFRS interpretací a existence různých, často i protichůdných výkladů znatelně ztížila společnostem implementaci IFRS. Podíváme-li se na výsledky průzkumu mezi správci investičních fondů, pak auditoři obstáli znatelně lépe - 70 % ku 30 % v jejich prospěch.

85 % společností se domnívalo, že vysvětlení hlavní faktorů, které ovlivňují výkonnost podle IFRS, je těžší než bylo podle UK GAAP. Jedním z možných vysvětlení může být nedostatečná znalost IFRS ze strany vrcholového managementu i

investorů. Více než 1/6 respondentů ohodnotila jejich znalost technických aspektů IFRS a dopadů jejich implementace na budoucí chod podniku jako špatnou až velmi špatnou.

U správců fondů a finančních analytiků byl výsledek o poznání horší. Pouze polovina dotázaných finančních ředitelů ohodnotila jejich porozumění praktickým dopadům zavedení IFRS jako dostatečné. Často uváděným názorem byla zvýšená komplexnost účetních závěrek podle IFRS v porovnání s UK GAAP.

S tím korespondují i odpovědi na otázku, týkající se užitečnosti účetních závěrek sestavených v souladu s IFRS. Pouze 20 % finančních ředitelů ohodnotilo účetní závěrky podle IFRS za uživatelsky přínosnější. To silně kontrastovalo s odpověďmi správců fondů. Z nich je za uživatelsky přínosné považovalo více než 60 % dotazovaných. Ještě větší nesoulad panoval mezi těmito dvěma skupinami v otázce užitečnosti konsolidovaných účetních závěrek podle IFRS. Pouze 10 % společností se domnívalo, že změna účetního rámce pro konsolidovanou účetní závěrku měla významný dopad na pohled investorů a finančních analytiků na výkonnost společností.

Závěry průzkumu mezi správci fondů ukazují odlišný obrázek. IFRS výsledky přiměly přibližně 20 % z nich investovat do dané společnosti, 12 % neinvestovat a dalších 12 % správců své akcie v dotčené společnosti prodalo. Pro zajímavost, více než 2/3 správců fondů se domnívalo, že jejich znalost IFRS je dostatečná.

Klíčovým výstupem z tohoto průzkumu je podle autorů studie nezbytnost zlepšení komunikace mezi společnostmi a uživateli jejich účetních závěrek.

5.2 Obecný požadavek na „pravdivý a věrný" obraz

Jedním z hlavních znaků UK GAAP je povinnost dodržovat tzv. koncept pravdivého a věrného obrazu. Jde o požadavek obsažený jednak v Zákoně[81] o obchodních společnostech a současně také v předmluvě k účetním standardům, z nichž vzplývá, že pravdivého a věrného obrazu lze docílit právě dodržováním účetních standardů.

[81] Paragraf 226A a 227A

V rámci IFRS je obdobný požadavek obsažen ve standardu IAS 1, jež upravuje sestavování a zveřejňování účetní závěrky. Podle IAS 1 mají společnosti povinnost sestavovat účetní závěrku způsobem, jež povede k věrnému zobrazení. Srovnáme-li oba koncepty, tak zjistíme, že rozdíl spočívá ve slovním vyjádření daného konceptu. Podle US GAAP jde o pravdivý a věrný obraz, zatímco IFRS hovoří o věrné prezentaci.

Opuštění konceptu pravdivého a věrného obrazu vedlo k vytvoření pochyb mezi uživateli ohledně kvality účetních závěrek podle IFRS. Za účelem vyjasnění dané situace FRC prostřednictvím FRRP zveřejnila v červnu 2005 právní posudek[82] připravený čtvrtou největší právnickou firmou na světě Freshfields Bruckhaus Deringer, jež analyzoval danou problematiku. Z jeho závěru vyplynulo, že sice požadavek na pravdivý a věrný obraz není výslovně uveden v IFRS, ale IFRS mohou být ratifikovány pro používání v EU pouze v případě, že neodporují principu pravdivého a věrného zobrazení. A proto účetní závěrky, jež jsou sestaveny v souladu s IFRS, dávají pravdivý a věrný obraz. Protože dané stanovisko nedůvěru investorů nezmírnilo, bylo do nového[83] Zákona o obchodních společnostech přidáno ustanovení, jež dává ředitelům společností, sestavujících účetní závěrku podle IFRS, povinnost nepodepsat účetní závěrku, pokud nemají jistotu, že dávají pravdivý a věrný obraz.

5.3 Volba účetního rámce pro sestavování individuální účetní závěrky

Komise pro Investice, podnikání a rozvoj působící v rámci Organizace spojených národů ve své zprávě uvádí, že procento společností, jež se rozhodlo dobrovolně pro přechod z UK GAAP na IFRS bylo relativně nízké. Jako důvod uvádí dva základní faktory: (1) nejistotu ohledně dopadu na výši daňové povinnosti. Jak již bylo uvedeno v první kapitole, při výpočtu daňové povinnosti je možné vycházet z výsledku hospodaření stanoveného na základě IFRS; (2) vliv implementace IFRS na výši zisku k rozdělení v souvislosti s IAS 27[84].

[82] Právní posudek je dostupný z WWW:<http://www.frc.org.uk/images/uploaded/documents/220605%20-%20True%20and%20Fair%20Opinion.pdf>
[83] The Companies Act 2006
[84] Pro bližší vysvětlení daného tématu: Stanovisko ICAEW k danému tématu dostupné z WWW: <http://www.icaew.com/index.cfm/route/116023/icaew_ga/en/Home/Institute_of_Chartered_Accountants_in_England_and_Wales>.

Stejná problematika byla též jedním z témat studie provedené společností Deloitte na vzorku 86 náhodně vybraných nespecializovaných[85] společností, jež mají povinnost sestavovat konsolidovanou účetní závěrku. Z daného vzorku se více než polovina (45) společností rozhodla pokračovat v sestavování své individuální účetní závěrky podle UK GAAP.

Z dalších závěrů dané studie, jež se týkaly oblasti zveřejňování lze pro zajímavost uvést:

- všech 45 společností zveřejnilo obě účetní závěrky ve výroční zprávě v oddělených sekcích;
- 32 ze 45 společností zveřejnilo oddělené auditorské zprávy pro individuální a konsolidovanou účetní závěrku;
- ze zbylých 41 společností, 36 společností zveřejnilo individuální a konsolidované účetní závěrky dohromady v rámci jednoho výkazu a jedné přílohy;
- 39 ze 41 společností zveřejnilo společnou auditorskou zprávu.

Důvody nízkého zájmu o přechod na IFRS je nezbytné posuzovat v kontextu změn v UK GAAP, kdy v období předcházejícím implementaci IFRS došlo k poměrně významné úpravě účetních standardů s cílem postupného odstranění odchylek od IFRS.

5.4 Vliv IFRS na čistý zisk a vlastní kapitál

Zajímavou studii týkající se implementace IFRS ve Velké Británii zveřejnil Institut certifikovaných účetních Skotska (Institute of Chartered Accountants of Scotland, dále jen ICAS)[86]. Informace byly získány na základě analýzy 138 společností, v nichž 90 společností patří do FTSE 100. Jedním z témat této studie byl vliv implementace IFRS na výši zisku a vlastního kapitálu.

Následující tabulka ukazuje vliv implementace IFRS na výši vlastního kapitálu a čistého zisku na vzorku vybraných společností. Jak již bylo uvedeno v kapitole 5,

[85] Do vzorku nebyly vybrány finanční instituce, investiční společnosti a pojišťovny.
[86] ICAS. Implementace IFRS v UK, Itálii a Irsku. Studie. 2008. 201 s.
Dostupný z WWW: <http://www.icas.org.uk/site/cms/contentviewarticle.asp?article=5804>

společnosti mají povinnost zveřejnit za první vykazované období podle IFRS a období komparativní sesouhlasení rozvahy a výsledovky sestavených podle IFRS a UK GAAP. Díky tomu jsme schopni za první vykazované období podle IFRS: (a) porovnat rozdíly ve výši vlastního kapitálu (dále jen VK) a čistého zisku (dále jen ČZ) podle UK GAAP a IFRS (b) kvantifikovat hlavní faktory ovlivňující změnu ve výši VK a čistého zisku podle UK GAAP a IFRS.

Tabulka 1 Vliv IFRS na VK/ČZ podle UK GAAP jako procento VK/ČZ podle IFRS

	Vlastní kapitál (VK)	**Čistý zisk (ČZ)**
Celkem	**1,533**	**0,661**
IFRS 2	1,00	1,00
IFRS 3	***0,96***	***0,79***
IFRS 4	1,00	1,00
IFRS 5	1,00	1,00
IAS 01	1,00	0,99
IAS 10	***0,87***	***0,95***
IAS 12	***1,04***	***1,02***
IAS 16	0,99	1,01
IAS 17	***1,04***	***0,99***
IAS 18	1,00	0,99
IAS 19	***1,67***	1,00
IAS 21	1,00	***1,04***
IAS 28	1,00	1,00
IAS 31	1,00	1,00
IAS 32	1,00	1,00
IAS 36	1,00	1,00
IAS 38	***0,99***	***0,97***
IAS 39	1,02	1,01
IAS 40	1,00	***0,96***
IAS 41	1,00	1,00
IAS 32/39	1,00	1,00
IAS 27/28/31	1,00	1,00

Zdroj: ICAS. Implementace IFRS v UK, Itálii a Irsku. 2008. Studie. 201 s. Dostupný z WWW: <http://www.icas.org.uk/site/cms/contentviewarticle.asp?article=5804>,s. 78, s. 86.

Z dat uvedených v tabulce 9 vyplývá, že v důsledku implementace IFRS poklesl VK (VK podle UK GAAP je v porovnání s IFRS o přibližně 53 % vyšší) a vzrostl ČZ (ČZ podle UK GAAP je v porovnání s IFRS o přibližně 34 % nižší). Standardy, které měly podstatný vliv na změnu výše VK a ČZ jsou zvýrazněny.

Nyní provedeme analýzu účetních standardů, jež měly největší vliv na rozdíl ve výši VK a ČZ podle IFRS v porovnání s velikostí VK a ČZ podle UK GAAP. Největší dopad na výši ČZ podle IFRS měl bezpochyby standard IFRS 3, který stanovuje požadavky na účetní výkaznictví, tehdy pokud společnost provádí podnikovou kombinaci. Standard IFRS 3 požaduje identifikovat u převzatých společností jednotlivé složky nehmotných aktiv, které podle UK GAAP byly

vykazovány jako goodwill, a zobrazit je v rozvaze samostatně, což vede ke snížení výše goodwillu. Další změnou v oblasti goodwillu je zákaz jeho odepisování. Společnosti již nemohou odepisovat goodwill, jak jim umožňoval UK GAAP, ale musí na konci období provádět test na snížení hodnoty (v souladu se standardem IAS 36). Tato skutečnost měla dle závěrů studie za následek zvýšení čistého zisku (v důsledku snížení odpisu goodwillu) a zvýšení vlastního kapitálu (v důsledku zvýšení nerozděleného zisku z předchozích let). Je otázkou, kolik společností přistoupilo k přepracování podnikových kombinací uskutečněných před počátkem komparativního období a jaký vliv to na VK a ČZ mělo.

Podle standardu IAS 40, který předepisuje účetní řešení investic do nemovitostí, jsou nerealizované zisky plynoucí z přecenění investic zahrnuty do výsledovky. Podle UK GAAP (SSAP 19) byly nerealizované zisky vykazovány ve výkazu STRGL. Stejné zdůvodnění lze použít i v případě standardu IAS 21, který předepisuje způsob zahrnutí transakcí v cizí měně a zahraničních aktivit do účetní závěrky.

Standard IAS 19 mimo jiné popisuje účtování a zveřejňování velkého množství zaměstnaneckých požitků po skončení pracovního poměru. Těmi jsou například penze, úhrada životního pojištění, úhrada lékařské péče ad. Pro naše účely jsou důležité zejména plány definovaných požitků. Zatímco v našich podmínkách jde o nevýznamnou oblast, zejména v anglosaských zemích tvoří tyto plány významnou a velice sledovanou součást závazků společnosti. Standard IAS 19 požaduje, aby společnosti zahrnovaly v rozvaze reálnou hodnotu všech aktiv plánu a současnou hodnotu závazků z definovaných požitků. Tato úprava se výrazně liší od UK GAAP, který požadoval vykázání aktiv a závazků pouze jako součást přílohy. Charakteristickým rysem britských společností bylo, že čistá aktiva použitelná pro definované požitky byla ve většině společností záporná. A z důvodu požadavků na jejich vykázání v rozvaze došlo ke snížení výše vlastního kapitálu.

Standard IAS 12 stanovuje přístup k řešení daní ze zisku. V případě daní z příjmu jsou rozdíly mezi standardem IAS 12 a standardem FRS 16, který upravuje danou oblast v UK GAAP, minimální. Problematická je oblast odložených daňových pohledávek a závazků, která je upravena v UK GAAP ve standardu FRS 19. Standard IAS 12 požaduje, aby společnosti počítaly odložený daňový závazek či pohledávku ze

všech zdanitelných, resp. odčitatelných přechodných rozdílů. Naopak standard FRS 19 obsahuje řadu výjimek, např. výnos či ztráta vznikající z přecenění fixních aktiv, které společnost nemá v úmyslu prodat. Dalším rozdílem v rámci odložené daně je otázka jejího diskontování. IFRS diskontování zakazuje, naopak UK GAAP diskontování umožňuje, ale nenařizuje.

Standard IAS 17 stanovuje pro nájemce a pronajímatele vhodné účetní postupy a zveřejňované údaje používané ve vztahu k leasingům. V UK GAAP oblast leasingu upravuje standard SSAP 21. Obecný přístup obou standardů je stejný. Klasifikují leasing na finanční a operativní. Definice finančního leasingu podle standardu IAS 17 je méně striktní, protože neobsahuje kvantitativní test („90% test“), který určuje, zda daný leasing lze považovat za finanční či nikoliv. Standard IAS 17 pouze poskytuje vodítko, jež by mělo společnostem být nápomocné při rozhodování o typu leasingu. Z výše popsaného vyplývá, že některé leasingy, jež byly klasifikovány jako operativní podle UK GAAP, je možné v souladu s IFRS zařadit do leasingů finančních.

Důvody dopadu posledních dvou standardů, tzn. standardu IAS 10, který se používá jako podklad pro vykazování a zveřejňování událostí po rozvahovém dni, a standardu IAS 38, jež stanovuje pravidla účetního zobrazení nehmotných aktiv, jsou spíše přiřaditelné individuálním okolnostem u jednotlivých společností, než změně účetních pravidel.

V poslední kapitole bude uvedena analýza vlivu IFRS na výši vlastního kapitálu a čistého zisku na příkladu společnosti Tesco.

5.5 Náklady na implementaci

Žádná ze studií zabývající se implementací IFRS ve Velké Británii neobsahovala analýzu nákladů, jež si implementace vyžádala. Proto v následující podkapitole budeme vycházet ze závěrů studie[87], kterou pro Evropskou komisi na dané téma vypracoval ICAEW. Autoři studie provedli na základě on-line průzkumu odhady průměrných nákladů kótovaných společností na: (1) sestavení[88] první konsolidované závěrky; (2) sestavení účetní závěrky v následujících obdobích. Průměrné náklady byly stanoveny jako procento z obratu firmy.

Tabulka 2 Průměrné náklady jako procento obratu firmy

Obrat	**1. období**	**následující období**
Méně než € 500 mil.	0,31 %	0,06 %
€ 501 až € 5 000 mil.	0,05 %	0,01 %
Více než € 5 001 mil.	0,05 %	0,008 %

Z předchozí tabulky vyplývá, že nejmenší společnosti nesly proporcionálně největší náklady. Autoři poskytli pro odůvodnění svých závěrů následující důvody:

- úspory z rozsahu na straně velkých společností;
- nemožnost, resp. neochota menších společností využít interních zdrojů a tendence spoléhat se na pomoc poradenských firem;
- větší ochota největších společností upravit informační systémy novým účetních pravidlům s cílem snížit budoucí náklady.

Náklady na audit tvořily druhou největší položku u společností s obratem pod € 500 mil. a třetí největší u zbytku společností.

[87] ICAEW. EU implementation of IFRS and the fair value directive. A report for the European Commission. October 2007. 252 s. Dostupný z WWW: http://www.icaew.com/index.cfm/route/145392/icaew_ga/en/Faculties/Financial_Reporting/IFRS/Representations/IFRS_one_year_on_ICAEW_assesses_implementation>.

[88] Celkové náklady zahrnovaly nejen přímé náklady na sestavení účetní závěrky, ale i veškeré náklady, vynaložené v průběhu procesu přípravy na implementaci IFRS.

5.6 Výhody plynoucí z implementace IFRS

5.6.1 Obecně

V současné době lze celosvětově pozorovat zvýšenou poptávku po jednotném účetním rámci k sestavování účetní závěrky. Z účetních rámců, jež jsou v současné době používány, mají největší význam IFRS a US GAAP. Vývoj posledních několika let ukazuje, že IFRS začíná získávat převahu nad US GAAP a do budoucna lze předpokládat, že dominance IFRS se bude nadále zvyšovat. V souvislosti s jednotným účetním rámcem se v literatuře často uvádějí různé přínosy, které by mohly z jeho zavedení plynout. Výhody je možné definovat z pohledu: (1) společností; a (2) uživatelů účetních závěrek.

Z pohledu společností lze tyto přínosy rozdělit do čtyř základních oblastí:

- účetní výkaznictví;
- vnější komunikace společností s externími uživateli;
- získávání nového kapitálu;
- zvýšení tržní hodnoty.

Z pohledu uživatelů účetní závěrky by implementace IFRS měla přinést především zkvalitnění informací obsažených v účetní závěrce a zjednodušení jejich srovnatelnosti v mezinárodním měřítku. Tato skutečnost může vést např. k :

- zvýšení množství tzv. přeshraničních fúzí a akvizic;
- zvýšení efektivnosti a rozvoje kapitálových trhů;
- zlepšení informovanosti investorů.

Na téma implementace IFRS a jejich přínosů bylo za posledních několik let napsáno neskutečné množství odborných článků a studií. Pro tuto diplomovou práci jsem se z nich snažil vybrat ty, které na příkladu Velké Británie či celé EU analyzují určité typy přínosů. Těmi jsou:

- reakce akciových trhů na určité události související s implementací IFRS;
- vliv implementace IFRS na rozhodování institucionálních investorů;

- vliv informací obsažených v tzv. IFRS/UK GAAP sesouhlasení na rozhodování uživatelů účetní závěrky;
- vliv implementace IFRS na informační prostředí ve společnostech;
- vliv implementace IFRS na náklady akciového kapitálu a užitnou hodnotu zveřejňovaných IFRS informací, týkajících se výkonnosti společností;
- vliv implementace IFRS na postavení společností na trzích dluhopisů;

Studie jsem rozdělil do dvou kategorií. V první kategorii jsou zařazeny první tři studie, které posuzují přínosy implementace IFRS především pro uživatele účetních závěrek. Druhá kategorie obsahuje doplňkové studie, u nichž se přínosy pro společnosti a uživatele účetních závěrek prolínají. Studie z první kategorie budou následně analyzovány na příkladu společnosti Tesco a akciového indexu FTSE 100[89].

5.6.2 Uživatelské přínosy

5.6.2.1 Reakce akciových trhů na události související s implementací

První ze studií, kterou bych rád v této diplomové práci zmínil, analyzovala reakci akciových trhů v EU na významné události spojené s procesem implementace IFRS v EU. Reakce investorů na tyto události umožnily autorům studie zhodnotit očekávání investorů s ohledem na přínosy, resp. náklady spjaté s implementací IFRS. Bylo vybráno 16 událostí mezi roky 2002 a 2005, jež mají podle autorů studie přímý vliv na pravděpodobnost implementace IFRS v EU.

Autoři studie předpokládali, že investoři budou s vysokou pravděpodobností reagovat pozitivně na kroky vedoucí k implementaci IFRS, pokud budou očekávat v souvislosti s implementací IFRS: (1) zvýšení kvality vykazovaných informací a s tím spojené snížení informační asymetrie mezi společností a investory. To má v konečném důsledku vliv na snížení nákladů kapitálu; (2) snížení nákladů na porovnávání účetních závěrek firem z různých zemí; (3) zvýšení konkurence mezi hlavními světovými akciovými trhy, jež povede ke zvýšení likvidity akcií evropských firem. Alternativně, je pravděpodobné, že investoři budou reagovat negativně v případě, kdy budou očekávat: (1) snížení vypovídací schopnosti účetní závěrky například protože IFRS nebudou schopny zobrazit regionální specifičnosti, jež vedly

[89] Změny indexu FTSE 100 budeme považovat pro účely této diplomové práce jako indikátor pohybu londýnské burzy a tedy jako indikátor chování investorů.

k určitým rozdílům mezi jednotlivými národními GAAP; (2) rozdílnou úroveň implementace IFRS v jednotlivých zemích vyplývající z nedostatečné vymahatelnosti dodržování IFRS. Ta by mohla vést k velké volnosti rozhodování ze strany managementu; a (3) náklady na implementaci IFRS převáží přínosy z ní vyplývající.

Očekávání investorů byla odvozena na základě analýzy pohybů cen akciových indexů v celé EU v rozmezí tří dnů od data zmíněných šestnácti popsaných událostí.

Nejvíce pozitivní reakce trhu byly zaznamenány u těch společností a zejména takových bank, které byly charakteristické relativně nízkou kvalitou účetních závěrek podle předchozího GAAPu, ale současně vysokou úrovní dodržování práva. Naopak nejméně pozitivní reakce byly zaznamenány u společností fungujících v zemích s tzv. rule based účetními standardy a současně s nízkou úrovní dodržování a vymahatelnosti práva. Dané závěry potvrzují obecné předpoklady týkající se implementace IFRS. Největší přínos by měla mít implementace IFRS pro společnosti, u nichž v jejím důsledků dojde k výraznému zlepšení vypovídací schopnosti účetní závěrky, kde existuje vysoká míra dodržování práva a současně dobře fungující systém jeho vymahatelnosti.

Tabulka 3 Seznam událostí významných pro implementaci IFRS v EU

#	Datum	Popis události	Pravděpodobnost implementace IFRS v EU	Předpokládaná reakce trhu*
1	12. březen 2002	Evropský parlament schválil rezoluci směřující k povinnému užívání IFRS veřejně obchodovanými společnostmi.	zvýšení	+ (-)
2	14. květen 2002	EFRAG zveřejňuje návrh na schválení všech doposud vydaných IFRS pro používání v EU.	zvýšení	+ (-)
3	19. červen 2002	EFRAG dává návrh ARC doporučit schválení všech doposud vydaných IFRS pro používání v EU.	zvýšení	+ (-)
4	4. červenec 2003	Francouzský prezident J. Chirac zasílá dopis předsedovi Evropské komise (EC) R. Prodimu vyjadřující znepokojení nad standardem IAS 39 a jeho potenciálně negativního dopady.	snížení	- (+)
5	9. červenec 2003	Komisař pro vnitřní trh Bolkenstein zasílá dopis předsedovi IASB Siru Tweedimu, v němž vyjadřuje podporu implementaci IFRS v EU	zvýšení	+ (-)
6	16. červenec 2003	ECOFIN a ARC vyjadřují podporu implementaci IFRS v EU.	zvýšení	+ (-)
7	29. září 2003	EC schvaluje všechny IFRS s výjimkou IAS 32 a IAS 39.	zvýšení	+ (-)
8	3. února 2004	Komisař Bolkenstein dává záruky odkladu schválení IAS 32 a IAS 39 dokud nebudou problematické části vyřešeny. Současně sestavuje poradní skupinu s cílem nalezení vhodného kompromisu.	zvýšení	+ (-)
9	30. březen 2004	HSBC oznamuje svůj záměr přijmout IAS 39 v plném znění.	zvýšení	+ (-)
10	4. červen 2004	EFRAG zveřejňuje návrh na schválení standardů IAS 32 a IAS 39 pro používání v EU.	zvýšení	+ (-)
11	8. červen 2004	EFRAG dává návrh ARC doporučit schválení standardů IAS 32 a IAS 39 pro používání v EU.	zvýšení	+ (-)
12	1. říjen 2004	ARC doporučuje přijetí IAS 39, ale současně doporučuje tzv. carve out.	snížení	- (+)
13	19. říjen 2004	EC schvaluje standard tzv. IAS 39 carve out.	snížení	- (+)
14	16. červen 2005	IASB zveřejňuje upravený standard IAS 39.	zvýšení	+ (-)
15	8. červenec 2005	ARC doporučuje přijetí upraveného IAS 39.	zvýšení	+ (-)
16	15. listopad 2005	EC schvaluje používání upravené verze IAS 39.	zvýšení	+ (-)

Zdroj: Armstrong, Ch. S., et al. Reakce trhů na implementaci IFRS v Evropě. 2006. Studie. 50 s. Dostupný z WWW: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=903429>, s. 36–37.

*Předpokládají-li uživatelé, že přínosy z implementace IFRS převáží (nepřeváží) nad náklady na ni vynaloženými a současně daná událost zvyšuje pravděpodobnost implementace IFRS, pak se dá předpokládat pozitivní (negativní) reakce trhu. Další možné scénáře si jistě čtenář domyslí sám.

5.6.2.2 Vliv na rozhodování institucionálních investorů

Cílem této studie[90] bylo analyzovat vliv implementace IFRS na pohyby v akciových portfoliích institucionálních investorů. Studie vycházela z analýzy databáze obsahující přes 140 tisíc investorů z celého světa. Vyplynulo z ní, že v roce implementace IFRS a v roce následujícím došlo k výraznému růstu investic právě do těchto společností (pozitivní efekt). Tento závěr podporuje jeden z předpokladů implementace IFRS, předpokládající její přínos pro institucionální investory. Pozitivní přístup lze vysledovat pouze u společností v zemích s vysokou úrovní dodržování práva a vymahatelnosti dodržování IFRS. Pozitivní efekt byl identifikován u aktivních zahraničních investorů zaměřených na růstové tituly.

5.6.2.3 Vliv informací obsažených v tzv. IFRS/UK GAAP sesouhlasení na rozhodování uživatelů účetní závěrky

Cílem této studie[91] bylo: (1) potvrdit či zamítnout předpoklad, že sesouhlasení IFRS/UK GAAP neposkytuje uživatelům žádné nové informace; (2) rozhodování společností o vhodném načasování zveřejnění tohoto sesouhlasení.

V rámci studie byly identifikovány významné (nevýznamné) reakce akciových trhů u společností, které sesouhlasení zveřejnily relativně brzy (pozdě). Současně, opožděné zveřejnění sesouhlasení v průměru znamenalo špatné zprávy. Jako zdůvodnění studie uvádí, že zveřejnění sesouhlasení je povinné a sesouhlasení by nemělo obsahovat žádné tajné informace. Manažeři tedy nemají důvod zdržovat zveřejnění obdržených informací. Věří-li však manažeři, že sesouhlasení obsahuje informace, jež mohou mít negativní vliv na cenu akcií, budou mít tendenci zveřejnění daných informací zdržovat. Důvod snahy oddálit zveřejnění informací je snížit jednorázový negativní dopad na cenu akcie, s tím že přes postupné úniky informací a tržní spekulace dojde sice k poklesu tržní ceny, ale dopad bude méně negativní. Výše zmíněné ukazuje na skutečnost, že informace obsažené v sesouhlasení byly podstatné pro rozhodování investorů a tedy neplatí všeobecný předpoklad, že přechod z UK GAAP na IFRS byl pouze účetní operace, bez vlivu na budoucí peněžní toky.

[90] Florou A, Pope F.P. Povinná implementace IFRS a její vliv na umístění aktiv investory. Studie. Březen 2009 50 s. Dostupný z WWW: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1362564>.
[91] Christensen H.B. et el. Poskytují IFRS/UK GAAP sesouhlasení nové informace pro uživatele? Studie. Červen 2007. Dostupný z WWW:< http://ssrn.com/abstract=997800>

5.6.3 Doplňkové studie

5.6.3.1 Vliv na informační prostředí ve společnostech

Daná studie[92] zkoumala vliv povinné implementace IFRS na zlepšení informačního prostředí ve společnostech. V rámci studie byly analyzovány tři druhy společností: (1) společnosti, které implementují IFRS povinně; (2) společnosti, které již sestavují účetní závěrku v souladu s IFRS (dále jen „early adopters"); a (3) společnosti sestavující účetní závěrku podle národních standardů.

Důvodem zařazení posledních dvou skupin společností do studie bylo předpokládané působení tzv. kladných externalit.

Ze závěrů studie vyplývá, že povinná implementace IFRS vedla ke zlepšení informačního prostředí především u nefinančních společností. U finančních společností byl patrný negativní vliv zvýšené volatility hospodářských výsledků, jež byla způsobena oceňováním finančních nástrojů reálnou hodnotou. Finanční společnosti by proto měly přijmout dodatečné kroky k jejímu snížení na přijatelnou míru. Dále byl v rámci studie identifikován tzv. znalostní efekt. Firmy působící v odvětví s vysokým procentem tzv. early adopters vykazovaly největší přínosy z implementace IFRS. Navíc, u firem, jež pokračují v používání národních standardů, byl identifikován postupně se zvyšující tlak na zlepšení vypovídací schopnosti jejich účetních závěrek.

5.6.3.2 Vliv na náklady akciového kapitálu a užitnou hodnotu zveřejňovaných IFRS informací týkajících se výkonnosti společností

Autoři této studie[93] sledovali, zda v důsledku implementace IFRS došlo ke zvýšení užitné hodnoty zveřejňovaných informací[94], týkajících se výkonnosti společnosti. Výše zmíněné skutečnosti byly analyzovány i z hlediska vlivu legislativního prostředí[95] domovské země dané společnosti.

[92] Horton, J. et al. Zlepší povinná implementace IFRS informační prostředí? Září 2008. Studie. 59 s. Dostupný z WWW: <http://ssrn.com/abstract=1264101>.
[93] Prather-Kinsey J. et al. Vliv povinné implementace IFRS na chování akciových trhů? Leden 2008. Studie. 39 s. Dostupný z WWW: <http://www.business.uiuc.edu/accountancy/research/vkzcenter/conferences/warsaw/papers/Kinsey.pdf>.
[94] Přeloženo z anglického earnings announcements.
[95] Vliv tzv. principle based a rule based účetních standardů.

Ze závěrů studie vyplývá, že u společností, jež v minulosti uplatňovaly tzv. rule based účetní standardy, bylo zvýšení užitné hodnoty vykazovaných informací významnější než u druhé skupiny společností. Tuto skutečnost autoři studie zdůvodňují faktem, že tzv. rule based účetní standardy byly více odlišné od IFRS než tzv. principle based účetní standardy a proto dané společnosti musely provést zásadnější změny v rámci jejich účetního výkaznictví. Navíc, charakteristickým rysem těchto společností byla nižší kvalita zveřejňovaných informací. Zvýšení užitné hodnoty bylo testováno na reakcích akciových trhů[96] po zveřejnění výsledků daných společností.

5.6.3.3 Vliv na postavení společností na trzích dluhopisů

Tato studie[97] byla založena na obecném předpokladu, že implementace IFRS povede současně ke zvýšení efektivnosti procesu získávání dluhového financování, snížení ceny dluhového financování a ke zlepšení necenových smluvních podmínek.

Vliv IFRS byl testován na reakcích primárního dluhopisového trhu ve Velké Británii. V rámci pozorování byly sledovány tři základní kategorie (1) cena dluhopisového financování; (2) doba splatnosti; a (3) zajištění.

Ze závěrů této studie vyplývá, že implementace IFRS skutečně vedla ke snížení nákladů dluhového financování. V případě dalších dvou necenových kategorií nebyla nalezena statisticky významná závislost na typu účetního rámce, užívaného k sestavování účetní závěrky.

[96] Kumulativní zvýšení ceny akcií v rámci 6denního okna po vyhlášení výsledků.
[97] Florou A, Kosi U. IFRS implementace a dluhové financování: Závěry z UK. Studie Říjen 2008. Studie. 20 s. Dostupný z WWW: < http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1276478>.

6 Odvětví maloobchodu a společnost Tesco

Pro odvětví maloobchodu měla implementace IFRS přinést velkou řadu změn a společnosti se na ně musely určitým způsobem připravit. Změny se měly týkat nejen oblasti účetního výkaznictví a změn účetních systémů, ale také oblastí jako jsou např. odměňování zaměstnanců (zejména v souvislosti se požadavky obsaženými ve standardu IFRS 2), budoucích fúzí a akvizic nebo optimalizace obchodní sítě (viz standard IAS 36).

V kapitole 5.4 byly popsány závěry ze studie, jež analyzovala připravenost společností na implementaci IFRS v EU. Bohužel neexistuje obdobná veřejně dostupná studie, která by se zabývala připraveností v odvětví maloobchodu.

6.1 Zásadní účetní standardy v odvětví maloobchodu

V rámci studie[98] provedené společností Deloitte na vzorku osmi největších maloobchodních společností v Evropě bylo identifikováno pět standardů, které mohou podle respondentů způsobit největší problémy. Šlo o následující standardy:

- IAS 14 Vykazování podle segmentů;
- IAS 16 Pozemky, budovy a zařízení;
- IAS 17 Leasingy;
- IAS 18 Výnosy;
- IAS 36 Snížení hodnoty aktiv.

V oblasti maloobchodu lze považovat informace o jednotlivých segmentech za jeden z nejdůležitějších podkladů pro hodnocení výkonnosti dané firmy. Respondenti v souvislosti s implementací standardu IAS 14 očekávali zvýšení množství povinně vykazovaných informací

Standard IAS 14 stanovuje dva druhy povinně vykazovaných segmentů: (1) oborový segment; a (2) územní segment. Při stanovení oborových a územních segmentů by měla společnost vycházet ze své organizační struktury a vnitřního informačního systému. Neboli externě vykazované segmenty by měly být shodné

[98] Deloitte. On your marks. Jak je odvětví maloobchodu připraveno na implementace IFRS. Září 2005. 12 s. Dostupný z WWW: http://www.iasplus.com/europe/0411euretailenglish.pdf.,

s interně vykazovanými segmenty, které používá management při hodnocení výkonnosti segmentů a rozhodování o jejich dalším směřování. Dva nebo více interně vykazovaných segmentů mohou být kombinovány do jednoho segmentu, pokud vykazují obdobnou dlouhodobou výkonnost a shodují se ve všech faktorech, jimiž je segment definován.

Společnosti mají povinnost stanovit prvotní a druhotný segment. Stanovení prvotního segmentu by mělo vycházet z analýzy hlavních zdrojů a povahy rizik a výnosnosti společnosti. „Jestliže jsou rizika a míra výnosnosti společnosti ovlivněny převážně odlišnostmi výrobků a služeb, které vyrábí (poskytuje), prvotním formátem výkaznictví podle segmentů jsou oborové segmenty, s informací vykazovanou druhotně podle území. Obdobně, jestliže jsou rizika a míra výnosnosti společnosti ovlivněny převážně tím, že působní v různých zemích nebo na různém území, prvotním formátem jsou územní segmenty, s informací vykazovanou druhotně za skupiny příbuzných výrobků a služeb.“[99]

Více informací jsou společnosti povinny vykazovat pro prvotní segmenty. Standard IAS 14 požaduje za jednotlivé prvotní segmenty vykázat hospodářský výsledek s vysvětlením faktorů, které jej ovlivnily. Dále výši aktiv, závazků a kapitálových výdajů v určité míře detailu. V případě druhotných segmentů postačuje vykázání výše výnosů, aktiv a kapitálových výdajů. Standard obsahuje pravidla, stanovující kdy je dílčí segment dostatečně významný pro jeho samostatné vykázání.

Na základě vysvětlení požadavků na prvotní a druhotné segmenty je nyní vhodné přejít k popisu hlavních problémů, souvisejících se stanovením územních a oborových segmentů.

V případě územních segmentů je jejich stanovení u většiny zkoumaných společností poměrně jednoduchou a víceméně bezproblémovou záležitostí. U nadnárodních společností budou územní segmenty stanoveny v podobě jednotlivých regionů. Navíc, většina společností již tyto informace v určité míře podrobnosti vykazuje. U národní společnosti bude existovat pouze jeden územní segment a to daná země.

[99] IASB. Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS) včetně Mezinárodních účetních standardů (IAS) a Interpretací k 1. lednu 2005. Praha. Svaz účetních. 2005. 2249 s. ISBN 80-239-5721-X. s. 831.

Naopak velice diskutabilním je stanovení oborových segmentů. Společnosti mají velké množství informací o jednotlivých produktech a prodejnách. U produktů je otázkou, zda mají společnosti zacházet s jednotlivými produkty nebo produktovými řadami jako dílčími segmenty. Například: (1) má společnost provozující pouze supermarkety zveřejňovat informace zvlášť za potraviny a za ostatní zboží, (2) má společnost provozující obchodní domy považovat jednotlivé kategorie produktů za dílčí segmenty, (3) má být ve společnosti provozující síť obchodů s elektronikou vykazováno např. bílé zboží jako dílčí segment. V případě prodejen mají společnosti často informace za jednotlivá oddělení v rámci těchto prodejen, za jednotlivé prodejny, za jednotlivé typy prodejen (supermarket, hypermarket, obchodní dům, malé prodejny, specializované prodejny) nebo obchodní značky[100].

Rozporuplné reakce společností vyplývají nejen z obtížnosti stanovení oborových segmentů, ale zejména z požadavků daného standardu na detailnost zveřejňovaných informací. Tyto informace jsou považovány společnostmi za velice citlivé a jejich zveřejnění může snížit jejich konkurenceschopnost. To se týká zejména specializovaných (někdy označovaných za mono-format) maloobchodníků, kde jejich konkurenty mohou být tzv. multi-format obchody nebo obchody vlastněné nekótovanými společnostmi. Dalším, neméně důležitým dopadem implementace IAS 14 je nutnost upravit informační systémy společností, aby byly schopny vykazovat rozvahu a výsledovku za jednotlivé segmenty.

Současně, pokud jsou některé segmenty ztrátové, společnosti již danou skutečnost nebudou dále schopny skrývat před investory a finančními analytiky. Musejí být schopny před nimi obhájit setrvání v daném segmentu a před auditory výši tvořených opravných položek

V rámci studie byly ve standardu IAS 16, který obsahuje pravidla účetního zobrazení pozemků, budov a zařízení (dále jen aktiv), identifikovány tři problematické oblastí: (1) stanovení doby použitelnosti aktiv; (2) stanovení zbytkové hodnoty aktiv; a (3) přeceňování aktiv. Maloobchod patří k odvětvím s jednou z nejvyšších úrovní konkurence. Jedním z nástrojů získávání konkurenční výhody je zavádění nových prodejních konceptů. V době jejich uvádění však není jasné, zda budou dané koncepty

[100] Pod tímto pojmem jsou myšleny tzv. brands. U společností provozujících maloobchod je typické, že vlastní více různých řetězců, jež jsou zaměřeny na jinou strukturu zákazníku a mohou spolu i vzájemně soupeřit.

úspěšné a právě z toho pramení nejistota ohledně stanovení doby použitelnosti aktiv. Společnosti musí nejméně jednou ročně při účetní závěrce prověřit zbytkovou hodnotu odepisovaných aktiv. Problematičnost spolehlivého určení zbytkové hodnoty spočívá zejména v rozdílných a často se měnících názorech na situaci na trhu nemovitostí v daných lokalitách. Stejné dilema platí i pro stanovení reálné hodnoty daných aktiv, rozhodne-li se společnost používat přeceňovací model. V případě přeceňovacího modelu čelí společnosti rozhodnutí, zda budou přeceňovat všechny skupiny aktiv nebo pouze některé.

Problematičnost standardu IAS 17 na dané odvětví lze vysledovat především v souvislosti s nutností rovnoměrného rozložení nájmu po celou dobu smlouvy (dále jen průměrný nájem). Zde je vhodné zmínit, že maloobchod je jedním z největších nájemců komerčních ploch v Evropě. Co průměrný nájem přesně znamená? U smluv s pevně stanoveným ročním[101] zvýšením je nutné spočítat celkový nájem za celou dobu pronájmu a vydělit ho dobou pronájmu. A proč je tato skutečnost problematická? Lze vysledovat tři hlavní důvody kritiky daného způsobu zobrazení. Za prvé, vzniká zde nesoulad mezi náklady a reálným tokem peněžních prostředků. Za druhé, nelze objektivně hodnotit výkonnost jednotlivých prodejen. Za třetí, u smluv, kde se pravidelné zvyšování nájmu řídí výši inflace, resp. u nichž dochází ke zvyšování nájmu na základě posouzení situace na trhu, se daný způsob zobrazení nepoužívá.

Co to znamená v praxi? Společnosti pravidelně hodnotí výkonnost jednotlivých značek resp. jednotlivých prodejen. Daný způsob zobrazení vede ke znevýhodnění nově otevíraných prodejen na úkor těch zavedených. Zatímco u nově zavedených je z logiky výpočtu průměrný nájem vyšší než nájem skutečný, u zavedených prodejen nacházejících se ve druhé polovině nájemního vztahu je tomu právě naopak.

Významný dopad do hospodaření společností bude mít v některých zemích standard IAS 18. Problematické jsou zejména: (1) služby poskytované prodejci dodavatelům; (2) věrnostní programy; a (3) zprostředkovatelská činnost. V rámci maloobchodu v EU existuje nesoulad účetních pravidel s ohledem na způsob vykazování služeb poskytovaných dodavatelům zboží. Podle IAS 18 by měly

[101] Nejčastěji jsou nájmy zvyšovány ročně, ale ve smlouvě lze stanovit i jiné pevně stanovené období.

společnosti zobrazovat dané služby jako snížení nákladů a z toho vyplývající snížení hodnoty zásob a ne jako dodatečné výnosy. Náklady na věrnostní program by měly být zobrazeny jako snížení výnosů v době poskytnutí věrnostních bodů. Společnosti by měly být schopny na základě statistických dat zjistit pravděpodobnost skutečného využití daných bodů jejich zákazníky. V posledních letech se zvyšuje význam maloobchodů jako tzv. přeprodejců služeb jiných společností. Příkladem může být např. prodej dovolených nebo telefonních karet. IAS 18 neumožňuje vykazovat ve výnosech plnou výši prodejní ceny, ale pouze marži, která přeprodejci náleží. Pro britské společnosti by neměly mít výše zmíněné faktory radikální dopad do jejich hospodaření, protože v rámci příprav na implementaci IFRS došlo v roce 2003 k začlenění výše zmíněných pravidel do UK GAAP.

Implementace IFRS znamená pro maloobchod nezbytnost testování snížení hodnoty u tzv. penězotvorných jednotek (cash generating units, dále jen CGU). Otázkou je, co lze považovat za CGU. Ve standardu IAS 36 je CGU definována jako nejmenší identifikovatelná skupina aktiv, která vytváří peněžní příjmy, výrazně nezávislé na peněžních příjmech z jiných aktiv nebo skupin aktiv. Co to znamená v praxi? Lze pojem CGU ztotožnit se sítí prodejen v rámci společnosti, nebo je vhodnější použít prodejny v rámci dané sítě v určitém regionu popřípadě jednotlivé prodejny. A co třeba oddělení v rámci prodejny? Jak je vidět, identifikace CGU není tak jednoduchá, jak se na první pohled může zdát. Současně, zvýšené náklady vznikající v důsledku snížení hodnoty některých CGU může vést společnosti k jejich rychlejšímu uzavírání.

6.2 Implementace IFRS z pohledu společnosti Tesco

V rámci přípravy na tuto diplomovou práci jsem prostudoval všechny dokumenty, které společnost Tesco za období 2003 až 2006 zveřejnila. Cílem bylo: (1) zmapovat způsob informování uživatelů o přípravě na implementaci IFRS; (2) zhodnotit dostatečnost poskytovaných informací vzhledem k doporučením CESR; a (3) posoudit změny účetních pravidel a vliv IFRS na finanční situaci a výkonnost společnosti.

6.2.1 Skupina Tesco[102]

Hlavními aktivitami skupiny, kde Tesco PLC je mateřskou společností, je maloobchodní činnost a činnosti s ní související. V rámci maloobchodní činnosti se Tesco zaměřuje na prodej potravinového i nepotravinového zboží. Mezi související činnosti patří především internetový prodej potravin a nepotravinového zboží, poskytování telekomunikačních činností v oblasti pevných linek a mobilních služeb pro domácnosti, a finančních služeb v oblasti kreditních karet a osobních půjček.

V roce 2005 skupina působila ve 12 zemích – Velké Británii, Irsku, Maďarsku, Polsku, České republice, Slovensku, Turecku, Thajsku, Jižní Koreji, Taiwanu, Malajsii a Japonsku. Zaměstnávala přes 389 tisíc lidí, provozovala 2 700 obchodů a dosáhla obratu 40 mld. liber a zisku před zdaněním 2,3 mld. liber. V daném roce představoval podíl britského trhu na celkovém obratu skupiny zhruba 75 %. Podíl britského trhu potravinářského zboží činil 20 % a nepotravinářského 7 %.

Pro srovnání, podle údajů za období 2008/2009 skupina působila ve 14 zemích (kromě výše uvedených navíc i Čína a USA), zaměstnávala takřka 470 tisíc lidí, provozovala 4 332 obchodů,dosáhla obratu necelých 60 mld. liber a zisku před zdaněním necelé 4 mld. liber. Podíl britského trhu na celkovém obratu skupiny představoval přibližně 70 %. Podíl na britském trhu potravinářského zboží činil 22 % a nepotravinářského 9 %.

6.2.2 Příprava na implementaci IFRS

6.2.2.1 Informace obsažené ve výroční zprávě

Poprvé se informace o implementaci IFRS objevily ve výroční zprávě sestavené za období 2004[104]. Příslušná sekce výroční zprávy obsahovala sdělení o tom, že konsolidované účetní závěrky kótovaných společností sestavovaných za období od 1. 1. 2005 a dále budou muset být sestaveny v souladu s IFRS. V případě společnosti Tesco šlo o účetní závěrku za období končící 25. února 2006.

[102] Charakteristika skupiny Tesco vychází z údajů obsažených ve výroční zprávě za období 2005/2006.
[104] Účetní období končící 26. února 2004.

V následující části Tesco informovalo uživatele o skutečnosti, že za účelem dosažení hladkého přechodu na IFRS sestavilo přípravný tým, který byl složen z pracovníků různých oddělení. Současně provedlo podrobnou analýza rozdílů mezi IFRS a UK GAAP, a na jejím základě kvantifikovalo dopad IFRS na finanční situaci a výkonnost společnosti V dané fázi přípravy byla rovněž důležitá poznámka obsažená v příslušné sekci výroční zprávy, ze které vyplývalo, že Tesco se zamýšlelo nad širšími aspekty implementace IFRS, zejména možnými způsoby komunikace s finančními trhy.

V posledním části dané sekce Tesco identifikovalo hlavní oblasti, jež měly mít největší vliv na výši čistého zisku a vlastního jmění. Mezi ně patřily zejména rozdíly v zobrazení úhrad vázaných na akcie, penzijních závazků, odložené daně, finančních a zajišťovacích nástrojů, goodwillu a fixních aktiv. Současně mělo v důsledku implementace IFRS dojít ke změně formátu účetních výkazů a změně v množství a struktuře zveřejňovaných informací.

Co doporučuje CESR? Společnosti by měly zveřejnit v rámci účetní závěrky za období bezprostředně předcházející období komparativnímu informace týkající se průběhu příprav na implementaci IFRS. Tyto informace by se mohly například týkat: (1) podnikatelských rizik a nejistot souvisejících s implementací IFRS; (2) významných rozdílů mezi IFRS a UK GAAP.

Řídilo se Tesco těmito doporučeními? Tesco podle mého názoru stručně popsalo kroky, které v rámci příprav na implementaci IFRS udělalo a identifikovalo standardy s potenciálně největším vlivem na výši VK a ČZ. Takto podané informace by ve mě jako potencionálním investorovi bezpochyby vyvolaly pocit jistoty ohledně zdárného nastartování přípravného procesu.

6.2.2.2 Investorský seminář

Důležitým krokem v rámci přípravy na implementaci IFRS bylo bezpochyby uspořádání semináře pro investory a finanční analytiky v únoru 2005. Je nutné podotknout, že šlo o vůbec první seminář podobného druhu ve Velké Británii, což ukazuje na skvěle připravený projekt implementace a současně na snahu využít výhodu plynoucí z tzv. „first mover“ efektu.

V jeho první části Tesco shrnulo dosavadní pokrok v přípravě na implementaci IFRS a představilo účastníkům svůj pohled na dopady zavedení IFRS na budoucí vývoj společnosti. Společnost Tesco zastávala názor, že implementace IFRS je v jejím případě pouze změnou v oblasti účetního výkaznictví, nebude mít za následek změnu způsobu podnikání nebo významnou změnu ve vnitřním fungování společnosti.

Odhadovaný pokles čistého zisku se bude pohybovat mezi 0 a 30 miliony liber, přičemž změna ČZ nebude mít vliv na tok peněžních prostředků. V budoucnu by však mělo v důsledku implementace IFRS s největší pravděpodobností dojít ke zvýšení volatility výsledku hospodaření.

V následující části se společnost Tesco zabývala dopadem jednotlivých standardů na její účetní závěrku. Jednotlivé IFRS standardy byly rozděleny do tří skupin na standardy: (1) s minimálním nebo žádným dopadem na účetní závěrku společnosti; (2) s dopadem pouze na rozsah vykazovaných informací; a (3) s finančním dopadem. V rámci třetí skupiny bylo zdůrazněno, že společnost využila jednu z výjimek obsažených ve standardu IFRS 1, týkající se možnosti neupravovat účetní závěrku za komparativní období o vliv standardů IAS 32 a IAS 39.

V další části došlo k detailnímu představení devíti standardů, u nichž se předpokládal finančních dopad. U každého byl vysvětlen: (1) předmět daného standardu; (2) jeho dopad; (3) změny v účetních pravidlech; a (4) poskytnuty dodatečné užitečné informace.

V závěrečné části byly představeny termíny vykázání účetní závěrky za komparativní období podle UK GAAP a sesouhlasení IFRS a UK GAAP za toto období. Dále byl stanoven termín vykázání mezitímní a roční účetní závěrky za první vykazované období podle IFRS. Současně byla zveřejněna strategie sjednocení data vykazování mateřské společností a jednotlivých zahraničních dceřiných společností.

V mezitímních účetních výkazech za období 2005 byly pouze shrnuty hlavní informace, které byly součástí výše zmíněného semináře.

6.2.3 Změna účetních pravidel a volba z výjimek v IFRS 1

Standard IFRS 1 vymezuje pro oblast „účtování a oceňování“ dvě skupiny výjimek ze zásady, že počáteční rozvaha sestavená společností podle IFRS musí být v souladu se všemi IFRS. První skupina obsahuje výjimky z některých požadavků jiných IFRS, druhá skupina zakazuje retrospektivní aplikace některých ustanovení jiných IFRS. V oblasti „Prezentace a zveřejnění“ jsou obsaženy další dvě výjimky.

Společnost Tesco identifikovala jako podstatné následující výjimky:

- podnikové kombinace;
- reálnou hodnotu nebo přecenění jako domnělou pořizovací cenu;
- zaměstnanecké požitky;
- kumulativní rozdíly z přepočtu cizích měn;
- transakce spočívající v úhradách vázaných na akcie;
- výjimka z požadavku IAS 32, IAS 39 a IFRS 4 týkající se přepracování srovnávacích informací.

Výjimka týkající se podnikových kombinací umožňovala společnostem neaplikovat IFRS 3 retrospektivně na podnikové kombinace, které nastaly před datem přechodu na IFRS. Pokud se společnost přesto rozhodla k přepracování určité podnikové kombinace, musí přepracovat všechny pozdější podnikové kombinace a navíc od stejného data také aplikovat IAS 36 Snížení hodnoty aktiv a IAS 38 Nehmotná aktiva. Tesco se rozhodlo IFRS 3 na podnikové kombinace před 1. březnem 2004 retrospektivně neaplikovat. Důvodem bylo neúměrná časová a technická náročnost přepracování těchto kombinací.

Společnost Tesco se mohla rozhodnout, zda jednotlivé položky pozemků, budov a zařízení ocení v počáteční rozvaze sestavené podle IFRS v její reálné hodnotě a použije tuto reálnou hodnotu jako domnělou pořizovací cenu daného aktiva, nebo bude pokračovat ve vykazování tohoto aktiva v ocenění podle předchozího GAAP.

Tesco se rozhodlo pokračovat v oceňování stálých aktiv v pořizovacích nákladech snížených o oprávky. Důvodem byla především časová a technická

náročnost, spojená s požadavkem standardu IAS 16 na pravidelné přeceňování aktiv oceněných reálnou hodnotou.

IAS 19 Zaměstnanecké požitky umožňuje společnostem použít metodu „rozpětí“ v rámci níž některé pojistně-matematické zisky nebo ztráty mohou zůstat nevykázány. Pokud společnosti zvolí možnost retrospektivní aplikace tohoto přístupu, pak mají povinnost rozdělit pojistně-matematické zisky nebo ztráty nakumulované od vzniku plánu do data přechodu na IFRS na vykázanou a nevykázanou část. Společnost se může rozhodnout vykázat veškeré kumulované pojistně-matematické zisky nebo ztráty k datu přechodu na IFRS.

Tesco se rozhodlo vykázat veškeré kumulované pojistně-matematické zisky nebo ztráty k datu přechodu na IFRS. Tato aplikace je jednodušší a současně znamenala, že výše deficitu vykázaného v rozvahu k datu přechodu na IFRS se rovná výši deficitu podle FRS 17 tak jak byl vykázán ve výroční zprávě za období 2003/2004.

IAS 21 Dopady změn měnových kurzů požaduje po společnostech: (1) klasifikaci některých rozdílů z přepočtů cizích měn jako samostatnou komponentu vlastního kapitálu; a (2) při pozbytí zahraniční operace převedení kumulativního rozdílu z přepočtu cizích měn pro danou operaci do výsledovky jako součást zisku nebo ztráty z pozbytí. IFRS 1 umožnil společnostem dodržet kumulativní rozdíly z přepočtů cizích měn, které existovaly k datu přechodu na IFRS. Tesco se rozhodlo nastavit veškeré kumulativní rozdíly z přepočtu cizích měn ze všech zahraničních operací na nulu.

Společnosti mohou, ale nemusí, aplikovat IFRS 2 Úhrady vázané na akcie na kapitálové nástroje, které byly poskytnuty 7. listopadu 2002 nebo dříve. Alternativně mohou společnosti aplikovat standard na kapitálové nástroje poskytnuté po 7. listopadu 2002. Tesco se rozhodlo aplikovat IFRS 2 na všechny poskytnuté kapitálové nástroje, z čehož pro ni vyplývala povinnost zveřejnit reálnou hodnotu příslušných nástrojů, dříve než přejde na IFRS.

Nikoho jistě nepřekvapí, že Tesco využilo možnost neupravovat účetní závěrku za komparativní období o vliv IAS 32, IAS 39 a IFRS 4.

6.2.4 Dopad IFRS na čistý zisk a vlastní kapitál

V předchozí kapitole byla provedena analýza dopadu jednotlivých standardů na výši vlastního kapitálu a čistého zisku na vzorku 93 britských společností. V následujícím textu posoudíme vliv IFRS na výši vlastního kapitálu a čistého zisku u společnosti Tesco za komparativní období. Z tabulek 4 – 6 vyplývá, že největší vliv měly následující standardy:

IFRS 2 Úhrady vázané na akcie

Hlavní dopad implementace daného standardu se týká povinnosti zobrazit ve výsledovce akciové opce, které zaměstnancům a vrcholovému vedení společnost přiznala. Společnost má povinnost vykazovat opce v hodnotě, kterou měly v době jejich přiznání (dále jen reálnou hodnotou) a náklad ve výši reálné hodnoty rozložit na celou dobu její existence. Současně by měla vzít v úvahu současnou a očekávanou míru jejich uplatnění.

Společnost Tesco má poměrně rozvinutý model opčních programů pro své zaměstnance, do kterého se mohou přihlásit všichni zaměstnanci pracující ve společnosti více než 1 rok. V období 2004 to bylo přes 160 tisíc zaměstnanců. Současně více než 3 tisíce manažerů získalo akciové opce. Proto je pochopitelný záporný dopad na čistý zisk.

Vliv IFRS 2 na zisk po zdanění byl ve výši £ 32 mil. Současně zde vznikla povinnost vypočítat odloženou daň jako rozdíl mezi reálnou hodnotou opce a její cenou. Rozdíl mezi nákladem z dříve přiznaných opcí a odloženou daní z nich vznikající se zobrazí v rozvaze v nerozděleném zisku z minulých let (£ 9 mil). Odložená daň týkající se úhrad vázaných na akcie dosahovala v únoru 2004 výše £ 25 mil. a v roce 2005 výše £ 49 mil.

IFRS 3 Goodwill vykázaný v podnikové kombinaci

Jak již bylo podrobně vysvětleno v kapitole 5.4, podle IFRS 3 nelze goodwill rovnoměrně odepisovat, ale je třeba provádět ke konci rozvahového dne test na snížení hodnoty goodwillu. To vedlo ke zvýšení čistého zisku o £ 61 mil. a současně došlo ke zvýšení nerozděleného zisku minulých let o stejnou částku.

IAS 10 Události po rozvahovém dni

Dividendy přiznané po konci účetního období nelze již vykazovat jako závazek k rozvahovému dni. Proto bylo nezbytné snížit výši závazků o dividendu ve výši £ 365 mil. z dubna 2004, která se vztahovala k období 2003/2004, a současně zvýšit o stejnou částku výši nerozděleného zisku z minulých let. Obdobným způsobem bylo upraveno zobrazení dividendy ve výši £ 410 mil za období 2004/2005.

IAS 17 Leasingy

V důsledku implementace IAS 17 došlo k reklasifikaci některých operativních leasingů na finanční. IAS 17 ukládá společnostem povinnost zobrazovat finanční leasing v rozvaze, což vedlo k relativně nevýznamnému zvýšení dlouhodobých aktiv o £ 29 mil. na počátku a o £ 49 mil. na konci komparativního období. Současně došlo ke zvýšení provozních nákladů v důsledku nahrazení nákladů na pronájem aktiv jejich odepisováním a finančními poplatky s tím spojenými. Celkový dopad dané transakce by měl být v souhrnu za celé období leasingu nulový, ale dojde ke změně rozložení nákladů v čase.

IAS 19 Zaměstnanecké požitky

Povinnost vypočítat a zahrnout v rozvaze reálnou hodnotu všech aktiv plánu a současnou hodnotu závazků z definovaných požitků vedla ke snížení vlastního kapitálu na počátku komparativního období o částku £ 477 mil. a o £ 672 na konci období. Současně rozhodnutí vykázat veškeré kumulované pojistně-matematické zisky nebo ztráty k datu přechodu na IFRS mělo za následek pokles čistého zisku o £ 29 mil.

IAS 36 Snížení hodnoty aktiv

V předchozí kapitole jsem popsal princip penězotvorných jednotek a nutnost jejich testování na snížení hodnoty. Interpretace IASB byla, že v rámci maloobchodu by měly CGU být definovány na úrovni jednotlivých prodejen. Společnost Tesco identifikovala malé procento prodejen, u nichž bylo nutné snížit jejich hodnotu. Celkový dopad daného standardu na VK byl ve výši £ 127 mil resp. £ 135 mil.

Jaký byl celkový dopad IFRS na vlastní kapitál a čistý zisk za komparativní období? Jak lze vyčíst z následujících tabulek, IFRS vedl k poklesu čistého zisku o £ 19 mil, tedy o necelé 1,5 %. Pokles vlastního kapitálu byl v porovnání s poklesem čistého zisku výrazně vyšší. Vlastní kapitál k počátku komparativního období poklesl o přibližně 3,8 %, ke rozvahovému dni o takřka 4,5 %.

Tabulka 4 Sesouhlasení Výsledovky za období končící 26. února 2005

APPENDIX 1: RECONCILIATION OF PROFIT
For the 52 weeks ended 26 February 2005

	Reported under UK GAAP	Share-based payments	Business Combinations	Leasing	Employee benefits	Presentation of JVs and Associates	Deferred tax	Total IFRS adjustments	Restated under IFRS
	£m	IFRS 2 £m	IFRS 3 £m	IAS 17 £m	IAS 19 £m	IAS 28/31 £m	IAS 12 £m	£m	£m
Revenue	33,974	-	-	-	-	-	-	-	33,974
Cost of Sales	(31,271)	-	-	1	(40)	-	-	(39)	(31,310)
Gross profit	2,703	-	-	1	(40)	-	-	(39)	2,664
Administrative expenses	(754)	(52)	56	-	(5)	-	-	(1)	(755)
Profit on disposal of fixed assets	53	-	-	(4)	-	-	-	(4)	49
Operating profit	2,002	(52)	56	(3)	(45)	-	-	(44)	1,958
Share of post-tax profits from joint ventures and associates	130	-	5	-	-	(66)	-	(61)	69
Finance costs	(269)	-	-	(1)	-	36	-	35	(234)
Finance income	99	-	-	-	4	(2)	-	2	101
Profit before tax	1,962	(52)	61	(4)	(41)	(32)	-	(68)	1,894
Income tax expense	(593)	16	-	2	12	32	(13)	49	(544)
Profit for the period	1,369	(36)	61	(2)	(29)	-	(13)	(19)	1,350
Reconciliation to underlying profit									
Profit before tax	1,962	(52)	61	(4)	(41)	(32)	-	(68)	1,894
Net profit/ loss on disposal of fixed assets	(53)	-	-	4	-	-	-	4	(49)
Integration costs	53	-	-	-	-	-	-	-	53
Goodwill amortisation	67	-	(61)	-	-	-	-	(61)	6
Underlying profit	2,029	(52)	-	-	(41)	(32)	-	(125)	1,904

Zdroj: Účetní výkazy společnosti Tesco za komparativní období sestavené v souladu s IFRS. Dostupné z WWW:
<http://www.tescoplc.com/plc/ir/pres_results/results/yr2005/Restatmnt_Fin_InfoIFRS/TescoIFRS_250505.pdf>.

Tabulka 5 Sesouhlasení rozvahy k datu přechodu na IFRS

APPENDIX 2: RECONCILIATION OF EQUITY - As at 29 February 2004 (Opening balance sheet for IFRS)

	Reported under UK GAAP	Business Combinations	Pensions	Dividends	Investment property	Intangible assets	Leasing	Share based payments	Impairment of fixed assets	Deferred tax	Other	Restated under IFRS
		IFRS 3	IAS 19	IAS 10	IAS 40	IAS 38	IAS 17	IFRS 2	IAS 36	IAS 12		
	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m
Non-current assets												
Property, plant and equipment	14,094	-	-	-	(539)	(256)	29	-	(142)	-	-	13,186
Investment property	-	-	-	-	539	-	-	-	-	-	-	539
Goodwill and intangible assets	965	-	-	-	-	256	-	-	-	-	-	1,221
Investments in joint ventures and associates	330	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	330
Other investments	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
Deferred tax assets	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	12
	15,395	-	-	-	-	-	29	-	(142)	-	12	15,294
Current assets												
Inventories	1,199	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,199
Trade and other receivables	826	-	(12)	-	-	-	(3)	-	-	-	-	811
Investments	430	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(430)	-
Cash and cash equivalents	670	-	-	-	-	-	-	-	-	-	430	1,100
	3,125	-	(12)	-	-	-	(3)	-	-	-	-	3,110
Current liabilities												
Trade and other payables	(4,364)	-	10	365	-	-	-	-	-	-	3	(3,986)
Short-term borrowings	(844)	-	-	-	-	-	(3)	-	-	-	-	(847)
Current tax payable	(308)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(308)
	(5,516)	-	10	365	-	-	(3)	-	-	-	3	(5,141)
Net current liabilities	(2,391)	-	(2)	365	-	-	(6)	-	-	-	3	(2,031)
Non-current liabilities												
Long-term borrowings	(4,346)	-	-	-	-	-	(30)	-	-	-	-	(4,376)
Post-employment benefits	-	-	(674)	-	-	-	-	-	-	-	-	(674)
Deferred tax liabilities	(579)	-	199	-	-	-	1	17	15	(79)	(12)	(438)
Other liabilities	(22)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(3)	(25)
	(4,947)	-	(475)	-	-	-	(29)	17	15	(79)	(15)	(5,513)
Provisions	(14)	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	(12)
Net Assets	8,043	-	(477)	365	-	-	(4)	17	(127)	(79)	-	7,738
Equity												
Share capital	384	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	384
Share premium account	3,470	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,470
Other reserves	40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	40
Retained earnings	4,104	-	(477)	365	-	-	(4)	17	(127)	(79)	-	3,799
Total equity shareholders' funds	7,998	-	(477)	365	-	-	(4)	17	(127)	(79)	-	7,693
Minority Interests	45	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	45
Total equity	8,043	-	(477)	365	-	-	(4)	17	(127)	(79)	-	7,738

Zdroj: Účetní výkazy společnosti Tesco za komparativní období sestavené v souladu s IFRS. Dostupné z WWW: <http://www.tescoplc.com/plc/ir/pres_results/results/r2005/>.

Tabulka 6 Sesouhlasení rozvahy ke konci komparativního období

APPENDIX 3: RECONCILIATION OF EQUITY - As at 26 February 2005

	Reported under UK GAAP	Business Combinations	Pensions	Dividends	Investment property	Intangible assets	Leasing	Share based payments	Impairment of fixed assets	Deferred tax	Other	Restated under IFRS
		IFRS 3	IAS 19	IAS 10	IAS 40	IAS 38	IAS 17	IFRS 2	IAS 36	IAS 12		
	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m
Non-current assets												
Property, plant and equipment	15,495	-	-	-	(637)	(306)	49	-	(152)	-	-	14,449
Investment property	-	-	-	-	637	-	-	-	-	-	-	637
Intangible assets	1,044	58	-	-	-	306	-	-	-	-	-	1,408
Investments in joint ventures and associates	407	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	412
Other investments	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
Deferred tax assets	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	14
	16,953	63	-	-	-	-	49	-	(152)	-	14	16,927
Current assets												
Inventories	1,309	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,309
Trade and other receivables	1,002	-	(230)	-	-	-	(3)	-	-	-	-	769
Investments	346	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(346)	-
Cash and cash equivalents	800	-	-	-	-	-	-	-	-	-	346	1,146
	3,457	-	(230)	-	-	-	(3)	-	-	-	-	3,224
Current liabilities												
Trade and other payables	(5,374)	-	14	410	-	-	-	(8)	-	-	1	(4,957)
Short-term borrowings	(477)	-	-	-	-	-	(5)	-	-	-	-	(482)
Current tax payable	(221)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(221)
	(6,072)	-	14	410	-	-	(5)	(8)	-	-	1	(5,660)
Net current liabilities	(2,615)	-	(216)	410	-	-	(8)	(8)	-	-	1	(2,436)
Non-current liabilities												
Long-term borrowings	(4,511)	-	-	-	-	-	(56)	-	-	-	-	(4,567)
Post-employment benefits	-	-	(735)	-	-	-	-	-	-	-	-	(735)
Deferred tax liabilities	(731)	-	279	-	-	-	3	41	17	(94)	(14)	(499)
Other liabilities	(20)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(1)	(21)
	(5,262)	-	(456)	-	-	-	(53)	41	17	(94)	(15)	(5,822)
Provisions	(19)	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	(12)
Net Assets	9,057	63	(672)	410	-	-	(5)	33	(135)	(94)	-	8,657
Equity												
Share capital	389	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	389
Share premium account	3,704	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,704
Other reserves	40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	40
Retained earnings	4,873	63	(672)	410	-	-	(5)	33	(135)	(94)	-	4,473
Total equity shareholders' funds	9,006	63	(672)	410	-	-	(5)	33	(135)	(94)	-	8,606
Minority Interests	51	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	51
Total equity	9,057	63	(672)	410	-	-	(5)	33	(135)	(94)	-	8,657

Zdroj: Účetní výkazy společnosti Tesco za komparativní období sestavené v souladu s IFRS. Dostupné z WWW: <http://www.tescoplc.com/plc/ir/pres_results/results/r2005/>.

Nyní jsme schopni porovnat závěry vyplývající z posouzení vlivu IFRS na vlastní kapitál a čistý zisk u vzorku britských společností v předchozí kapitole a u společnosti Tesco.

Největší vliv na výši čistého zisku u společnosti Tesco měly standardy IFRS 2 (záporný vliv), IFRS 3 (kladný vliv) a IAS 19 (záporný vliv). IFRS 3 u společnosti Tesco a u ostatních společností vedl k růstu ČZ. Dopad zbývajících dvou standardů byl u ostatních společností minimální, naopak u společnosti Tesco patřil k těm nejvýznamnějším. Co je za tímto rozporem? Společnosti si mohou v rámci standardu IAS 19 vybrat ze tří variant zobrazení pojistně-matematických zisků a ztrát. Ty mohou být: (1) zaúčtovány okamžitě do zisků či ztrát (metoda „rozpětí"); (2) časově rozlišeny v plné výši s tím, že rozdíl je odepisován do zisku či ztráty (tzv. „koridorový přístup"); nebo (3) zaúčtovány okamžitě přímo do vlastního kapitálu.

Společnost Tesco si zvolila metodu rozpětí a v rámci ní variantu, kdy veškeré kumulované pojistně-matematické zisky nebo ztráty (v případě společnost Tesco ztráta) byly vykázány k datu přechodu na IFRS. U ostatních společností mohly být zvoleny různé způsoby a současně pojistně-matematické zisky a ztráty se mohly vzájemně vykompenzovat.

Rozdílný dopad standardu IFRS 2 na čistý zisk u společnosti Tesco a ostatních společností lze vysvětlit především rozdílnými systémy odměňování zaměstnanců v souvislosti s přiznáváním akciových opcí. Obdobně, rozdílný dopad standardu IAS 36 lze vysvětlit významností fixních aktiv u odvětví maloobchodu.

6.2.5 Relevantnost závěrů ze studií

V předchozí kapitole jsem popsal závěry ze tří studií, které analyzovaly přínosy implementace IFRS pro uživatele účetních závěrek. V této kapitole se pokusíme ověřit závěry těchto studií na příkladu společnosti Tesco resp. na chování indexu FTSE 100.

První studie hodnotila reakce investorů v EU na 16 událostí mezi roky 2002 a 2005, které mají podle autorů studie přímý vliv na pravděpodobnost implementace IFRS v EU. Autoři studie hodnotili očekávání investorů na základě analýzy pohybů cen akciových indexů v celé EU v rozmezí tří dnů od data zmíněných šestnácti

popsaných událostí. Ze závěrů studie vyplynulo, že nejvíce pozitivní reakce trhu byly zaznamenány u společností s relativně nízkou kvalitou účetních závěrek podle předchozího GAAPu, ale současně vysokou úrovní dodržování práva. Z dostupné literatury hodnotící úroveň UK GAAP a IFRS vyplynulo, že britské společnosti a uživatelé účetních závěrek považovali UK GAAP na kvalitativně vyšší úrovni než je IFRS. Současně kapitola dvě, kde byl popsán systém vymahatelnosti dodržování účetních standardů ve Velké Británii, ukazuje na vysokou úroveň jejich dodržování.

Podívejme se na reakce indexu FTS100 a ceny akcií společnosti Tesco na tyto události. Obdobně jako výše zmíněná studie jsem kvantifikoval procentní změnu akciového indexu a ceny akcií společnosti Tesco v rozmezí tří dnů od deklarovaných dat. Za významné považuji pohyby přesahující jedno procento. Současně jsem si z dostupného tisku ověřil, že v těchto dnech nedošlo k nějakým významným událostem, které by výsledky analýzy zkreslily.

K jakým závěrům jsem došel? Reakce investorů na většinu událostí byla nevýznamná. Významné reakce jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 7 Významné reakce investorů

#	Datum	Popis události	Reakce FTSE 100 a ceny akcie Tesco*	Předpo-kládaná reakce trhu
1	12. březen 2002	Evropský parlament schválil rezoluci směřující k povinnému užívání IFRS veřejně obchodovanými společnostmi.	+	+ (-)
3	19. červen 2002	EFRAG dává návrh ARC doporučit schválení všech doposud vydaných IFRS pro používání v EU.	-	+ (-)
10	4. červen 2004	EFRAG zveřejňuje návrh na schválení standardů IAS 32 a IAS 39 pro používání v EU	+	+ (-)
12	1. říjen 2004	ARC doporučuje přijetí IAS 39, ale současně doporučuje tzv. carve out.	+	- (+)

Zdroj: Vlastní výpočet na základě veřejně přístupných historických pohybů cen akcií a akciových indexů.

* V daných případech byl směr pohybu FTSE 100 a ceny akcie Tesco stejný. Nebyla nalezena situace, kdy by se pohyby výše zmíněných proměnných významně odlišovaly.

Nyní zkusme analyzovat důvody výše popsané reakce britských akciových trhů resp. změny ceny akcie společnosti Tesco. Na úvod je třeba zdůraznit, že následující závěry jsou mé osobní názory, k nimž jsem došel na základě nastudované literatury.

Bod 1) a 3) jsou ve zjevném rozporu. Zatímco schválení rezoluce směřující k povinnému používání IFRS kótovanými společnostmi v EU je přijato kladně, návrh na schválení standardů platných k 12. březnu 2002 je přijat negativně. Co může být důvodem takto rozdílné reakce? Podle mého názoru lze důvody vysledovat především ve znění standardů platných k výše zmíněnému datu.

Kladnou reakci lze zaznamenat na návrh na schválení standardů IAS 32 a IAS 39 pro používání v EU, což lze přisoudit především přesvědčením ze strany investorů, že zvýšené využívání reálných hodnot v oceňování povede ke zvýšení vypovídací schopnosti účetních závěrek. Jak lze tedy zdůvodnit takřka dvojnásobné zvýšení indexu FTSE 100 na tzv. IAS 39 „carve out“ ve srovnání s předchozí událostí. Podle mého názoru lze zdůvodnění hledat v růstu cen bankovních akcií, které ze zmíněného „carve out“ měly největší prospěch.

Jaký lze podle mého názoru z této analýzy vyvodit závěr? Je evidentní, že investoři zaměření na britské společnosti se chovali odlišně od průměrných evropských investorů. Rozdíly byly nejen v hodnocení určitých událostí, ale především v obecné reakci na události indikující přechod na IFRS. Jedním z možných odůvodnění může být skutečnost, že investoři skutečně považují UK GAAP za vysoce kvalitní systém účetního výkaznictví, a tedy přínosy z implementace IFRS ve Velké Británii nepovažují natolik významné jako v ostatních členských zemích EU.

Druhá studie se zabývala analýzou růstu investic do akcií v členských zemích EU v důsledku přechodu na IFRS. Studie porovnávala rok 2004 s rokem implementace IFRS a rokem následujícím. Vycházela z databáze více než 140 tisíc investorů. Podle závěrů studie měla implementace IFRS v zemích s vysokou úrovní dodržování práva a vymahatelnosti dodržování IFRS pozitivní efekt na výši investic.

Jakým způsobem si můžeme ověřit závěry této studie? Z veřejných zdrojů lze získat objemy obchodů za jednotlivé dny. Na základě takto získaných dat lze

vypočítat průměrnou výši provedených obchodů za příslušné roky. V rámci této analýzy vycházím z předpokladu, že změna ve výši obchodů není dána spekulativními nákupy a prodeji akcií, ale je spíše ovlivněna dlouhodobým záměrem investovat do akcií.

K jakým závěrům jsem došel? U společnosti Tesco došlo mezi obdobími 2004 a 2005 k takřka dvojnásobnému růstu průměrné výše provedených transakcí. Mezi obdobím 2005 a 2006 došlo k růstu o takřka 25 %. U indexu FTSE 100 je růst objemů obchodů v řádu jednotek procent. Co to znamená? Výše zmíněné závěry poskytují další indicii ohledně diskutabilních přínosů implementace IFRS pro uživatele účetních závěrek. Ale co nárůst obchodů u společnosti Tesco? Podle mého názoru lze tuto skutečnost vysvětlit kombinací vynikajících hospodářských výsledků společnosti a odhadů jejího budoucího růstu v porovnání s ostatními nadnárodními maloobchodními řetezci. A právě implementace IFRS toto porovnání bezpochyby ulehčila.

Třetí studie sledovala vliv informací obsažených v IFRS/UK GAAP sesouhlasení na rozhodování uživatelů účetní závěrky. Studie vycházela z předpokladu, že informace obsažené v sesouhlasení nemají vliv na rozhodování investorů. Jakým způsobem lze daný předpoklad potvrdit nebo vyvrátit? Společnost Tesco zveřejnila IFRS/UK GAAP sesouhlasení 25. května 2005. Z veřejně dostupných zdrojů lze získat cenu akcií společnosti ve dnech následujících po dni zveřejnění sesouhlasení. Z nich je patrné, že v rozmezí tří dnů od jeho zveřejnění došlo k růstu o takřka 2 %. To potvrzuje závěr studie, že informace obsažené v sesouhlasení byly investorsky užitečné a ovlivnily rozhodování investorů.

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo poskytnout čtenářům základní informace o systému účetního výkaznictví ve Velké Británii, popsat proces přípravy na implementaci IFRS a problémy s tím spjaté, a samotnou implementaci IFRS, její přínosy a dopady na společnosti a uživatele účetních závěrek.

Vývoj v oblasti účetního výkaznictví v EU na konci dvacátého a počátku dvacátého prvního století jednoznačně signalizoval sílící tendence směřující k vytvoření jednotného účetního rámce pro všechny kótované společnosti působící v jednotlivých členských zemích. Tuto skutečnost nemohla ignorovat ani Velká Británie. Schválení Nařízení o uplatňování Mezinárodních účetních standardů postavilo Radu pro účetní standardy před dilema, jakým způsobem se s nastálou situací vypořádat. Bylo nutné odpovědět na jednu základní otázku: „Je v dlouhodobém horizontu praktické používat dva účetní rámce pro sestavování účetních výkazů?“ A pokud ne, jaký je nejvhodnější způsob konvergence UK GAAP s IFRS. Rada pro účetní standardy se rozhodla jít cestou postupného sbližování jednotlivých standardů UK GAAP s jejich „IFRS protejšky“. Tato strategie měla zjednodušit přechod na IFRS, a to zejména pro společnosti, které se k tomu rozhodnou v letech 2006 a později.

Nařízení dalo členským zemím volnost ohledně volby účetního rámce pro účetní závěrky společností, s výjimkou konsolidovaných účetních závěrek kótovaných společností. Objevovaly se různé názory ohledně výhod resp. nevýhod jednotlivých možných variant rozšíření používání IFRS. Nakonec zvítězila varianta, která preferovala dobrovolné používání IFRS všemi společnostmi včetně SME. Hlavním cílem této úpravy bylo poskytnout společnostem možnost zvolit účetní rámec, který nejlépe vyhovuje jejich současným potřebám a budoucím plánům. Současně bylo společnostem, které se rozhodly sestavovat individuální účetní závěrku v souladu s IFRS, umožněno vycházet při výpočtu daně z příjmu z hospodářského výsledku stanoveného podle IFRS. Navíc byly těmto společnostem ponechány speciální daňové úlevy a odpočty související s investičními náklady, bez ohledu na způsob jejich účetního zobrazení. Přesto byl podíl společností, které se rozhodlo dobrovolně sestavovat individuální účetní závěrky podle IFRS, poměrně nízký. Obdobně vysoké

procento kótovaných společností, sestavujících konsolidovanou účetní závěrku v souladu s IFRS, se pro individuální účetní závěrku rozhodlo pokračovat s UK GAAP. Tuto skutečnost bylo třeba posuzovat v kontextu změn v UK GAAP.

Ve Velké Británii existuje propracovaný systém tvorby účetních standardů a dohledu nad jejich dodržováním, který tvoří nedílnou součást Corporate Governance. Nezávislým regulátorem je Rada účetního výkaznictví, jejíž činnost je financována vládou v podobě grantu a z příspěvků kótovaných společností a jednotlivých profesních sdružení. V rámci této Rady funguje šest na sobě nezávislých organizačních složek, které mají na starost různé oblasti Corporate Governance. Právě Kodex Corporate Governance, který oblast Corporate Governance upravuje, hraje v oblasti účetního výkaznictví důležitou roli. Specifické postavení má Kontrolní komise pro oblast účetního výkaznictví. V její pravomoci je dohled nad dodržováním požadavků obsažených v Zákoně o obchodních společnostech, účetních standardech, Kodexu Corporate Governance ad. V případě, že daná komise zjistí porušení určitých požadavků a společnost nezjedná nápravu, je v její pravomoci obrátit se s žádostí o nápravu na soud. Tato skutečnost mimo jiné ukazuje na vysokou úroveň vynutitelnosti dodržování práva, která je jednou z nezbytných podmínek srovnatelnosti informací, vykazovaných v účetních závěrkách. Právě zvýšená srovnatelnost vykazovaných informací byla jedním z hlavních argumentů zastánců povinné implementace IFRS kótovanými společnostmi.

Povinnost poprvé sestavovat konsolidované účetní výkazy v souladu s IFRS za období období začínající 1. ledna 2005 mělo přes sedm tisíc evropských kótovaných společností. Největší podíl (přibližně 15 %) z nich tvořily právě britské společnosti. Toto procento se navíc mělo zvýšit v důsledku povinné implementace IFRS u více než tisíce společností, kótovaných na alternativním trhu cenných papírů, známým pod zkratkou AIM, za období začínající 1. ledna 2007. Pro většinu britských společností znamenal přechod na IFRS největší změnu v oblasti účetního výkaznictví za dobu jejich existence. Změna, její načasovámí a způsob provedení bylo ovlivněno spíše politickými ambicemi než zájmy dotčených společností. Společnostem nebyla dána možnost „nanečisto“ si sestavování účetních závěrek podle IFRS vyzkoušet. Měly pouze jeden pokus, přičemž i drobné „klopýtnutí“ mohlo pro danou společnost znamenat nedozírné následky.

V porovnání se společnostmi z ostatních členských zemí, měl být přechod na IFRS pro britské společnosti díky obdobnému charakteru UK GAAP a IFRS relativně jednodušší. To však neznamenalo, že by společnosti mohly proces přípravy na implementaci podcenit. Přechod na IFRS nebyl pouze účetní záležitostí, jak bylo často prezentováno, a jeho přípravná fáze vyžadovala dostatečné množství času a lidských i finančních zdrojů. Jedním z často zmiňovaných aspektů přípravy na implementaci IFRS byla nutnost úpravy stávajících účetních pravidel a z toho vyplývající dodatečné požadavky na informační zajištění. Ve většině společností musely být z tohoto důvodu přenastaveny účetní a informačních systémy. Důležitou oblastí, která však zůstávala často opomíjena, byla nutnost průběžné komunikace s investory s cílem informovat je o probíhajících přípravách na implementaci IFRS a o předpokládaných dopadech IFRS na finanční postavení a výkonnost společnosti. Vůdčí postavení v tomto ohledu hrála společnost Tesco. Ta jako první ze všech britských společností uspořádala pro investory a finanční analytiky seminář, jehož cílem bylo seznámit dané uživatele s dopady implementace IFRS a hlavně využila výhodu plynoucí z tzv. „first mover" efektu. Tato výhoda vyplývala ze schopnosti a odvahy zveřejnit informace dříve než ostatní společnosti.

Názory na přínosy plynoucí z implementace IFRS se výrazně lišily mezi britskými společnostmi na jedné straně a uživateli účetních závěrek na straně druhé. Společnosti musely podstoupit mnohaletý „souboj" s IFRS s cílem zajistit jejich úspěšné implementování, což si vyžádalo vynaložení značných nákladů. U těchto nákladů platilo, že převýšily krátkodobé přínosy plynoucí z implementace IFRS. To potvrdil i průzkum mezi finančními řediteli a vedoucími oddělení controllingu významných společností z indexu FTSE 100 a FTSE 250. Uživatelé účetních závěrek byli v otázce přínosnosti zavedení IFRS více optimističtí. To potvrzují i závěry z různých studií zabývajících se hodnocením očekávaných přínosů, vyplývajících z přechodu na IFRS. Nebyl však optimismus ze strany uživatelů přehnaný? Měli skutečně dostatečnou znalost IFRS, aby byly schopni posoudit dopady IFRS na současnou a zejména budoucí výkonnost společností? Zástupci dotázaných britských společností v tomto ohledu vyjadřovaly značné pochyby. A jsou vůbec závěry ze studií, které analyzovaly přínosnost přechodu na IFRS na vzorku společností ze všech členských zemí, relevantní pro podmínky platné ve Velké Británii? Bohužel snaha ověřit jejich závěry vedla k nejednoznačným výsledkům. Co lze říci na závěr?

Implementace IFRS proběhla úspěšně a tím celý proces končí? V žádném případě. Podnikatelské prostředí se průběžně vyvíjí a IFRS na to musí reagovat. Navíc, v průběhu procesu implementace se objevily kritické hlasy, týkající se přílišné složitosti některých účetních standardů. Problémy činil i nedostatek interpretací, který vedl k nejednotnosti výkladu u mnoha účetních standardů, a existence množství výjimek, obsažených v jednotlivých standardech, které snižovaly srovnatelnost vykazovaných informací. I v budoucnu bude v rámci pokračující konvergence s US GAAP docházet k dalším úpravám IFRS a společnosti se budou muset těmto změnám průběžně přizpůsobovat.

Seznam zdrojů

Monografie

[1.] INTERNATIONAL ACCOUNTING STANDARDS BOARD. Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS) 2005: včetně Mezinárodních účetních standardů (IAS) a Interpretací k 1. lednu 2005. Praha: Svaz účetních, 2005. 2249 s. ISBN 80–239-5721-X

Články

[2.] The Making of Accounting Standards“: Report of the Review Committee under the Chairmanship of Sir Ron Dearing CB, September 1988.

[3.] PwC/Ipsos MORI. IFRS: Embracing change. Studie. Červenec 2006. 27 s.

Elektronické zdroje

[4.] Ministerstvo průmyslu a obchodu. Účetní modernizační směrnice a přípravy na implementaci IAS obchodními společnostmi a stavebními spořitelnami: Shrnutí odpovědí v procesu konzultace. Říjen 2004. 20 s. URN 04/1671.

[cit. 2009-05-02]. Dostupný z WWW:

<http://WWW.hm-treasury.gov.uk/d/AccountingModernisationResp.pdf>,s.6..

[5.] Ministerstvo průmyslu a obchodu. IAS: Konzultace na možnosti rozšíření užívání IAS. Srpen 2002. 51 s. URN 02/1158. [cit. 2009-05-02]

Dostupný z WWW: <http://WWW.iasplus.com/dttpubs/dtiias.pdf>, s. 17.

[6.] Ministerstvo průmyslu a obchodu. Modernizace účetních směrnic/IAS infrastruktura: konzultační dokument. Březen 2004. 133 s. URN04/733. [cit. 2009 – 05-02]. Dostupný z WWW:

<http://WWW.berr.gov.uk/files/file13423.pdf>.s18 – 19, .26, 122 – 132.

[7.] Ministerstvo průmyslu a obchodu. Závěrečná zpráva vyhodnocující dopad užívání metod oceňování reálnou hodnotou na určité finanční nástroje. 2003. 14 s. URN 04/1668.[cit. 2009-05-02]. Dostupný z WWW:

< http://WWW.berr.gov.uk/files/file23029.pdf>. s. 5.

[8.] Ministerstvo průmyslu a obchodu. Účetní modernizační směrnice a přípravy na implementaci IAS obchodními společnostmi a stavebními spořitelnami: Shrnutí odpovědí v procesu konzultace. Říjen 2004. 20 s. URN 04/1671. [cit. 2009 -05-02]. Dostupný z WWW:

<http://WWW.hm-treasury.gov.uk/d/AccountingModernisationResp.pdf>.

[9.] Výbor evropských regulátorů cenných papírů (CESR). [cit. 2009-05-02].Dostupný z WWW:

<http://WWW.cesr-eu.org/index.php?page=cesrinshort&mac=0&id=>.

[10.] Státní rozpočet 2004. [cit. 2009 -05-02].

Dostupný z WWW: <http://WWW.hmrc.gov.uk/budget2004/revbn25.htm>.

[11.] Rada účetního výkaznictví (FRC). [cit. 2009-05-02]. Dostupná z WWW: <http://WWW.frc.org.uk/about>.

[12.] Budoucí financování FRC. [cit. 2009-05-02]. Dostupné z WWW: <http://WWW.frc.org.uk/documents/pagemanager/frc/Funding/New_arrangements_200910/Funding%20Feedback%20Statement.pdf>.

[13.] ICAEW. Průvodce účetních standardů vydaného institutem. [cit. 2009-05-02]. Dostupný z WWW <http://WWW.icaew.com/index.cfm/route/156255/icaew_ga/en/Technical_and_Business_Topics/Guides_and_publications/Knowledge_guides/em_UK_Accounting_Standards_em>.

[14.] Rada účetních standardů. [cit. 2009-05-02]. Dostupné z WWW: <http://WWW.frc.org.uk/asb/about/aims.cfm>.

[15.] Kontrolní komise pro oblast účetního výkaznictví (FRRP). [cit.2009-05-02]. Dostupné z WWW: <http://WWW.frc.org.uk/frrp/how/>.

[16.] Kodex corporate governance.[cit. 2009-05-02].

Dostupný z WWW: <http://WWW.frc.org.uk/corporate>

[17.] Přístup FRC ke Corporate Governance. [cit. 2009-05-02]. Dostupné z WWW: <http://WWW.frc.org.uk/documents/pagemanager/frc/FRC%20The%20UK%20Approach%20to%20Corporate%20Governance%20final.pdf>

[18.] Burzovní pravidla. [cit. 2009-05-02]. Dostupné z WWW: <http://fsahandbook.info/FSA/html/handbook>

[19.] Ministerstvo průmyslu a obchodu. Změny v Zákoně o obchodních společnostech.32 s.[cit. 2009-05-02]. Dostupný z WWW: <http://WWW.iasplus.com/resource/0411ukifrsguidance.pdf>, str. 10

[20.] Předmluva k účetním standardům.8 s.[cit.2009-05-02]. Dostupné z WWW: <http://WWW.frc.org.uk/documents/pdf/176.pdf>

[21.] SORPs: Pravidla a etický kodex, July 2000, 12 s. 1. [cit. 2009-05-02]. Dostupný z WWW:

<http://WWW.frc.org.uk/documents/pagemanager/asb/Statement%20SORPs%20Policy%20and%20Code%20of%20Practice.pd>f, s. 1

[22.] ASB. Tvorba účetních standardů v měnícím se prostředí - Role ASB, s. 22-24. [cit. 2009-05-02]. dostupný z WWW:

<http://WWW.frc.org.uk/images/uploaded/documents/Policy%20Statements% 20web.pdf>

[23.] PwC Inform. IFRS in the UK:your questions answered. Červen 2003. 36 s.[cit. 2009-05-02]. Dostupný z WWW:

<https://pwcinform.pwc.com/inform2/content?action=resource&id=00000000 00892860.pdf>

[24.] PwC Inform. IFRS: Ready to take a plunge? Průzkum mezi více než 300 evropskými společnostmi ohledně jejich připravenosti na implementaci IFRS. Květen 2004. 28 s[cit. 2009-05-02]. Dostupný z WWW:
<https://pwcinform.pwc.com/inform2/content?action=resource&id=00000000 00947920.pdf>

[25.] PwC/Ipsos MORI. IFRS – The investors' view six months on. Studie. Červen 2006. 12 s. [cit. 2009-05-02]. Dostupný z WWW:
<http://WWW.ukmediacentre.pwc.com/imagelibrary/detail.asp?MediaDetailsID=738>.

[26.] ICAS. Implementace IFRS v UK, Itálii a Irsku. Studie. 2008. 201 s.[cit. 2009-05-02]. Dostupný z WWW:

<http://WWW.icas.org.uk/site/cms/contentviewarticle.asp?article=5804>,s.78, s 86.

[27.] ICAEW. EU implementation of IFRS and the fair value directive. A report for the European Commision. October 2007. 252 s. [cit. 2009-05-02]. Dostupný z WWW:

http://WWW.icaew.com/index.cfm/route/145392/icaew_ga/en/Faculties/Financial_Reporting/IFRS/Representations/IFRS_one_year_on_ICAEW_assesses_implementation>

[28.] Armstrong, Ch. S., et al. Reakce trhů na implementaci IFRS v Evropě. 2006. Studie. 50 s. [cit. 2009-06-15]. Dostupný z WWW:

<http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=903429>, s.36–37

[29.] Florou A, Pope F.P. Povinná implementace IFRS a její vliv na umístění aktiv investory. Studie. Březen 2009 50 s. [cit. 2009-06-15]. Dostupný z WWW:
<http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1362564>

[30.] Christensen H.B. et el. Poskytují IFRS/UK GAAP sesouhlasení nové informace pro uživatele? Studie. Červen 2007. [cit. 2009-06-15]. Dostupný z WWW:<
http://ssrn.com/abstract=997800>.

[31.] Horton, J. et al. Zlepší povinná implementace IFRS informační prostředí? Studie. Září 2008. 59 s. [cit. 2009-06-15]. Dostupný z WWW:

< http://ssrn.com/abstract=1264101>

[32.] Prather-Kinsey J. et al. Vliv povinné implementace IFRS na chování akciových trhů? Studie. Leden 2008. 39 s. [cit. 2009-06-15]. Dostupný z WWW:
<http://WWW.business.uiuc.edu/accountancy/research/vkzcenter/conferences/warsaw/papers/Kinsey.pdf>

[33.] Florou A, Kosi U. IFRS implementace a dluhové financování: Závěry z UK. Studie Říjen 2008. 20 s. [cit. 2009-06-15]. Dostupný z WWW: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1276478>

[34.] Deloitte. On your marks. Jak je odvětví maloobchodu připraveno na implementace IFRS. Září 2005. 12 s. [cit. 2009-06-15]. Dostupný z WWW: <http://WWW.iasplus.com/europe/0411euretailenglish.pdf>,

[35.] Florou A, Kosi U. IFRS implementace a dluhové financování: Závěry z UK. Studie Říjen 2008. Studie. 20 s. [cit. 2009-06-15]. Dostupný z WWW: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1276478>

[36.] Účetní výkazy společnosti Tesco za období 2003, 2004, 2005. [cit. 2009-06-15]. Dostupné z WWW: <http://www.tescoplc.com/plc/ir/pres_results/results/>

[37.] Účetní výkazy společnosti Tesco za komparativní období sestavené v souladu s IFRS. [cit. 2009-06-15]. Dostupné z WWW: <http://www.tescoplc.com/plc/ir/pres_results/results/r2005/>

Zákony a jiné legislativní předpisy

[38.] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 ze dne 19. července 2002 o uplatňování mezinárodních účetních standardů

[39.] Směrnice Rady 93/22/EHS ze dne 10. května 1993 o investičních službách v oblasti cenných papírů. čl. 1 odst. 13

[40.] Nařízení Komise (ES) č. 1864/2005 ze dne 15. listopadu 2005, kterým se mění nařízení (ES) č. 1725/2003, kterým se přijímají některé mezinárodní účetní standardy v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002, pokud jde o mezinárodní standard účetního výkaznictví č. 1 (IFRIC 1) a mezinárodní účetní standardy č. 32 a 39

[41.] Čtvrtá směrníce Rady (78/660/EHS) ze dne dne 25. června 1978, o ročních účetních závěrkách některých forem společností.

[42.] Sedmá směrnice Rady (83/349/EHS), ze dne 13. června 1983, o konsolidovaných účetních závěrkách.

Přílohy

Seznam použitých zkratek

AICPA	American Institute of Certified Public Accountants (Americký institut certifikovaných veřejných účetních).
AIM	Alternative investment market (alternativní trh cenných papírů).
APB	Auditing Practices Board (Rada pro auditorské standardy a auditní praxi).
ASB	Accounting Standards Board (Rada pro účetní standardy).
ASC	Accounting Standards Committee (Výbor pro účetní standardy).
ARC	Accounting Regulatory Committee of the EC (Účetní regulační výbor Evropské komise).
BAS	Board for Actuarial Standards (Rada pro aktuárské standardy).
CAPE	Committee on Accounting for Public-benefit Entities (Výbor pro účetní veřejně prospěšných organizací).
CASE	Committee on Accounting for Smaller Entities .
CCAB	Consultative Committee of Accountancy Bodies (Poradní výbor účetních profesních sdružení).
CESR	Committee of European Securities Regulators (Výbor evropských regulátorů cenných papírů).
CGU	Cash generating units (penězotvorné jednotky).
DTI	Department of Trade and Industry (ministerstvo průmyslu a obchodu).
EBR	Enhanced business review (zhodnocení podnikatelské činnosti).
EC	European Commission (Evropská komise).
ECOFIN	European and Financial Affairs Council (Rada ministrů hospodářství a financí).
EFRAG	European Financial Reporting Advisory Group (Evropská poradenská skupina pro účetní výkaznictví).
ES	Evropské společenství.
EU	European Union (Evropská unie).
FASB	Financial Accounting Standards Board USA (Rada pro standardy finančního účetnictví).
FRC	Financial reporting council (Rada účetního výkaznictví).
FRED	Financial reporting exposure drafts (předběžné návrhy nových účetních standardů).
FRRP	Financial reporting review panel (Kontrolní komise pro oblast účetního výkaznictví).
FRS	Financial Reporting Standard (Standardy účetního výkaznictví).
FRSSE	Financial Reporting Standard for Smaller Entities (Účetní standard pro malé a střední podniky).
FSA	Financial Services Authority (Regulátor finančního trhu).
FSOSIC	Financial Services and other special industries Committee (Výbor pro finanční sektor a další specializovaná odvětví).
IAS	International Accounting Standards (Mezinárodní účetní standardy).
IASB	International Accounting Standards Board (Rada pro mezinárodní účetní standardy).
ICAEW	Institute of Chartered Accountants in England and Wales (Institut certifikovaných účetních).
ICAS	Institute of Chartered Accountants of Scotland (Institut certifikovaných účetních Skotska).
IFRIC	International Financial Reporting Interpretation Committee (Výbor pro interpretace standardů IFRS).
IFRS	International Financial Reporting Standards (Mezinárodní standardy účetního výkaznictví).
JZU	Jednotky zvláštního určení.
NHS	National Health Service (Národní systém zdravotnictví).
OFR	Operating and Financial Review (Operativní a finanční review).
POB	Professional Oversight Board (Rada pro dohled nad činností profesních sdružení).

PwC PricewaterhouseCoopers.
SFAS Statements of Financial Accounting Standards (standardy finančního účetnictví).
SME Small and medium enterprises (Malé a střední podniky).
SORP Statements of Recommended Practice (Přehledy doporučených účetních postupů a pravidel).
SSAP Statement of Standard Accounting Practice (Vyhláška o standardní účetní praxi).
STRGL Statement of total recognized gains and losses.
UITF Urgent Issues Task Force (Oddělení pro řešení urgentních záležitostí).
UK GAAP Generally Accepted Accounting principles in the UK (Všeobecně uznávané účetní zásady platné ve Velké Británii).
US GAAP United States Generally Accepted Accounting Principles (Americké všeobecně uznávané účetní zásady).